

บทที่ 4

การวิเคราะห์กลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์คัดเฉพาะเรื่อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์ถึงกลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์ ทั้ง 9 เรื่องที่นำมาศึกษา เพื่อต้องการหาความหมายจากตัวบท (Text) ของภาพยนตร์ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจได้ว่า ในภาพยนตร์ที่นำมาศึกษา อาหารสามารถมีบทบาทในการสื่อความหมายได้อย่างไร ในลักษณะใดบ้าง โดยจะพิจารณาว่าในฉากต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร อาหารชนิดใดที่ถูกนำมาใช้และใช้สื่อความหมายถึงอะไร และเนื่องจากอาหารเป็นผลผลิตทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม ดังนั้น ในการวิเคราะห์บทนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับอาหาร จากเจ้าของวัฒนธรรมมาประกอบ ซึ่งจะเป็รนรหัสที่จะทำให้เข้าใจถึงความหมายและความสำคัญ ของอาหารนั้น ๆ การวิจัยในบทนี้จะอาศัยกรอบแนวคิดหลักในการวิเคราะห์ คือ กินอย่างไรเป็น อย่างนั้น (You are what you eat) และกฎว่าด้วยการสัมผัส (Law of Contagion)

4.1 การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" (You are what you eat) และตามกฎว่าด้วยการสัมผัส (Law of Contagion)

ในการวิเคราะห์กลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์คัดเฉพาะเรื่อง ผู้วิจัย ได้้อาศัยกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" (You are what you eat) มาใช้ในการศึกษา ซึ่งแนวคิดนี้กล่าวไว้ว่า อาหารมิได้มีความหมายเพียงแต่ทำให้อิ่มท้องเท่านั้น อาหารโดยตัวของมันเองแล้วเป็นผลผลิตทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตของผู้คนในทุก ๆ สังคม ดังนั้น อาหารจึงสามารถสื่อความหมายหรือบ่งบอกถึงบางสิ่งบางอย่างในตัวผู้ที่ปรุงและผู้ที่ยกินซึ่งอยู่ในวัฒนธรรม นั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็น ลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ความเชื่อบางอย่าง ภูมิหลังทางครอบครัว และสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ตามกฎว่าด้วยการสัมผัส (Law of Contagion) ซึ่งเป็นที่มาของกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ที่ศึกษาโดย Rozin และ Nemeroff (1990) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อของสองสิ่งมาสัมผัสต่อกัน ของสิ่งหนึ่งสามารถจะถ่ายทอดคุณสมบัติบางอย่างทั้งทางจิตวิทยาและรูปธรรมไปยังของอีกสิ่งหนึ่งได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการปรุงและการกินอาหารถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของสัมผัสซึ่ง "สาระ" (Essence) บางอย่างจากผู้ส่ง (ผู้ปรุงอาหาร) ซึ่งอาจจะเป็นคุณสมบัติทางจิตวิทยาหรือรูปธรรม หรือความตั้งใจ บางอย่างสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้รับ (ผู้กินอาหาร) โดยผ่านช่องทางของปากซึ่งถือว่าเป็นช่องทาง ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดของช่องทางทั้งหมดที่สสารต่าง ๆ จะเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ และการสัมผัส นั้นก็จะส่งผลต่อผู้รับแตกต่างกันไปตามลักษณะความสัมพันธ์ที่ทั้งสองฝ่ายมีต่อกัน ด้วยเหตุนี้

นอกจากอาหารจะสามารถสะท้อนให้เห็นคุณสมบัติบางอย่างในตัวผู้ที่ปรุงและกินแล้ว อาหารยังสามารถนำมาเป็นวิธีการหนึ่งในการสื่อสารทางอ้อม กล่าวคือ เป็นสื่อกลางในการสะท้อนหรือส่งผ่านความคิดความต้องการจากผู้ปรุงไปสู่ผู้ที่กินได้อีกด้วย จากการวิเคราะห์กลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องจากต่างวัฒนธรรมในงานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า ด้วยคุณสมบัติของอาหารตามแนวคิดที่กล่าวมานี้เองเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้สร้างภาพยนตร์สามารถหยิบยกเรื่องของอาหารการกินมาใช้สื่อความหมายในภาพยนตร์ได้ ซึ่งเป็นลักษณะร่วมของภาพยนตร์ทุกเรื่อง

พบว่า การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายโดยมองบทบาทความสำคัญของอาหารตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างไรนั้น" และหลักการของกฎว่าด้วยการสัมผัสเป็นลักษณะร่วมขึ้นพื้นฐานที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนในภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่อง* การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์ที่นำมาศึกษาสามารถแบ่งออกได้ 3 รูปแบบ ได้แก่

- ภาพยนตร์ที่มีการสื่อความหมายโดยผ่านตัวอาหารโดยตรง
- ภาพยนตร์ที่มีการสื่อความหมายโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาหาร
- ภาพยนตร์ที่มีการสื่อความหมายโดยผ่านทั้งตัวอาหาร โดยตรงและผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาหาร

4.1.1 ภาพยนตร์ที่มีการสื่อความหมายโดยผ่านตัวอาหารโดยตรง

เห็นได้ว่า การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในรูปแบบนี้ มีประเด็นที่สำคัญคือ มีการเจาะจงใช้อาหารบางอย่างที่มีความหมายเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมมาใช้ในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย และโลกทัศน์ของตัวละครในภาพยนตร์ซึ่งอยู่ในวัฒนธรรมเดียวกับอาหารนั้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารการกินที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าของวัฒนธรรมนั้น ๆ มาประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและถูกต้อง อย่างไรก็ตาม เห็นได้ว่าลักษณะของการกำหนดความหมายที่วัฒนธรรมต่าง ๆ กระทำต่ออาหารนั้นจะมีความหลากหลาย

*ดูเนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์ที่ภาคผนวก, หน้า 154-167.

และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวต่างกันไปจากภาพยนตร์เรื่องหนึ่งไปสู่ภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับการสื่อความหมายในภาพยนตร์

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างไร" อาหารถือเป็นผลผลิตทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จึงสามารถใช้บ่งบอกถึงลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ความเชื่อบางอย่าง ภูมิหลังทางครอบครัว หรือสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ที่ปรุงและกินอาหารซึ่งมาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ นอกจากนี้ อาหารยังสามารถใช้เป็นช่องทางในการถ่ายทอดคุณสมบัติบางอย่างทั้งทางจิตวิทยาหรือทางรูปธรรมและความตั้งใจบางอย่างจากผู้ปรุงอาหารไปสู่ผู้ที่กินอาหารได้อีกด้วย การศึกษาและการทดสอบหลักการดังกล่าวในแง่มุมทางด้านจิตวิทยาได้ข้อสรุปว่า หลักการนี้สามารถนำมาใช้อธิบายถึงรูปแบบคงที่แน่นอนของความคิด ความเชื่อ และการประพฤติปฏิบัติของผู้คนจากวัฒนธรรมต่าง ๆ กันได้ในวงกว้างรวมทั้งวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญแล้วอย่างของอเมริกา (Rozin and Nemeroff, 1990) ดังนั้นผู้สร้างภาพยนตร์บางคนจึงหยิบยกเอาคุณสมบัติดังกล่าวของอาหารมาใช้ในการสื่อความหมายถึงตัวบุคคลอันได้แก่ ตัวละครในเรื่อง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอาหาร โดยเฉพาะไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ปรุง นำเสนอ หรือขายอาหาร หรือมีฉนั้นก็เข้ามาเกี่ยวข้องกับในฐานะผู้ที่กินอาหารเพราะคนเราต้องกินอาหารทุกวันและอาหารเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับชีวิต ในที่นี้จะกล่าวถึงภาพยนตร์ที่ใช้ตัวอาหาร โดยตรงมาสื่อความหมาย ดังที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง *The Scent of Green Papaya*, *The Last Supper* และ ฉลุย 1

- ภาพยนตร์เรื่อง *The Scent of Green Papaya*

ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์ที่มีที่มาจากวัฒนธรรมอาหารการกินของเวียดนาม ประเทศเพื่อนบ้านของไทยเรา ดังนั้น อาหารที่ปรากฏในเรื่องจึงค่อนข้างจะเป็นที่คุ้นเคยอยู่มาก เห็นได้ว่าอาหารการกินที่ภาพยนตร์เรื่องนี้นำมาใช้เพื่อสื่อความหมายจะมีอยู่ด้วยกันสองลักษณะได้แก่อาหารที่มีลักษณะบ่งบอกความเป็นชาติเวียดนามแท้ ๆ อย่างมะละกอ และอาหารที่มีลักษณะเป็นตะวันตก คือ อาหารเช้าที่ประกอบไปด้วย ขนมปัง กาแฟ ไข่ดาว เนย และแฮม ซึ่งอาหารทั้งสองลักษณะนี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึง ลักษณะนิสัย วิถีชีวิต และ โลกทัศน์ของคนที่ยินและไม่กินได้ตามหลักการ "กินอย่างไรเป็นอย่างไร"

- มะละกอ

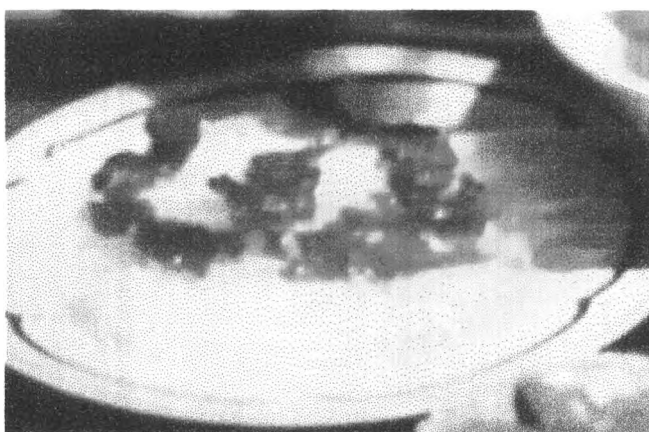
มะละกอ โดยเฉพาะมะละกอดิบนั้น ถือว่าเป็นอาหารประจำชาติอย่างหนึ่งของเวียดนาม เป็นอาหารที่สามารถสะท้อนชีวิตทางด้านอาหารการกินและลักษณะนิสัยของคนเวียดนามได้เป็นอย่างดี คนเวียดนามนิยมปลูกมะละกอไว้กินเป็นพืชผักสวนครัวเพราะสามารถปลูกและดูแลรักษาได้ง่าย ที่สำคัญ มะละกอดิบยังสามารถนำมาทำอาหารได้หลายชนิด (Duong Vo Hung, interview, January 24, 1998) ในส่วนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า นอกเหนือจากการที่มะละกอเป็นที่นิยมของคนเวียดนามเพราะความหลากหลายในการนำมาปรุงอาหารได้แล้ว การที่คนเวียดนามกินมะละกอยังถือเป็นวิธีช่วยประหยัดรายจ่ายในด้านอาหารไปในตัวด้วย เพราะค่านิยมอย่างหนึ่งที่คนเวียดนามยึดถือคือการประหยัดคอคอม

นอกจากนั้น ในความเชื่อของคนเวียดนามแล้ว มะละกอเป็นอาหารศักดิ์สิทธิ์ที่เหมาะสมจะใช้เป็นเครื่องบูชาพระในบ้านเพื่อขอพรให้มีทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นในชีวิตอย่างเพียงพอ มะละกอจึงหมายถึง ความเพียงพอ (Enough) ต่อทุก ๆ สิ่งทุก ๆ อย่าง ซึ่งขยายความได้ว่า เป็นความรู้สึกเพียงพอกับสิ่งต่างๆ ในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเงินทอง ความสุข ความรัก และทุก ๆ สิ่ง เป็นความเพียงพอในลักษณะที่สอดคล้องกับคำสอนในศาสนาพุทธ นั่นคือ การสอนให้คนเราเดินทางสายกลาง (Nguyen Thi Thanh Huong, interview, December 13, 1997)

ผู้สร้างภาพยนตร์เรื่อง The Scent of Green Papaya ได้นำความหมายของมะละกอในวัฒนธรรมของเวียดนามมาใช้ในการเชื่อมโยงเข้ากับลักษณะนิสัย วิถีชีวิต และโลกทัศน์ของตัวละครเอกของเรื่องคือ หมุย ลูกสาวชานาพ้อแม่ยากจนที่ส่งเธอเข้ามาทำงานรับใช้ในบ้านของครอบครัวค้าขายที่ค่อนข้างมีฐานะในกรุงไซ่ง่อน ในช่วงปี 1950 ซึ่งตอนนั้นเธอมีอายุเพียง 10 ปี และหมุยก็อาศัยอยู่กับครอบครัวนี้จนโตเป็นสาวเต็มตัว หมุยมีบุคลิกท่าทางและอุปนิสัยใจคอเป็นแบบชาวเวียดนามแท้ ๆ ที่ยังไม่ได้รับอิทธิพลทางด้านความประพฤติกิริยารูปร่างหน้าตาจากชาติอื่น ๆ โดยเฉพาะชาติตะวันตก ลักษณะนิสัยและความประพฤติกิริยารูปร่างหน้าตาของหมุยนั้นถือว่าสอดคล้องกับแบบฉบับของกุลสตรีเวียดนามทุกประการ กล่าวคือ ขยันขันแข็ง (Cong) มีความงดงาม (Dung) พุดจาไพเราะเรียบร้อย (Ngon) และเป็นคนดี (Hanh) (Nguyen Anh Duc, interview, December 13, 1997)

หมุยมีหน้าที่ความรับผิดชอบในบ้านคือ กวาดบ้าน ถูบ้าน รดน้ำต้นไม้ ซักผ้า และที่สำคัญคือ การทำอาหารให้คนในบ้านกินซึ่งในตอนแรกหมุยได้รับการฝึกฝนจากคนรับใช้เก่าแก่ของครอบครัวนี้ และต่อมา หมุยก็รับหน้าที่อย่างเต็มตัวเมื่อหมุยเติบโตขึ้น อาหารที่หมุยทำเพื่อเลี้ยงครอบครัวนี้เป็นประจำจะสังเกตได้ว่า เป็นอาหารแบบเวียดนามแท้ ๆ ที่ทำกินกันในครัวเรือน

ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น Sauteed Pork with Broccoli and Garlic (หมูผัดผัก) หรือ Pork with Fish Sauce and Salt (เนื้อเค็มแบบเวียดนาม) แต่มีอาหารอยู่อย่างหนึ่งที่ตั้งแต่เด็กจนโตหมอยทำบ่อยเป็นพิเศษ คือ Grilled Beef with Papaya Salad ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญคือ มะละกอดิบ การปรุงอาหารจานนี้จะทำโดยการเอามะละกามาสับเป็นเส้นเหมือนสั้มน้ำ รอยหน้าด้วยเนื้ออย่างของเวียดนามและราดด้วยน้ำจิ้มเฉพาะที่มีรสชาติเปรี้ยว หวาน และเผ็ดผสมกัน อาหารดังกล่าวปรากฏถึงสองครั้งในเรื่อง และภาพยนตร์ได้เน้นความสำคัญของอาหารจานนี้ด้วยการใช้ภาพ Close up ทำให้เราเห็นรายละเอียดหน้าตาและกรรมวิธีการปรุงอาหารนี้ได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 1 : Grilled Beef with Papaya Salad

อาหารที่ทำจากมะละกอนั้นนับว่าเป็นอาหารยอดนิยมประจำชาติของเวียดนาม เป็นที่รู้จักและนิยมกินกันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะเวียดนามตอนใต้ซึ่งคนชอบอาหารรสจัด (Nguyen Auh Duc, interview, December 13, 1997)

ตลอดทั้งเรื่อง ภาพยนตร์จะกำหนดให้หมูมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมะละกอบ่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำอาหารจากมะละกอดิบที่หาได้จากสวนหลังบ้าน หรือการที่หมูชอบใช้เวลาว่างในการนั่งพิจารณาถึงก้าน ใบ ยาง หรือแม้แต่เมล็ดในของมะละกอ โดยส่วนใหญ่ภาพยนตร์ได้ใช้ภาพ Close up และ Extreme Close up แทนสายตาของหมูที่มองไปที่ส่วนต่าง ๆ ของมะละกออย่างสนใจ นอกจากนี้ ทุก ๆ เช้า หมูจะเปิดหน้าต่างห้องนอนออกมาสูดกลิ่นหอมของมะละกอด้วยท่าทางสดชื่น

จากความหมายทางวัฒนธรรมเวียดนามเกี่ยวกับมะละกอและการเน้นความสำคัญของมะละกอด้วยเทคนิคทางภาพ เห็นได้ว่า ภาพยนตร์ได้ใช้ตัวอาหารคือมะละกอมาสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย วิถีชีวิตและโลกทัศน์แบบเวียดนามแท้ ๆ ในตัวหมู เนื่องจากมะละกอเป็นอาหาร

พื้นที่ที่คนเวียดนามนิยมนำมาเป็นส่วนผสมของอาหารหลาย ๆ งานจนสามารถเรียกได้ว่าเป็นอาหารประจำชาติของเวียดนามอย่างหนึ่งเลยทีเดียว นอกจากนี้ ความหมายแฝงที่ติดมากับตัวมะละกอ อันได้แก่ ความเพียงพอ ยังนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของหมุ่ยได้ นอกจากนี้หมุ่ยจะขยันแล้ว เธอยังเป็นคนเจียมเนื้อเจียมตัว ไม่ทะเยอทะยาน ไม่มุ่งหวังอะไรเกินตัว ส่วนหนึ่งเห็นได้จากการที่หมุ่ยรู้จักแสวงหาความสุขจากธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ตัว ซึ่งหมุ่ยพบได้ระหว่างที่ทำงานบ้านที่บริเวณสวนหลังบ้าน เพราะหมุ่ยไม่มีหนทางอย่างอื่นที่จะหาความบันเทิงใจเลย ต่างจากลูกชาย 3 คนของนายหญิงซึ่งมีกิจกรรมอย่างอื่นทำด้วยกันทั้งนั้น ลูกชายคนโตชอบออกไปเที่ยวกับเพื่อน ลูกชายคนรองชอบอ่านหนังสือและรังแกสัตว์ ลูกชายคนเล็กชอบเล่นชนและเเกรตามประสาเด็ก แต่ตัวหมุ่ยเองซึ่งยังอยู่ในวัยเด็กคือมีอายุประมาณ 10 ปีกลับมีภาระรับผิดชอบเกินกว่าเด็กในวัยเดียวกัน กิจกรรมประจำวันของหมุ่ยจึงวนเวียนอยู่กับการทำกับข้าวและทำงานบ้านสารพัด แต่หมุ่ยก็รู้จักมองหาความสุขจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว นั่นคือ จากธรรมชาติได้แก่ ใบไม้ใบหญ้า กบ เขียด มด นก จิ้งหรีด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับต้นมะละกอ ซึ่งหมุ่ยจะสนใจและใช้เวลากับมันมากเป็นพิเศษมาตั้งแต่เด็กจนโต มะละกอจึงเป็นอาหารที่สะท้อนถึงลักษณะนิสัยวิถีชีวิต และ โลกทัศน์ของสาวเวียดนามผู้รู้จักเพียงพอกับชีวิตอย่างหมุ่ยได้เป็นอย่างดี

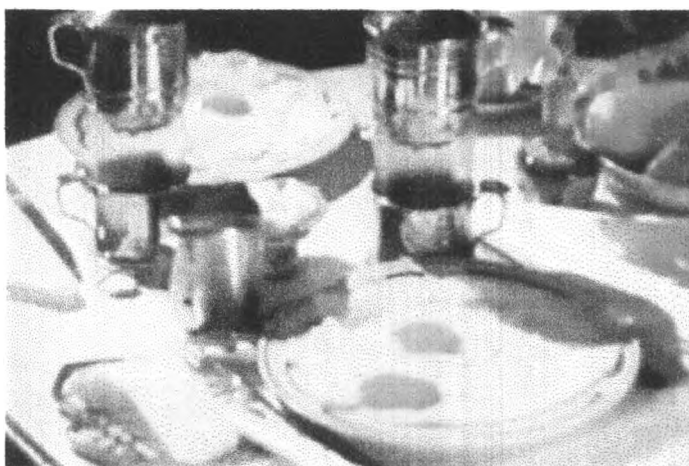
นอกจากนั้น สีขาวสะอาดนุ่มนวลตาของยางและเมล็ดมะละกอซึ่งภาพยนตร์มักใช้ภาพ Extreme close up เพื่อเน้นความสำคัญและความหมายพิเศษของมัน ยังมีนัยยะที่แสดงให้เห็นถึงจิตใจที่บริสุทธิ์ สะอาด และความซื่อไว้เคียงสาของหมุ่ย ตั้งแต่เด็กจนโต หมุ่ยเป็นคนที่มีมองทุกสิ่งทุกอย่างด้วยสายตาที่อ่อนต่อโลกและปราศจากเล่ห์เหลี่ยมมารยาใด ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ ของหมุ่ย ไม่ว่าจะเป็นความประพฤติด่วนตัวหรือการแสดงความรักของหมุ่ยแก่คนอื่น ๆ

ความรักของหมุ่ยที่มอบให้แก่คนอื่นนั้นเป็นความรักที่บริสุทธิ์และจริงใจ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ในเรื่องนี้ คนที่หมุ่ยทุ่มเทความรักให้มียู่ 2 คนคือ นายหญิงกับคุณเขียน ซึ่งแต่ละคนก็รู้สึกซาบซึ้งถึงความดีของหมุ่ยและรักเธอตอบ กับนายหญิงนั้น หมุ่ยให้ความเคารพเชื่อฟังและเทิดทูนบูชาเสมือนเป็นแม่คนหนึ่ง และนายหญิงเองก็ให้ความเอ็นดูและปราณีต่อเธอเป็นอย่างมาก เพราะหมุ่ยมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับลูกสาวคนเล็กของนายหญิงที่เสียชีวิตไป การได้เห็นหมุ่ยช่วยให้ นายหญิงคลายความคิดถึงลูกสาวไปได้บ้าง นายหญิงจึงให้ความเมตตาหมุ่ยเหมือนลูกสาวมากกว่าจะมองเป็นเด็กรับใช้ ครั้งหนึ่ง หมุ่ยทำแจกันลายครามราคาแพงที่นายหญิงรักตกแตกแต่นายหญิงก็ไม่ดุตำหรือตำหนิอะไรหมุ่ยแม้แต่คำเดียวและยังเอามือลูบหัวหมุ่ยเป็นการปลอบโยนและให้อภัย ทำให้หมุ่ยซาบซึ้งในความใจของนายหญิงและร้องไห้ออกมาด้วยความเสียใจที่ทำงานผิดพลาด เมื่อหมุ่ยโตเป็นสาวและจำเป็นต้องย้ายออกจากบ้านนี้ไปทำงานเป็นสาวใช้ที่บ้านคุณเขียนเพื่อนของลูกชายคนโตของนายหญิงด้วยเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ นายหญิงก็ได้มอบชุด

ประจำชาติเวียดนาม รองเท้า สร้อย และกำไลทองสวยงามให้แก่หมุย ซึ่งเป็นของที่นายหญิงตั้งใจจะให้แก่ลูกสาวเมื่อโตขึ้นแต่เธอก็มาตายไปเสียก่อน หมุยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจอันประเสริฐของนายหญิง เพราะตลอดชีวิต หมุยไม่เคยได้รับของขวัญที่มีค่าเช่นนี้จากใคร หมุยได้เอามือนายหญิงวางไว้บนศีรษะของตัวเอง จากกริยาอาการที่หมุยแสดงออกต่อนายหญิงนั้นแสดงให้เห็นว่า หมุยซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อนายหญิงมากเพียงใดโดยไม่ต้องการคำพูด

เจ้านายคนใหม่ของหมุยคือ คุณเจียน ซึ่งเป็นเพื่อนของลูกชายคนโตของนายหญิง เป็นคนที่หมุยแอบรักมานาน จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ได้สร้างตัวละครอย่างคุณเจียนให้เป็นตัวแทนของคนเวียดนามที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกอย่างเต็มตัวซึ่งเป็นลักษณะที่ตรงข้ามกับหมุยอย่างสิ้นเชิง แม้ว่าคุณเจียนจะเป็นคนเวียดนามแท้ ๆ แต่ฐานะทางการเงินที่ดีทำให้คุณเจียนมีโอกาสได้รับการศึกษาแบบตะวันตก คุณเจียนยังประกอบอาชีพแต่งเพลงคลาสสิก มีเครื่องมือในการทำงานคือ เปียโน ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของตะวันตกแท้ ๆ นอกจากนี้ คุณเจียนยังมีคู่หมั้นเป็นสาวสมัยใหม่ เปรี๊ยว และรักเสรี ซึ่งภาพยนตร์เรื่อง The Scent of Green Papaya ได้สะท้อนลักษณะนิสัย วิถีชีวิต และโลกทัศน์แบบตะวันตกของคุณเจียนผ่านตัวอาหารที่คุณเจียนกินและไม่กิน

- อาหารเช้าแบบตะวันตก

ภาพที่ 2 : อาหารเช้าแบบตะวันตก

อาหารเช้าอันได้แก่ ขนมปัง ไข่ดาว กาแฟ แยมและเนย เป็นอาหารเช้าแบบตะวันตกที่สะท้อนลักษณะนิสัย วิถีชีวิต และโลกทัศน์ของคุณเจียนรวมทั้งคู่หมั้นสาวเป็นอย่างดี เมื่อหมุยทำอาหารแบบเวียดนามให้กิน คุณเจียนและคู่หมั้นไม่สนใจจะกินและยังออกไปหาอะไรกินข้างนอกโดยไม่สนใจว่าหมุยอุตสาหะตั้งใจปรุงให้กิน แสดงให้เห็นว่าสองคนนี้ไม่ค่อยชอบอาหารเวียดนาม

เท่าใดนัก และการออกไปกินอาหารนอกบ้านทั้งที่มีใช้โอกาสพิเศษใด ๆ ก็เป็นสิ่งที่คนเวียดนามแท้ ๆ ไม่นิยมกระทำ เพราะคนเวียดนามจะให้ความสำคัญกับการกินข้าวที่บ้านเป็นอย่างมาก (Nguyen Auh Duc, interview, December 13, 1997) แต่ในอาหารมื้อเช้า เราได้เห็นหมูขี้ริ้ว อาหารเช้าแบบตะวันตกให้คุณเขียนและคู่หมั้นกิน ซึ่งสาวเวียดนามอย่างหมูน่าจะไม่ได้อินทรีย์ อาหารเช้าแบบนี้ด้วยตัวเองแต่ต้องทำตามคำสั่งของคุณเขียนอย่างแน่นอน อาหารดังกล่าวเป็นตัวหมาย (Signifier) ที่ดีในการสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยแบบตะวันตกในตัวคุณเขียนเนื่องจากว่าอาหารเช้าแบบตะวันตก เมื่อเกือบ 40 ปีมาแล้วในเวียดนาม นอกจากจะไม่ใช่อาหารที่เป็นที่นิยมแพร่หลายแล้ว ยังไม่ใช่เป็นอาหารธรรมดาสามัญที่ใคร ๆ ก็กินได้เหมือนในสมัยนี้ เพราะมีราคาค่อนข้างแพง ดังนั้น ผู้ที่จะกินแต่ต้องเป็นคนที่ฐานะดี มีรสนิยม หรือได้รับอิทธิพลทางด้านวิถีคิดและวิถีชีวิตตามแบบชาติตะวันตก (Nguyen Auh Duc, interview, December 13, 1997) เราจะสามารถพบเห็นความเป็นตะวันตกในตัวคุณเขียนชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมของคุณเขียนกับคู่หมั้นที่มีความสัมพันธ์กันก่อนการแต่งงานและจากความประพฤติกของคู่หมั้นที่ดูจะแตกต่างกับกุลสตรีเวียดนามแท้ ๆ อย่างหมูขี้ริ้ว เมื่อเธอทำท่ากรีดกราย ยั่ววน และชอบจับสิริษะคุณเขียน ซึ่งโดยปกติแล้ว สตรีเวียดนามที่ดีจะได้รับการอบรมไม่ให้เอามือไปลูบสิริษะผู้ชายเพราะถือว่าการกระทำที่ไม่สมควร ซึ่งวัฒนธรรมเช่นนี้คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมไทยเราที่สอนไม่ให้กุลสตรีไปสัมผัสหรือแตะต้องสิริษะของผู้ชายซึ่งถือว่าเป็นของสูง แต่ในวัฒนธรรมตะวันตกแล้ว การกระทำดังกล่าวถือเป็นเรื่องปรกติ ไม่ใช่เป็นสิ่งแปลกประหลาดหรือเป็นความผิดร้ายแรงแต่อย่างใด

จากตัวอย่างของการนำเอาตัวอาหารโดยตรงมาใช้เพื่อสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ของผู้ที่ปรุงและผู้ที่ยืนกินอาหารดังที่เห็นในภาพยนตร์เรื่องนี้ ทำให้มองเห็นถึงภาพความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม 2 วัฒนธรรมที่มีตัวอาหารโดยตรงคือ มะละกอกับอาหารเช้าแบบตะวันตกเป็นตัวแทน

มะละกอกซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตของหมูขี้ริ้วสื่อความหมายถึงวิถีชีวิตแบบเวียดนามดั้งเดิมที่มีวัฒนธรรมด้านอาหารการกินที่ผูกพันอยู่กับพืชผักผลไม้ที่หาได้รอบ ๆ ตัว ส่วนอาหารเช้าแบบตะวันตกซึ่งเป็นสิ่งที่คุณเขียนกินนั้นก็สื่อความหมายถึงวิถีชีวิตแบบตะวันตกที่ส่งอิทธิพลต่อความคิดและรูปแบบการใช้ชีวิตของคุณเขียน ลักษณะนิสัย วิถีชีวิต และโลกทัศน์ของตัวละครทั้งสองที่สะท้อนออกมาผ่านตัวอาหารที่กินตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ที่นำมาเป็นกรอบในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายของเรื่องนี้สามารถสรุปให้เข้าใจได้อย่างง่าย ๆ ว่า ใครกินมะละกอกก็เป็นคนเวียดนามแท้ ใครกินขนมปัง ไข่ดาว กาแฟ เนย แยม ก็เป็นพวกหัวนอก ความแตกต่างของวัฒนธรรมด้านอาหารการกินทั้งสองที่มีหมูขี้ริ้วและคุณเขียนยืนอยู่คนละฝ่ายนั้นจะนำไป

จุดที่น่าสนใจของเรื่องว่า ทำไมวัฒนธรรมสองวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันนี้จึงดำรงอยู่ควบคู่กันได้อย่างสอดคล้องลงตัว ดังจะเห็นได้จากการที่คุณเขียนเลือกที่จะร่วมชีวิตกับมนุษย์แทนที่จะเป็นคู่หมั้นสาวสมัยใหม่ และสามารถมีชีวิตครอบครัวที่มีความสุขร่วมกัน ได้

รูปแบบของการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย วิถีชีวิต และโลกทัศน์ที่แตกต่างกันของตัวละครในเรื่อง โดยผ่านตัวอาหารที่กินนั้น ยังปรากฏให้เห็นในภาพยนตร์เรื่องอื่นที่นำมาศึกษาด้วย ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง The Last Supper ซึ่งมีการนำเอา "ตัวอาหาร" โดยตรงมาสื่อความหมายในภาพยนตร์ในลักษณะเดียวกับอาหารอย่างมะละกอและอาหารเช้าแบบตะวันตกในภาพยนตร์เรื่อง The Scent of Green Papaya ที่สามารถสะท้อนโลกทัศน์และลักษณะนิสัยของคนที่ยากและไม่กินอาหารได้ แต่มีข้อแตกต่างอยู่บ้างคือ ในภาพยนตร์เรื่อง The Last Supper ตัวอาหารที่นำมาใช้สื่อความหมายนั้น นอกจากจะสะท้อนลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ของตัวละครซึ่งอยู่ในฐานะผู้ที่กินแล้ว ยังสามารถบ่งบอกถึงอุดมการณ์ความคิดของคน ๆ นั้นอีกด้วย ดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

- ภาพยนตร์เรื่อง The Last Supper

ภาพยนตร์เรื่องนี้ นำอาหารที่มาจากวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของตะวันตก อันได้แก่ ไวน์ แอปเปิ้ลพาย แซมเบอร์เกอร์เนื้อ และมะเขือเทศ มาเป็นตัวสะท้อนลักษณะนิสัย โลกทัศน์ และอุดมการณ์ความคิดของตัวละครในเรื่อง ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือ นักศึกษาปริญญาโทหัวเสรีนิยมจัด 5 คนซึ่งมีบทบาทเป็น "ผู้ให้อาหาร" (the Provider of Food) ในแง่ที่เป็นผู้นำเสนออาหารค่ำทุกวันอาทิตย์ให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง คือ ฝ่ายแอกหัวอนุรักษ์นิยมจัดที่ได้ รับเชิญให้มาร่วมกินอาหารและแลกเปลี่ยนทัศนะกันในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งท้ายที่สุด จะต้องโดนสังหารบนโต๊ะอาหารด้วยไวน์ใส่ยาพิษเมื่อแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับอุดมการณ์ความคิดแบบเสรีนิยมของเจ้าภาพอาหารค่ำอย่างนักศึกษาหัวเสรีนิยมทั้งห้า ภาพยนตร์ได้ใช้ตัวอาหารที่คนบางคนกินหรือไม่กินมาเป็นตัวสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ และอุดมการณ์ความคิดของคน ๆ นั้นตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" โดยตัวอาหารที่ภาพยนตร์นำมาใช้มีบทบาทในการสื่อความหมายดังต่อไปนี้

- ไวน์

ภาพที่ 3 : นักศึกษาทั้งห้าคนดื่มไวน์

จากข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับการกินของคนอเมริกัน โดยทั่วไปแล้ว อาหารในแต่ละมื้อสามารถที่จะกินควบคู่กับเครื่องดื่มชนิดใดก็ได้ไม่จำกัด ไม่ว่าจะเป็นนม น้ำผลไม้ น้ำอัดลม เบียร์ หรือแม้แต่กาแฟ ส่วนธรรมเนียมการดื่มไวน์ควบคู่ไปกับการกินอาหารนั้นเป็นที่นิยมสำหรับคนอเมริกันบางคนเท่านั้น และถ้าจะเทียบกับคนที่มาจากวัฒนธรรมการกินแบบอเมริกัน กับคนที่มาจากวัฒนธรรมการกินแบบฝรั่งเศสหรืออิตาลีแล้ว คนอเมริกันไม่ถือว่าไวน์เป็นเครื่องดื่มที่จำเป็นมากนักในการกินอาหารมื้อหนึ่ง ๆ เมื่อพูดถึงไวน์แล้ว คนอเมริกันมักจะมองว่าไวน์เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการกินที่มีความสลับซับซ้อน ไม่ใช่เครื่องดื่มธรรมดาสามัญ (Brownlow, interview, February 27, 1998) ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ไวน์เป็นเครื่องดื่มที่มีความหมายเชื่อมโยงกับความภาคภูมิใจทางวัฒนธรรมอันเก่าแก่ยาวนานของชาติที่ผลิตไวน์

ซาลี อมาตยกุล (1995) ได้กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาอันยาวนานของไวน์ไว้ว่า

"อันเหล้าองุ่นนี้มีเชื้อสายสืบทอดมาจากทางแถบโลกตะวันออกซึ่งน่าจะเป็นแถวจีนหรือไม่กี่น่าที่จะเป็นตะวันออกกลางเสียมากกว่า จากนั้น จึงเข้าสู่อาณาจักร โรมันแล้วแพร่กระจายสู่ยุโรปทั่วไปติดตามความมีชัยชนะเหนือประเทศต่างต่าง เรียกว่า เป็นวัฒนธรรมที่ทอดสืบเนื่องมาจากผู้เข้าครอบครอง"

ส่วน ส.นพพร (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญของไวน์ในแง่วัฒนธรรมอาหารการกินเอาไว้

ว่า

"หากพวกมันตรง ๆ ไวน์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางวัฒนธรรมของฝรั่งเศสแล้ว หลายศตวรรษ เป็นเครื่องดื่มที่คู่กับอาหาร เป็นความสุขทางกาย เป็นความมหัศจรรย์ทางใจ...ในสหรัฐ คติของการชิมไวน์กล่าวว่า อาหารที่เลิศเลิศที่สุดเป็นอาหารที่หาความเอรีคมิได้เมื่อไรไวน์"

นอกจากจุดกำเนิดอันยาวนานนับศตวรรษของไวน์แล้ว การดื่มไวน์ยังเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยเทคนิคซับซ้อนและศิลปะในด้านต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง และมีเรื่องให้ต้องคำนึงมากมายไม่ว่าจะเป็นศิลปะในการปลูกต้นองุ่นที่จะใช้ทำไวน์ การคำนึงองค์ประกอบทางด้านดินฟ้าอากาศ และภูมิประเทศ เป็นการประสานรวมของปัจจัยหลาย ๆ อย่าง รวมถึงอุณหภูมิกลางวันและกลางคืน อัตราเฉลี่ยของฝน จำนวนชั่วโมงของแสงอาทิตย์ ลักษณะลาดเอียงของภูเขา และระบบระบายหรือศิลปะในเรื่องการดื่มไวน์หรือชิม ซึ่งต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น สี ซึ่งกินความไปถึงกลิ่น รส สัมผัส ตลอดจนการย่อยและรสชาติ รวมไปถึงการเลือกใช้แก้วไวน์และวิธีการรินไวน์ที่ถูกต้องอีกด้วย (ส.นพพร, 2540)

เมื่อพิจารณาความพิเศษและภาพลักษณ์ที่สูงส่งซับซ้อนของไวน์เมื่อเทียบกับเครื่องดื่มอื่นในสายตาของคนส่วนใหญ่รวมทั้งคนอเมริกันแล้ว พบว่า ภาพยนตร์ได้นำเอาคุณลักษณะดังกล่าวของไวน์มาสะท้อนให้เห็นถึงความคิดเกี่ยวกับตัวเองของนักศึกษาปริญญาโททั้งห้าตลอดทั้งเรื่องเมื่อนักศึกษาคิดจะดื่มเครื่องดื่มในโอกาสใดก็ตาม พวกเขาจะไม่จะต้องเครื่องดื่มอย่างอื่นนอกจากไวน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาอาหารซึ่งบนโต๊ะจะปรากฏไวน์ขาวและไวน์แดงที่นักศึกษาจะเลือกดื่มควบคู่ไปกับอาหารเสมอ การที่นักศึกษาเลือกดื่มไวน์แทนที่จะเป็นเครื่องดื่มอย่างอื่นนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในภูมิปัญญาตัวเองของนักศึกษาที่คิดว่า พวกเขาไม่ใช่คนธรรมดาทั่วไปที่จะกินง่ายอยู่ง่าย กินอะไรก็ได้ แต่ความที่เขาเป็นผู้มีการศึกษา มีความคิดที่ลึกซึ้งซับซ้อน มีรสนิยม ดังนั้น เครื่องดื่มที่เหมาะสมกับเขาก็จะต้องเป็นไวน์เท่านั้น และการที่นักศึกษายะรังหารใครสักคนนั้น คนพวกนี้ก็มีความหยิ่งทะนงในตัวเองเกินกว่าที่จะยอมให้มือตัวเองแปดเปื้อนเลือดของเหยื่อ ด้วยเหตุนี้ เขาจึงเลือกที่จะหยิบยื่นความตายให้กับเหยื่อท่ามกลางปริบทของการร่วมกินอาหารค่ำที่เอรีคอร่อยและการดื่มไวน์ชั้นดีเพื่อให้ความรู้สึกร่วมกันเป็นมาตรฐานนั้นผ่อนคลายความโหดเหี้ยมและคูมिरสนิยมมากขึ้น

นอกจากนี้ สีของขวดไวน์ที่ภาพยนตร์เลือกมาใช้ยังสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยและอุดมการณ์ความคิดของตัวละครในเรื่อง อันได้แก่ นักศึกษาหัวเสรีนิยม และเขกรับเชิญหัวอนุรักษ์นิยมได้อีกด้วย บนโต๊ะอาหารค่ำทุกวันอาทิตย์นั้นจะมีขวดไวน์ตั้งอยู่สองขวด คือ ขวดสีน้ำเงินที่บรรจุเหล้าไวน์ใส่ยาพิษ และขวดสีเขียวที่บรรจุเหล้าไวน์ปรกติ เหตุผลที่เข้าใจได้อย่างชัดเจน คือ

เพื่อเป็นการง่ายสำหรับนักศึกษาที่จะแยกแยะไวน์ทั้งสองขวดออกจากกันเพื่อป้องกันอันตรายอันเกิดจากการหยิบขวดผิด

จากการศึกษาพบว่า การเลือกใช้ขวดไวน์สีต่างกันมิได้มีความสำคัญเพียงแค่การป้องกันความสับสนในการหยิบขวดผิดเท่านั้น Spillane และ Sherlock (1995) ได้กล่าวไว้ใน Colour Me Beautiful & Looking Your Best Colour and Style ว่า สี สามารถมีผลต่อผู้ที่มองเห็นได้ทั้งทางจิตวิทยา ทางกายภาพ และทางสุนทรียะ อันจะทำให้ปฏิกิริยาต่อการเห็นสีเหล่านั้นมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์ การกำหนดให้ไวน์ที่มียาพิษอยู่ในขวดสีน้ำเงินซึ่งจะรินให้แก่แขกหัวอนุรักษ์นิยมเท่านั้น เนื่องจากว่า ตามความหมายของอิทธิพลทางด้านจิตวิทยาในแง่บวกแล้วสีน้ำเงินสื่อถึงความสงบสุข นิ่ง ความมีระเบียบเรียบร้อย ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ และไม่ส่อวิเวกอันตราย ดังนั้น แยกที่ได้รับการรินไวน์จากขวดสีน้ำเงินจึงมิได้เฉยใจหรือเคลือบแคลงในอันตรายใด ๆ ที่จะเกิดจากการดื่มไวน์จากขวดดังกล่าวเลย และตามความหมายในแง่ลบแล้วสีน้ำเงินสามารถเชื่อมโยงกับแนวความคิดหรือลักษณะนิสัยของพวกอนุรักษ์นิยมหัวเก่าได้เป็นอย่างดีเพราะเป็นสีที่สื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของคนที่คิดว่าตนสูงส่งทางศีลธรรมจรรยาเหนือกว่าผู้อื่น น่าเบื่อหน่าย และมีลักษณะ "อนุรักษ์นิยม" ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะนิสัยและอุดมการณ์ความคิดของแขกที่มาร่วมกินอาหารและถูกสังหารด้วยไวน์ยาพิษจากขวดสีน้ำเงิน

สำหรับขวดไวน์สีเขียวซึ่งบรรจุไวน์ดีที่รินดื่มกันเฉพาะในหมู่นักศึกษาทั้งห้าคนนี้ มีอิทธิพลทางด้านจิตวิทยาในแง่บวกก็คือ เป็นสีที่สื่อความหมายถึงลักษณะที่พึ่งพาตัวเอง ยืนหยัดไม่ทอดลอย และการก่อให้เกิดการพัฒนาก้าวหน้า เพราะสีเขียวเป็นสีแห่งชีวิต เป็นสีของต้นไม้ที่แสดงพลังแห่งชีวิตและการเจริญเติบโต คุณสมบัติเหล่านี้สอดคล้องกับลักษณะนิสัยและอุดมการณ์ความคิดของนักศึกษาทั้งห้าที่มีความคิดแบบเสรีนิยมซึ่งมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงและเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่คิดว่าจะทำให้สังคมดีขึ้น แต่บางทีก็มีความคือคือคือคิดว่า แนวความคิดของตัวเองฉลาดอยู่ฝ่ายเดียวโดยไม่ยอมรับความคิดอื่นที่ต่างไปจากของตน ซึ่งลักษณะนิสัยเหล่านี้สอดคล้องกับความหมายในแง่ลบของสีเขียวที่ใกล้เคียงความหมายในแง่ลบของสีน้ำเงิน ได้แก่ มีลักษณะที่น่าเบื่อหน่าย คือร้อน และคาดเดาได้ง่าย

นอกจากภาพยนตร์จะใช้ไวน์เป็นตัวแทน (Signifier) ที่สื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยโลกทัศน์ และอุดมการณ์ความคิดของนักศึกษาปริญญาโทที่ทะนงในภูมิปัญญาและรสนิยมอันเลิศหรูของตัวเอง (Signified) แล้ว ภาพยนตร์ยังใช้ตัวอาหารอื่น ๆ มาสื่อความหมายถึงอุดมการณ์ความคิดและโลกทัศน์ของตัวละครที่เป็นตัวแทนของแนวความคิดตรงกันข้ามกับแนวความคิดแบบ

เสรีนิยมของนักศึกษา ได้แก่ แนวความคิดแบบอนุรักษนิยมของแคว้นรับเชิญร่วมโต๊ะอาหารค่ำ ซึ่งนำพวกเขาไปสู่จุดจบในที่สุด อาหารดังกล่าวได้แก่ แอปเปิ้ลพาย และแฮมเบอร์เกอร์เนื้อ

- แอปเปิ้ลพาย

ภาพที่ 4 : แอปเปิ้ลพาย

ตามความหมายทางด้านวัฒนธรรมอเมริกัน แอปเปิ้ลพายถือได้ว่าเป็นอาหารพื้นบ้านของอเมริกัน (Traditional American Food) ที่สามารถสะท้อนความเป็นอเมริกันแท้ ๆ ออกมาอย่างเด่นชัด แอปเปิ้ลนั้นเป็นผลไม้ที่หาได้ง่ายและเป็นที่สุดคุณค่าในประเทศที่มีอากาศหนาวอย่างอเมริกา รองลงมาคือ เซอร์รี่ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบแอปเปิ้ลกับตัวอย่างของผลไม้บ้านเราน่าจะเทียบได้กับกล้วยหรือส้ม คนอเมริกันตั้งแต่อดีตนิยมนำแอปเปิ้ลมาทำของหวานอันได้แก่ แอปเปิ้ลพาย ซึ่งเป็นอาหารยอดนิยมประจำครอบครัวอเมริกันเลยทีเดียว แอปเปิ้ลพายในสายตาของคนอเมริกันนั้นมีความหมายมากกว่าเป็นเพียงแค่อาหารชนิดหนึ่ง เพราะมันได้สะท้อนวิถีชีวิตแบบอเมริกันแท้จนถึงกับมีคำกล่าวซึ่งสะท้อนวัฒนธรรมอเมริกันที่มีแอปเปิ้ลพายเป็นส่วนประกอบว่า "God-American-Apple Pie" (Brownlow, interview, February 27, 1998)

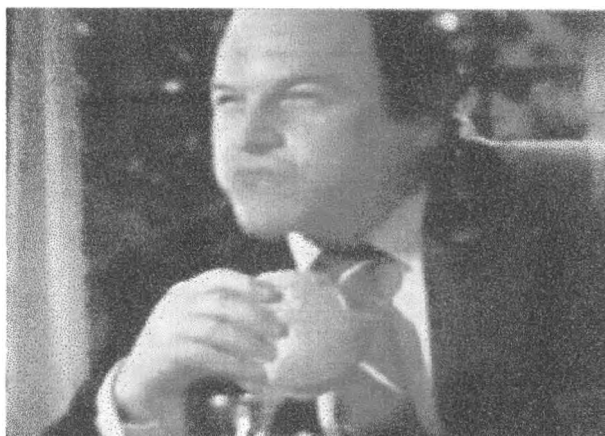
ภาพยนตร์ได้ใช้ตัวอาหารคือแอปเปิ้ลพายมาสื่อความหมายถึงโลกทัศน์และอุดมการณ์ความคิดของแคว้นอนุรักษนิยมผู้หนึ่งที่รับเชิญมาร่วมโต๊ะอาหารค่ำและถูกฆาตกรรมในที่สุดได้แก่ สาธุคุณเจอร์ราด ฮัทชินส์ ซึ่งทันทีที่ท่านมองเห็นแอปเปิ้ลพาย สาธุคุณก็ถามขึ้นด้วยท่าทีกระตือรือร้นว่า "นั่นแอปเปิ้ลพายใช่ไหม" พอลลีซึ่งเป็นคนทำตอบว่าใช่และพูดว่า "ทำเองด้วยนะคะ" สาธุคุณก็แสดงท่าทางพอใจอย่างยิ่งโดยการลูมือไปมา แสดงให้เห็นว่าท่านโปรดปรานแอปเปิ้ลพายมากเพียงใด ในการกินอาหารค่ำวันนั้นซึ่งสาธุคุณจบชีวิตลงด้วยไวน์ที่มียาพิษเนื่องจากการแสดงความคิดเห็นต่อด้านพวกรักร่วมเพศอย่างรุนแรงตามแบบของคหฬอนุรักษนิยม

เครื่องศาสนา เห็นได้ว่า สาธุคุณเป็นผู้เดียวที่กินแอปเปิ้ลพาย ในขณะที่นักศึกษาทั้งห้าคนไม่เคยต้อง
อาหารงานนี้แม้แต่บ่อยโดยให้เหตุผลว่ากำลังลดความอ้วนอยู่

ภาพยนตร์ได้นำเอาแอปเปิ้ลพายจากวัฒนธรรมด้านอาหารการกินอเมริกันมาใช้เพื่อสื่อ
ความหมายตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างไร" โดยใช้แอปเปิ้ลพายซึ่งเป็นของหวาน
พื้นบ้านอเมริกันมาเป็นตัวสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยและอุดมการณ์ความคิดของสาธุคุณผู้มี
ความคิดแบบอนุรักษ์นิยม เห็นได้จากการแสดงความเห็นต่อต้านพวกกรักร่วมเพศอย่างรุนแรง และ
ภาพยนตร์ยังได้เน้นย้ำลักษณะพื้นบ้านของแอปเปิ้ลพายโดยให้นักศึกษาพูดเน้นว่าแอปเปิ้ลพายนี้
เป็นอาหารที่ "ทำเอง" การที่ภาพยนตร์สามารถหยิบยกเอาแอปเปิ้ลพายมาสื่อความหมายถึง
โลกทัศน์ของสาธุคุณหัวอนุรักษ์นิยมได้ก็เพราะว่าแอปเปิ้ลพายกับแนวความคิดแบบอนุรักษ์นิยม
นั้นมีความเชื่อมโยงกันอยู่ในแง่ที่ว่า แอปเปิ้ลพายแสดงความเป็นอาหารอันเก่าแก่ของคนอเมริกัน
ส่วนอุดมการณ์ความคิดแบบอนุรักษ์นิยมก็มีแนวโน้มที่จะยึดติดกับธรรมเนียมและกฎเกณฑ์เก่า ๆ
ที่ถือปฏิบัติกันมานานในสังคมและไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากนัก ในฉากนี้ สาธุคุณ
เป็นผู้เดียวบนโต๊ะอาหารที่กินแอปเปิ้ลพายอย่างเอร็ดอร่อย ในขณะที่นักศึกษาทั้งห้าคนปฏิเสธที่จะ
กินแอปเปิ้ลพายอย่างสิ้นเชิง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าในแอปเปิ้ลพายไม่ได้มียาพิษเจือปนอยู่ ตรงจุดนี้
ภาพยนตร์ต้องการสื่อความหมายว่า นักศึกษาพวกนี้ไม่ยอมรับและไม่ยินยอมจะประนีประนอมกับ
อุดมการณ์ความคิดแบบอนุรักษ์นิยมซึ่งอาศัยแอปเปิ้ลพายเป็นตัวหมาย (Signifier) อย่างเด็ดขาด

นอกจากแอปเปิ้ลพายแล้ว ภาพยนตร์ยังได้ใช้อาหารอีกตัวเป็นตัวหมาย (Signifier) ในการ
สื่อความหมายถึงอุดมการณ์ความคิดแบบอนุรักษ์นิยมและบริ โภคนิยมของแจกรับเชิญผู้หนึ่งที่มี
แนวโน้มจะคำนึงถึงผลประโยชน์และเรื่องปากท้องความเป็นอยู่ของตัวเองมากกว่าเรื่องสภาพ
แวดล้อม ชายคนดังกล่าวได้รับการเสิร์ฟอาหารคือแฮมเบอร์เกอร์เนื้อ ซึ่งตามธรรมเนียมเกี่ยวกับ
อาหารการกินแบบอเมริกันแล้ว อาหารชนิดนี้ไม่ใช่อาหารที่จะนำมาเลี้ยงแขกเพราะเป็นอาหารที่
ธรรมดาเกินไปซึ่งอาจจะทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการไม่ให้เกียรติแก่แขก แต่การที่ภาพยนตร์หยิบยก
เอาแฮมเบอร์เกอร์มาใช้เนื่องจากอาหารนี้มีความหมายพิเศษบางอย่างติดมากับตัวมันซึ่งสามารถ
บ่งบอกลักษณะนิสัย และโลกทัศน์ของคนที่ยินอาหารชนิดนี้ได้อย่างชัดเจนตามกรอบแนวคิด
"กินอย่างไรเป็นอย่างไร" ดังที่จะกล่าวต่อไป

- แฮมเบอร์เกอร์เนื้อ

ภาพที่ 5 : แฮมเบอร์เกอร์เนื้อ

การที่ชายสุบบุหรี จัดผู้แสดงความคิดเห็นต่อการเคลื่อนไหวอนุรักษ์ธรรมชาติได้รับการเสิร์ฟแฮมเบอร์เกอร์เป็นอาหารค่ำ เมื่อพิจารณาตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ก็คือ แฮมเบอร์เกอร์เนื้อที่ชายคนนี้กินสามารถสื่อความหมายถึงลักษณะของคนที่ยินได้ว่าเป็นคนที่ไม่ยอมทำตัวประนีประนอมหรือเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ แต่ชอบทำตัวบังการ ควบคุม และอยู่เหนือธรรมชาติตามลักษณะของ "เนื้อ" ซึ่งเป็นส่วนประกอบของแฮมเบอร์เกอร์ ทั้งนี้เพราะ "เนื้อ" เป็นตัวหมาย (Signifier) ของการที่มนุษย์สำแดงพลังและประกาศศักดานุภาพเหนือสัตว์อื่น ๆ และเหนือสิ่งแวดล้อมในโลก

Fiddes (1991) กล่าวว่า การกินแฮมเบอร์เกอร์นั้น สามารถแสดงนัยยะถึงลักษณะวิถีคิดของคนที่ทำตัวแยกออกจากสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ จากส่วนประกอบสำคัญของแฮมเบอร์เกอร์ที่ทำมาจากชิ้นเนื้อซึ่งมีขนบปึงสองก้อนประกบอยู่ ได้แสดงให้เห็นถึงความหมายทางสัญลักษณ์ของเนื้อในแง่มุมมองเกี่ยวกับความเชื่อของมนุษย์ว่า

"ความภาคภูมิใจในความเป็นหนึ่งของเราพันธุ์มนุษย์เป็นปัจจัยที่ช่วยอธิบายการสร้างวัฒนธรรมให้กับการบริโภคเนื้อ บางทีการฆ่า การปรุง และการกินเนื้อสัตว์ชนิดอื่นเป็นอาหารถือเป็นการแสดงประจักษ์พยานที่เด่นชัดที่สุดของการที่มนุษย์สำแดงตนว่าอยู่เหนือธรรมชาติทั้งปวงและพิสูจน์สิ่งนี้ด้วยการทำให้สัตว์อื่นเสียเลือดเนื้อ ดังนั้นสำหรับปัจเจกชนและสังคมซึ่งให้คุณค่ากับการควบคุมสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริโภคเนื้อถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญ เนื้อนั้นได้แสดงถึงพลังอำนาจของมนุษย์ที่มีอยู่เหนือโลก

ตามธรรมชาติมานานแล้ว การยกย่องสรรเสริญการควบคุมของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์อื่น ๆ มาช้านานจึงไม่ใช่สิ่งที่น่าประหลาดใจเลย ด้วยเหตุนี้ เนื้อจึงถือเป็นสัญลักษณ์ในการ แสดงพลังอำนาจและความมีอารยธรรมของมนุษย์”

นอกจากนี้ แสมเบอร์เกอร์ยังสามารถสะท้อนอุดมการณ์ความคิดแบบอเมริกันของชายผู้นี้ได้อีกด้วย ดังที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า แสมเบอร์เกอร์นั้นมักจะถูกนำมาใช้เปรียบเปรยถึงวัฒนธรรมอเมริกาเหนือเพราะเป็นอาหารที่ได้บรรจุอุดมการณ์ความคิดบางอย่างที่สังคมอเมริกันยึดถือและให้คุณค่า อันได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับอำนาจและอิสรเสรี ความมีประสิทธิภาพ และความสะดวกรวดเร็ว รูปแบบของการกินแสมเบอร์เกอร์ยังแสดงถึงการมองโลกแบบนักธุรกิจที่มีชีวิตที่เร่งรีบและคำนึงถึงผลประโยชน์ในด้านการทำงานมาเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ แสมเบอร์เกอร์ซึ่งเป็นผลผลิตจากการผลิตแบบอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าออกมาคราวละมาก ๆ จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แบ่งแยกการบริโภคออกจากบริบททางด้านนิเวศวิทยา บรรดาร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดต่างจึงดูความสนใจลูกค้าด้วยการตอบสนองต่อความต้องการด้านความสะดวกถูกอนามัย ในสถานที่นั้น ทุกคนมีสีหน้ายิ้มแย้ม ในขณะที่เรื่องของคุณภาพและประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ดูเหมือนจะถูกกันไปอยู่อีกโลกหนึ่งที่มีความหมายน้อยกว่า เมื่อพิจารณาจากความหมายดังกล่าว แสมเบอร์เกอร์จึงกลายเป็นตัวอย่างตายตัวของอาหาร "ขยะ" (Junk food) และมักตกเป็นเป้าโจมตีของบรรดาผู้ประท้วง (Fiddes, 1991) และการที่ชายดังกล่าวสูบบุหรี่จัดในขณะที่กำลังนั่งกินอาหารร่วมกับผู้อื่นก็แสดงให้เห็นอีกด้วยว่าเขาคำนึงถึงแต่ความต้องการของตัวเอง โดยไม่สนใจคนอื่น

จากตัวอย่างของภาพยนตร์ที่ใช้ตัวอาหารโดยตรงคือ ไวน์ แอปเปิ้ลพาย และแสมเบอร์เกอร์ เนื้อในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ และอุดมการณ์ความคิดของคนที่ยิน อันได้แก่ พวกนักศึกษา สาธุคุณ และแขกที่ต่อต้านการเคลื่อนไหวเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติซึ่งดำเนินไปภายใต้กรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" จะเห็นได้ว่า อาหารที่นำมาใช้ล้วนมีความหมายเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมและสังคมของอาหารซึ่งสามารถสะท้อนลักษณะของผู้ที่กินได้ในลักษณะที่เรียกได้ว่าเป็น ไปตามความหมายปรกติ แต่อาหารชนิดที่สามที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้อันได้แก่ มะเขือเทศ จะมีลักษณะของการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของคนที่ยินในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปเนื่องจากการกำหนดการสื่อความหมายขึ้นมาเป็นกรณีพิเศษ

- มะเขือเทศ

ภาพที่ 6 : มะเขือเทศ

Fiddes (1991) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่วัฒนธรรมทั่วโลกเห็นพ้องต้องกันไว้ว่า การที่สีแดง แสดงความหมายถึงอันตรายและความรุนแรงได้นั้น เพราะว่าสีแดงนั้นเป็นสีเดียวกับเลือด และ มูลเหตุสูงใจเรื่องเลือดก็ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการให้ความหมายของเนื้อ ทั้งนี้ เพราะว่าเลือด มีความสำคัญในแง่เป็นพลังแห่งชีวิตโดยแท้จริงและชีวิตก็จะสิ้นสุดลงเมื่อมีการเสียเลือดในปริมาณ มาก แต่ภาพลักษณ์ของผักและผลไม้ที่มีสีแดงอย่างมะเขือเทศและแอปเปิ้ลกลับไม่ได้รับผลกระทบ จากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ดังกล่าว ทั้งนี้ เพราะผักและผลไม้ที่มีสีแดงเมื่อจัดเข้าไว้ในระบบ วงจรของอาหาร จะจัดอยู่ตำแหน่งในตำแหน่งที่ตรงกันข้ามกับเนื้อสัตว์ซึ่งส่งผลให้ความเชื่อมโยง ระหว่างสีแดงของผักผลไม้พวกนี้กับสีเลือดมีความสัมพันธ์กันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

แม้ว่าจากหลักการของ Fiddes แล้ว ผักผลไม้ที่มีสีแดงอย่างมะเขือเทศมีความเชื่อมโยงกับ สีแดงของเลือดและความหมายเกี่ยวกับความก้าวร้าว รุนแรง และอันตรายน้อยมากเมื่อเทียบกับ เนื้อ และตามข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมตะวันตกแล้ว มะเขือเทศโดยทั่วไปก็ไม่ได้มีความเชื่อมโยง กับความหมายดังกล่าวนั้นเลย แต่ในกรณีของภาพยนตร์เรื่อง The Last Supper พบว่า มีการใช้ มะเขือเทศมาสื่อความหมายเป็นกรณีพิเศษ กล่าวคือ ใช้ในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของ ตัวละครเอกของเรื่อง ได้แก่ นักศึกษาหัวเสรีนิยมทั้งห้า

ทุก ๆ ครั้งที่มีการฆาตกรรมเข้กรับเชิญเกิดขึ้น นักศึกษาจะเอาศพเหล่านั้นไปฝังไว้ที่สวน หลังบ้านจนมีเนินดินฝังศพเต็มไปหมด นักศึกษาได้อำพรางเนินดินเหล่านั้นเสียโดยการปลูกต้น มะเขือเทศคลุมเอาไว้ซึ่งจะทำให้มองดูเหมือนเนินดินที่ใช้ปลูกต้นไม้ ปรากฏว่า ต้นมะเขือเทศซึ่ง ได้ปุ๋ยจากซากศพที่อยู่ใต้ดินได้เติบโตงอกงามอย่างรวดเร็วและให้ผลมะเขือเทศลูกโตสีแดงสด

จำนวนมากมาย จะเห็นได้ว่า ยังมีผลมะเขือเทศขึ้นมากมายจนเก็บกินไม่หวาดไม่ไหวมากเท่าใด ก็ยิ่งแสดงถึงจำนวนเหยื่อเคราะห์ร้ายที่ต้องสังเวทชีวิตกลายเป็นปุ๋ยให้กับต้นมะเขือเทศที่เพิ่มจำนวนมากมายขึ้นเท่านั้น และนักศึกษาเองก็ไม่รู้ว่าจะจัดการอย่างไรกับมะเขือเทศเหล่านั้นเพราะแม้จะนำไปทำซอสมะเขือเทศหรือตากแห้งแล้วแต่ก็ไม่ทันกับมะเขือเทศที่ออกลูกออกผลมาอีก จะเห็นได้ว่า จำนวนมะเขือเทศที่มีมากมายนี้สื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของนักศึกษาทั้งห้าที่กลายเป็นคนกระหายเลือดและหลงใหลในการฆาตกรรมมากขึ้นทุกที ๆ จนดูเหมือนไม่สามารถควบคุมตัวเองให้หยุดฆ่าคน เช่นเดียวกันกับการที่พวกเขาไม่สามารถควบคุมจำนวนของผลมะเขือเทศที่มีมากเกินไป

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังได้ใช้มะเขือเทศในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยก้าวร้าวรุนแรงของตัวละครบางตัวที่มีลักษณะเด่นชัดกว่าคนอื่น ๆ ได้แก่ ลูค ซึ่งการสื่อความหมายดังกล่าวเห็นเด่นชัดที่สุดผ่านฉากที่ลูคใช้เวลาว่างจัดการกับผลมะเขือเทศที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือด้วยการเอาผลมะเขือเทศมาวางเป็นเป้าหวิดเบสบอล เขาหวิดไม่เบสบอลไปที่ผลมะเขือเทศลูกแล้วลูกล่าด้วยอาการสะใจ ความแรงของการหวดทำให้น้ำและน้ำสีแดงสดของผลมะเขือเทศสาดกระจ่ายไปใส่ฝาผนังสีขาวก่อนที่จะค่อย ๆ ไหลย่อยลงมายังพื้นเบื้องล่าง ภาพนี้ชวนให้เรานึกถึงฉากในภาพยนตร์แนวเขย่าขวัญที่มีการฆ่าอย่างสยดสยองจนเลือดของเหยื่อสาดกระเซ็นไปเปรอะเปื้อนตามผนังหรือเพดานซึ่งบ่งบอกถึงความโหดร้ายของตัวฆาตกร

ในบรรดาสมาชิกของกลุ่มนักศึกษาทั้งห้าพวกนี้ ลูคเป็นตัวละครตัวเดียวที่ตั้งแต่ต้นจนจบหลงใหลดื่มด่ำกับการฆ่ามากที่สุดและไม่เคยแสดงท่าทีว่าถำนึกผิดกับมัน ในฉากแรกของเรื่อง เมื่อมีการฆาตกรรมชายคนขับรถบรรทุกเกิดขึ้นโดยมาร์คเป็นผู้แทงเขาด้วยมีด ทั้งพีท มาร์ค จู๊ด และพอลลี่ มีท่าทีตระหนกตกใจและหวาดผวากับสิ่งที่เกิดขึ้นในระดับมากน้อยแตกต่างกันไปในขณะที่โตโต้เพียงคนเดียวที่จะทำอะไรกับศพของเขา ลูคเป็นเพียงคนเดียวที่ดูไม่สะทกสะท้านต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและไม่แสดงปฏิกิริยาใด ๆ ราวกับว่ามันเป็นเรื่องธรรมดาเสียเหลือเกิน เขามีสติมากพอที่จะพูดโน้มน้าวและสั่งการคนอื่น ๆ ที่อยู่ในอาการแทบครองสติไม่อยู่ให้ช่วยกันเอาศพไปฝังที่สวนหลังบ้านให้กลายเป็นปุ๋ยปลูกมะเขือเทศ และหลังจากนั้นก็ลืมเรื่องนี้ไปเสีย และดำเนินชีวิตต่อไปอย่างปรกติ เพราะถ้าไม่ทำอย่างนั้น "ทุกอย่างจะไม่มีวันเหมือนเดิม" ในที่สุดทุกคนก็ทำตามที่เขาบอก

ในภาพยนตร์เรื่อง *The Last Supper* เราได้เห็นทั้งตัวอย่างของการนำเอาตัวอาหารที่มีความหมายเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมมาใช้เพื่อสื่อความหมาย และตัวอย่างของอาหารที่ภาพยนตร์นำมาสื่อความหมายเป็นกรณีพิเศษอย่างมะเขือเทศโดยใช้เพื่อสื่อความหมายถึงอุดมการณ์ความคิด

และลักษณะนิสัยของตัวละครบางตัวตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ซึ่งอาหารที่ภาพยนตร์เจาะจงมาใช้สามารถบ่งบอกหรือสะท้อนลักษณะนิสัย โลกทัศน์ และความคิดในตัวผู้ที่กินได้ การสื่อความหมายในที่นี้จะมองเห็นได้ชัดเจนกว่าเรื่อง The Scent of Green Papaya ที่ใช้อาหารที่เป็นประเภทรวม ๆ โดยทั่วไป คือ มะละกอ แต่มิได้เฉพาะเจาะจงชนิดของอาหารเป็นอย่าง ๆ ไปเหมือนในเรื่อง The Last Supper ที่มีการเจาะจงอาหารเป็นอย่าง ๆ เช่น ไวน์ แอปเปิ้ลพาย หรือ แฮมเบอร์เกอร์เนื้อ และจะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์เรื่อง The Scent of Green Papaya กำหนดให้ตัวละครเอกคือหมอยู่ในฐานะของ "ผู้ให้อาหาร" (the Provider of Food) เพราะหมอยมีหน้าที่ในการปรุงอาหารให้กับเจ้านายกิน และเธอก็ได้สะท้อนความเป็นเวียดนามแท้ ๆ ของตัวเธอออกมาในอาหารที่ทำโดยมิได้มีการปรุงแต่งอะไรให้เกินเลยความจริง ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่อง The Last Supper ตัวละครเอกไม่ได้อยู่ในฐานะ "ผู้ให้อาหาร" ในลักษณะที่ชัดเจนนัก แม้ว่านักศึกษาจะอยู่ในฐานะผู้นำเสนออาหารเพราะเป็นเจ้าภาพในการจัดเลี้ยงอาหารค่ำ "มื้อสุดท้าย" แก่แขกรับเชิญ แต่ภาพยนตร์ก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการปรุงหรือเตรียมอาหารค่ำวันอาทิตย์ของเจ้าภาพพวกนี้แต่อย่างใด แต่จะเน้นไปที่เจตนาของนักศึกษาในการใช้อาหารบังหน้าเจตนาชั่วร้ายที่แท้จริงเพื่อล่อลวงคนที่มีความเห็นต่างจากตัวเองมาฆ่าให้ตายเพราะไม่มีข้ออ้างอะไรจะฟังดูดีไปกว่าการเชิญแขกมาร่วมกินอาหารค่ำ "เพื่อมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน" ซึ่งฟังดูเป็นกิจกรรมของผู้ที่ได้ชื่อว่ามีการศึกษาสูงและเป็นผู้ที่เจริญแล้ว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างบรรยากาศเสียสติให้กับเนื้อเรื่อง โดยสรุปแล้ว อาหารที่นำเสนอในภาพยนตร์เรื่อง The Last Supper เป็นการสื่อความหมายตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" โดยมีเป้าหมายในการเสียดสีอุดมการณ์ความคิดสองขั้วที่แตกต่างกันในสังคมอเมริกัน

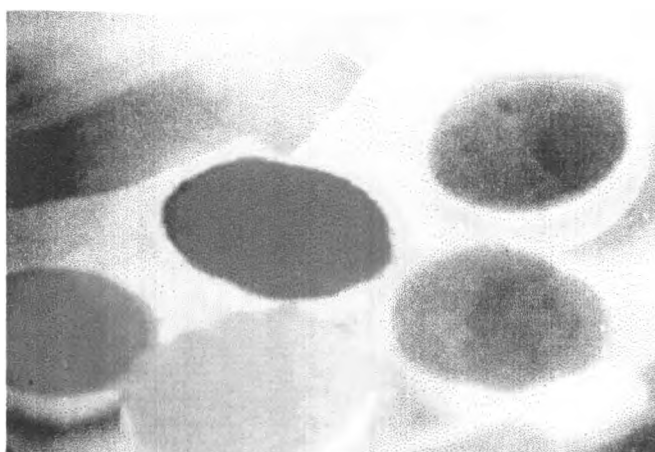
ในภาพยนตร์ที่จะกล่าวถึงต่อไป จะกล่าวถึงการใช้อาหารโดยตรงในการสื่อความหมายในภาพยนตร์ซึ่งจะมีลักษณะต่างไปจากสองกรณีแรก เนื่องจากอาหารที่ตัวนี้เป็นอาหารที่ทำขึ้นจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้ปรุง ในลักษณะของการเอาเนื้อหาเก่ามานำเสนอภายใต้รูปแบบใหม่ ซึ่งจะเป็นการสร้างจุดสนใจให้กับอาหาร อาหารดังกล่าวจะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของผู้ที่ปรุงและโลกทัศน์ของผู้ที่กินซึ่งอยู่ในฐานะผู้บริโภค ซึ่งการยอมเสียเงินเพื่อแลกกับกับอาหารบางอย่างจะชี้ให้เห็นว่า ผู้บริโภคมีความคิดต่อชีวิตอย่างไรและอะไรที่เขาต้องการ อาหารดังกล่าวได้แก่ "ขนมครกเจ็ดสี" และ "ขนมครกคุณภาพ" จากภาพยนตร์เรื่องฉลุย 1

- ภาพยนตร์เรื่อง ฉลุย 1

ตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" อาหารสามารถบ่งบอกหรือสะท้อนโลกทัศน์หรือความคิดของคนที่ยกิน หรือไม่กินมันได้ ในภาพยนตร์เรื่องนี้ ตัวละครเอกของเรื่องคือ ป๋องกับ

โด้งมีบทบาทเป็น "ผู้ให้อาหาร" (the Provider of Food) เพราะอยู่ในฐานะผู้ปรุงและขายอาหาร โดยมีจุดประสงค์เพื่อความอยู่รอด ส่วนผู้ที่กินอาหารอยู่ในฐานะผู้บริโภคที่ต้องแลกเปลี่ยนอาหารมาด้วยเงิน และการที่คนกินตัดสินใจจ่ายเงินเพื่อแลกกับอาหารบางอย่างมีแนวโน้มที่จะแสดงให้เห็นว่าเขาคิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เขาต้องการ นอกเหนือจากเหตุผลส่วนตัวอื่น ๆ เพราะถ้าเป็นของฟรีแล้วคนส่วนมากก็คงกินหรือชิมได้โดยไม่คิดอะไรมาก แต่ถ้าเป็นของที่ต้องจ่ายเงิน การตัดสินใจในการกินหรือการซื้อก็ย่อมต้องมีความซับซ้อนขึ้นมาอีกระดับหนึ่งไม่มากนัก

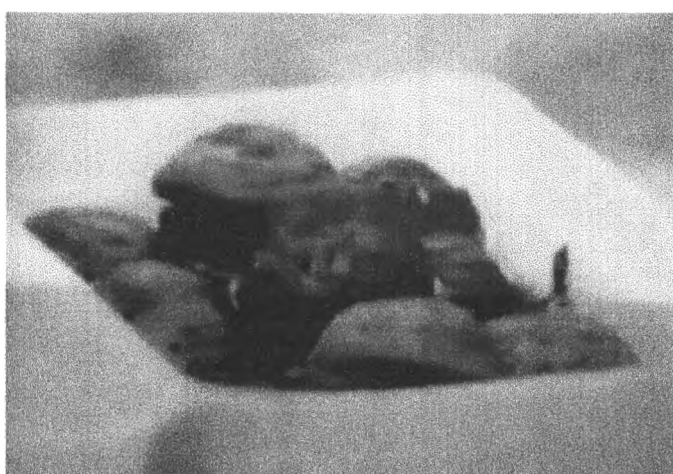
"ขนมครกเจ็ดสี" เป็นอาหารที่ผู้สร้างภาพยนตร์หยิบยกมาใช้สื่อความหมายในการสะท้อนลักษณะนิสัยของผู้บริโภคในสังคมไทย ขนมครกเจ็ดสีเป็นอาหารที่ตัวละครเอกของเรื่องคือ ป๊อปปี้กับโด้งคิดขึ้นมาเพื่อหวังจะดึงดูดลูกค้าทั้งเด็กและผู้ใหญ่ซึ่งพากันมาอุดหนุนขนมครกซึ่งเป็นของกินแบบไทย ๆ ในรูปแบบแปลกใหม่ สวยงามสะดุดตาเพราะมีสีถึง 7 สี ทำให้ป๊อปปี้กับโด้งประสบความสำเร็จในธุรกิจได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เห็นได้ในฉากที่คนกินมารุมซื้อขนมครกเจ็ดสีจนแน่นชนิด ขยายแทบไม่ไหวคไม่ไหว โดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่ชื่นชอบขนมหลากสีนี้มากเป็นพิเศษตามประสาเด็ก ส่วนผู้ใหญ่ก็มาอุดหนุนขนมครกเจ็ดสีไม่ใช่น้อยเพราะผู้ใหญ่แม้จะ ได้อย่างไร แต่ก็ยังมีความเป็นเด็กในตัว เป็นสาเหตุที่ทำให้ขนมครกขายดิบขายดี

ภาพที่ 7 : ขนมครกเจ็ดสี

มีข้อน่าสังเกตสำหรับอาหารชนิดนี้ก็คือ ภาพยนตร์มิได้สนใจจะบอกเราว่าสีจุดฉลาดที่เอามาทำขนมครกนั้นมาจากไหน ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งสีผสมอาหารหรือสีย้อมผ้าที่กินแล้วเป็นอันตรายต่อร่างกาย แต่ภาพยนตร์ก็มีได้สนใจจะบอกพอ ๆ กับที่ผู้บริโภคขนมครกก็ไม่สนใจที่จะรู้ ทั้งที่

เกี่ยวกับสุขภาพร่างกายของตัวเองโดยตรง ผู้บริโภครู้ซื้อขนมครกไปกินเพราะพอใจในสีสันทึบสวยงามสะดูดตา แต่เรื่องโทษเรื่องประโยชน์ทางโภชนาการมีความหมายรอง ๆ ลงมาหรือแทบจะไม่มี ความหมายเลยก็ว่าได้ แต่เขาก็พอใจที่จะเสียเงินไปกับมัน แต่เมื่อป้องกันได้ทำขนมครกคุณภาพออกมาขายซึ่งผสมสารอาหารและวิตามินที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย กิจกรรมค้าขายขนมครกของทั้งสองก็มีอันต้องพังลงในที่สุดเพราะผู้บริโภคไม่ชอบหน้าตาและสีสันทึบที่ไม่ชวนกินของขนมครก ไม่ว่าป้องกันได้พยายามที่จะชี้แจงและนำเสนอสาระของขนมครกแก่ผู้บริโภคอย่างไรก็ไม่เป็นผล

ภาพที่ 8 : ขนมครกคุณภาพ

ภาพยนตร์ได้หยิบยกเอาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับขนมครกเจ็ดสีและขนมครกคุณภาพมาใช้ในการสื่อความหมายในลักษณะเสียดสี เพราะสิ่งนี้ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของผู้คนในสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี การที่ผู้คนมารุมล้อมและอุดหนุนขนมครกเจ็ดสีซึ่งมีหน้าตาสวยงามสะดูดตาดูน่ากิน แต่กลับเมินมองขนมครกคุณภาพสีน้ำตาลเข้มที่ใส่สารอาหารและวิตามินต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายทั้งที่ทั้งสองอย่างก็ไม่ได้แตกต่างกันในเรื่องของราคาและความอร่อย ภาพยนตร์ต้องการที่จะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ของคนเราทุกวันนี้ที่มักจะหลงใหลได้ปลื้มไปกับสิ่งสวยงามหรือรูปลักษณ์ที่ฉาบฉวยภายนอก แม้ว่าจะไม่ได้ให้ประโยชน์หรือให้สาระใด ๆ แก่ชีวิต ไม่ว่าจะ เป็นในด้านการพัฒนาความคิด สติปัญญา หรือการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นแต่กลับได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี ส่วนสิ่งที่มีประโยชน์ผู้คนกลับไม่สนใจใยดีเพียงเพราะมีรูปลักษณ์ที่ไม่น่าสนใจ ถ้าจะเปรียบกับภาพยนตร์แล้ว "ขนมครกเจ็ดสี" ก็เปรียบได้กับภาพยนตร์ตลกที่ทำให้ผู้ชมหัวเราะกันท้องคัดท้องแข็ง แต่ไม่ได้ให้สาระหรือข้อคิดใด ๆ กับผู้ชมเลยแม้แต่น้อย ต่างกับภาพยนตร์ที่ให้สาระและถ่ายทอดแนวคิดอันลึกซึ้งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชม

นอกจากนั้น ขนบธรรมเนียมยังสามารถสื่อความหมายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสนิทสองคนได้อีกด้วย เนื่องจากตามความหมายของวัฒนธรรมไทยนั้น ขนบธรรมเนียมประกอบไปด้วยฝ่า 2 ฝ่า มิฉะนั้นจะไม่ได้ความหมายของการเป็นขนบธรรมเนียมอย่างแท้จริง สิ่งนี้เปรียบได้กับมิตรภาพของป๋องกับโต้งที่สนิทแนบแน่นและยั่งยืนนานวันเข้าดูเหมือนจะขาดกันและกันไม่ได้เพราะต่างได้กลายเป็นส่วนเติมเต็มให้กับชีวิตของกันไปแล้ว และถ้าพิจารณาความหมายในแง่วัฒนธรรมของขนบธรรมเนียมตามความหมายดั้งเดิมของไทยแล้ว จะเห็นได้ว่า การทำขนบธรรมเนียมสื่อความหมายถึงความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างคนที่ทำ เพราะการทำขนบธรรมเนียมเป็นกิจกรรมที่ทำคนเดียวไม่ได้ แต่ต้องมีคนช่วยกันทำสองคน คนหนึ่งหยอดอีกคนหนึ่งตัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนทำได้อย่างดี (ศรีสมร คงพันธุ์, สัมภาษณ์, 3 กรกฎาคม 2540)

จากภาพยนตร์เรื่อง *The Scent of Green Papaya*, *The Last Supper* และ *ฉลุย 1* เราได้เห็นรูปแบบของภาพยนตร์ที่หยิบยกเอาอาหารซึ่งหมายถึง ตัวอาหารจริง ๆ มาใช้สื่อความหมาย แต่ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องก็มีความแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อย กล่าวคือ ภาพยนตร์เรื่อง *The Scent of Green Papaya* และเรื่อง *The Last Supper* จะมีลักษณะของการสื่อความหมายโดยอ้างอิงจากข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของอาหารการกินและดำเนินตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ได้ชัดเจนกว่าภาพยนตร์เรื่อง *ฉลุย 1* เพราะภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องหยิบยกเอาอาหารบางชนิดที่มีความหมายทางวัฒนธรรมของอาหารจริง ๆ อันได้แก่ วัฒนธรรมเวียดนามและวัฒนธรรมอเมริกันมาใช้สื่อความหมายที่ต้องการ ในขณะที่อาหารคือขนบธรรมเนียมจากเรื่อง *ฉลุย 1* นั้นตามความหมายหรือความสำคัญทางวัฒนธรรมจริง ๆ แล้วมิได้หมายถึงสิ่งไร้สาระหรือมีสาระ แต่ความหมายของอาหารนี้อยู่ที่ ในอดีตขนบธรรมเนียมเคยเป็นของกินเล่นยามว่างในตอนเช้า แต่ปัจจุบันกลายเป็นของกินเมื่อไหร่ก็ได้ เด็กกินได้ ผู้ใหญ่กินดี และกลายมาเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับผู้ชายได้ แต่ผู้สร้างได้หยิบยกเอาขนบธรรมเนียมมาใส่สีสันให้ออกมาเป็น "ขนบธรรมเนียมเจ็ดสี" และต่อมามีการใส่สารอาหารและวิตามินต่าง ๆ ลงไปกลายเป็น "ขนบธรรมเนียมคุณภาพ" เพื่อต้องการสื่อความหมายพิเศษ ทั้งนี้ เพราะขนบธรรมเนียมเจ็ดสีและขนบธรรมเนียมคุณภาพ ในความเป็นจริงแล้วไม่มีขาย ดังนั้น จึงเป็นการสร้างจุดสนใจบวกกับอารมณ์ขันที่เกิดจากแต่งเติมของกินให้กลายเป็นเรื่องของความมีหรือไม่มีสาระ

ในลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงภาพยนตร์ที่ใช้อาหารในการสื่อความหมายในอีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากคำว่า "อาหาร" ในที่นี้มีได้หมายความถึง "ตัวอาหาร" โดยตรงดังที่ปรากฏในกรณีของภาพยนตร์ 3 เรื่องที่ผ่านมา แต่หมายความถึง "กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาหาร" ไม่ว่าจะเป็นการปรุง การกิน วิธีการมองความสำคัญของอาหาร หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ระหว่างการกินอาหาร

ซึ่งการสื่อความหมายยังคงดำเนินไปตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างไร" และตามหลักการ จากกฎว่าด้วยการสัมผัส ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

4.1.2 ภาพยนตร์ที่มีการสื่อความหมายโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาหาร

นอกจาก "ตัวอาหาร" โดยตรงจะสามารถบ่งบอกหรือสะท้อนลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ความเชื่อบางอย่าง ภูมิหลังทางครอบครัว และสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจในตัวผู้ที่ปรุงและผู้ที่ยกได้ดังในภาพยนตร์ที่กล่าวถึงไปแล้วนั้น กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ไม่ว่าจะเป็น การปรุง พฤติกรรมการกิน การสนทนาระหว่างมืออาหาร และวิธีการมองความสำคัญของอาหารยังสามารถสะท้อนลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ความเชื่อบางอย่าง ภูมิหลังทางครอบครัว หรือสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคนที่ยกและกินอาหารได้อีกด้วย

การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในรูปแบบนี้ มีประเด็นสำคัญก็คือ ภาพยนตร์จะสื่อความหมายผ่านฉากที่ตัวละครทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารอันได้แก่ การปรุง การกิน การค้าขาย การแสดงความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของอาหารทางวัฒนธรรม ตลอดจนพฤติกรรมอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างเวลาอาหาร ซึ่งตัวละครจะเข้าไปเกี่ยวข้องในฉากดังกล่าวในฐานะผู้ปรุง ผู้กิน ผู้ซื้อขายอาหาร การสื่อความหมายส่วนใหญ่จะแสดงออกโดยผ่านบทสนทนา พฤติกรรม และการแสดงปฏิกิริยาบางอย่างต่ออาหาร

ภาพยนตร์ที่สื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ของตัวละครโดยผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง *The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover*, *Big Night* และ *Eat Drink Man Woman* ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปนี้

- ภาพยนตร์เรื่อง *The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover*

กิจกรรมเกี่ยวกับอาหารที่ใช้ในการสื่อความหมายในเรื่องนี้ จะเป็นไปตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างไร" โดยภาพยนตร์ได้ใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ความเชื่อบางอย่าง ภูมิหลังทางครอบครัว และสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ที่ยกอาหารในเรื่อง ได้แก่ ตัวละครที่ชื่อ สปีก้า จอร์จิน่า และไมเคิล โดยมีพ่อครัวชื่อ ริชาร์ด อยู่ในฐานะ "ผู้ให้อาหาร" แก่ตัวละครอื่นๆ ในเรื่อง

สำหรับตัวละครที่ชื่อสปิก้านั้น กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารที่สามารถสื่อความหมายถึงตัวเขานั้นจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับสำนวนไทย "สำเนียงต่อภาษา กิริยาต่อสกุล" มากที่สุด สปิก้าเป็นนักเลงอันธพาลที่มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยจากการชูกรรโชกทรัพย์และใช้กำลังอำนาจบังคับเอาเงินจากคนอื่นมา แต่เมื่อก้าวถึงจุดที่เขาไม่มีเงินมีทองมากมาย ร่ำรวยเป็นเศรษฐี เขาก็พยายามที่จะทำตัวให้อยู่ในสังคมชั้นสูง โดยการใช้อาหารการกินแบบฝรั่งเศสเป็นเครื่องบ่งบอกสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและความเป็นคนมีระดับของเขา เพราะอาหารฝรั่งเศสได้ชื่อว่ามีราคาแพงและเป็นวัฒนธรรมอาหารการกินที่สลับซับซ้อนชาติหนึ่งของโลก แต่แม้สปิก้าจะมากินอาหารที่ภัตตาคารฝรั่งเศสอยู่เป็นประจำพร้อมด้วยบริวารลูกสมุนและภรรยาสาวสวย และแต่งเนื้อแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าราคาแพงเพื่อบ่งบอกฐานะของตัวเอง แต่ภาพยนตร์ก็ได้นำเสนอตัวตนที่แท้จริงของสปิก้าไม่ว่าจะเป็นลักษณะนิสัย โลกทัศน์ และภูมิหลังทางครอบครัวผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ได้แก่ พฤติกรรมและบทสนทนาของเขาระหว่างเวลาอาหาร

ในด้านมารยาทในการกินอาหารฝรั่งเศสนั้น กิจกรรมเกี่ยวกับอาหารของสปิก้าทำให้เราได้ทราบว่า แม้ว่าสปิก้าจะร่ำรวยและมีอำนาจมากมาย แต่สิ่งที่เขาไม่มีเลยคือสมบัติผู้ดีและมารยาทในสังคม สปิก้าพยายามทำตัวให้ดูมีระดับ มีรสนิยมดีโดยเฉพาะการมากินอาหารฝรั่งเศสเป็นประจำ ทำท่าเหมือนมีความรู้เรื่องวัฒนธรรมอาหารฝรั่งเศสถึงขนาดออกเสียงเรียกชื่ออาหารฝรั่งเศสของคนอื่นอยู่เป็นประจำ และชอบอบรมมารยาทบนโต๊ะอาหารให้แก่ลูกสมุน ทั้ง ๆ ที่ลักษณะนิสัยและมารยาทอันทรามแบบคนที่ไม่ได้รับการอบรมของสปิก้าก็ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง เราจึงสามารถล่วงรู้ได้ถึงความเป็นมาและภูมิหลังทางครอบครัวของสปิก้าโดยผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารของเขาโดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบาย ซึ่งส่วนนี้เป็นการสร้างบรรยากาศเสียดสีให้กับภาพยนตร์เรื่องนี้ เพราะในขณะที่สปิก้าสั่งสอนอบรมลูกสมุนให้รักษามารยาทในการกินอาหารในภัตตาคาร แต่ในขณะเดียวกัน ตัวสปิก้ากลับแสดงมารยาทที่เลวร้ายพอ ๆ กับลูกสมุนหรืออาจจะยิ่งกว่าเสียอีก

โดยธรรมเนียมทางวัฒนธรรมการกินอาหารของตะวันตกแล้ว การใช้มือกินสลัดถือว่าเป็นกริยาที่ไม่สุภาพเพราะการกินจะต้องใช้มีดกับส้อม แต่จากคำพูดของจอร์จิน่าภรรยาทำทางเป็นผู้ดีมีรสนิยมของสปิก้าทำให้ทราบว่า สปิก้าซึ่งไม่รู้จักรมารยาทผู้ดีกินสลัดที่มีชื่อว่า Avocado Vinaigrette with Prawns (สลัดที่นำสลัดปรุงจากเนื้อของผลอโวคาโดผสมกับกุ้ง) ด้วยมือแทนที่จะเป็นมีดกับส้อม นอกจากนี้ จากพฤติกรรมและคำพูดของสปิก้าบนโต๊ะอาหารบ่งบอกให้เห็นถึงมารยาทที่แสนทรามของเขาอย่างหาที่เปรียบมิได้ สปิก้าพูดคำหยาบคาย ตลกลามก เรื่องขบถ่ายเรอเสียงดังลั่น ถีบเก้าอี้ลูกน้องล้มลงไปกับพื้น และยังคงลวนลามภรรยาตัวเองต่อหน้าลูกสมุนในระหว่างเวลาอาหาร

นอกจากนี้ บทสนทนาของสปีก้าบนโต๊ะอาหารยังแสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของเขา สปีก้า นั้นเป็นคนที่หลงใหลมัวเมาอยู่กับโลกของวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการบอกใคร ๆ ว่าเขาเป็นคนที่มีความสุขอยู่กับการกินเป็นอย่างมาก ซึ่งการกินถือว่าการบริโภคแบบหนึ่งและสปีก้ายังกินอาหารด้วยท่าทางมูมามตะกตะกลามเสียด้วย แทบจะตลอดเวลาในระหว่างกินอาหาร สปีก้าจะพูดถึงแต่เรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ และชอบอวดความมั่งคั่งของตนเองเสมอ เช่น พูดว่าจะไปทวงเงินใครบ้าง จะตกแต่งภัตตาคารเพิ่มเติมอย่างไรและต้องใช้จ่ายเงินเท่าไร และจะอย่างไรจึงจะสามารถดึงดูดลูกค้าในภัตตาคารแห่งนี้ให้ได้มากขึ้น ในฉากที่สปีก้าเชิญไมเคิลมาที่ โต๊ะและแนะนำให้รู้จักกับจอร์จิน่าภรรยาตัวเองโดยไม่รู้ความจริงว่าทั้งสองแอบคบชู้กัน สปีก้าบังคับให้จอร์จิน่าชวนไมเคิลพูดคุยโดยให้เธอออกไปว่า ตัวเธอนั้นสวมเสื้อผ้าเครื่องประดับ หูหรราราคาแพง ได้รับเงินค่าน้ำมันรถทีละมาก ๆ อาศัยอยู่ในบ้านหลังมหึมา เข้าร้านทำผมที่ดี ที่สุด พบหมอฟันที่ดีที่สุด กินอาหารในภัตตาคารที่ดีที่สุด ซึ่งจุดมุ่งหมายของสปีก้าก็คือ ต้องการจะอวดความมั่งมีของตัวเองให้ไมเคิลซึ่งเพิ่งรู้จักกันฟัง สปีก้าคิดว่าทรัพย์สินสมบัติเงินทองเหล่านั้น เป็นเครื่องตัดสินความสุขในชีวิตแต่กลับเหยียดหยามคุณค่าความเป็นคนของคนอื่น

จะเห็นได้ว่า สปีก้าซึ่งบอกกับใคร ๆ ว่าตัวเองเป็นคนที่มีความสุขกับการกินอาหารมักจะทำร้าย กลั่นแกล้ง และลงโทษคนอื่นโดยอาศัยการกินอยู่เสมอ แต่เป็นการบังคับให้คน ๆ นั้นกินในสิ่งที่กินไม่ได้หรือไม่ชอบกิน ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษลูกหนี้ด้วยการเอามูลสุนัขให้กิน การขู่ลูกน้องให้กินอาหารบางอย่างที่กินไม่เป็น การเอาอะไรต่ออะไรไปราดในจานอาหารของจอร์จิน่า ตอนที่เธอถูกไปห้องน้ำ การเอากระดุมยัดปากเด็กห้องครัวที่รู้เห็นเป็นใจกับจอร์จิน่าและไม่เคิล ไปจนถึงการเอาหนังสือยัดปากไมเคิลจนถึงแก่ความตาย

ในฉากสุดท้ายของเรื่อง สปีก้าได้รับการแก้แค้นอย่างสาสมโดยการถูกบังคับให้กินในสิ่งที่กินไม่ได้อย่างที่เขาระงับกับคนอื่นอยู่เป็นประจำ นั่นก็คือ การที่จอร์จิน่าใช้ปืนบังคับให้สปีก้ากินซากศพของไมเคิลที่ตายด้วยน้ำมือของเขา และคนที่มาร่วมเป็นสักขีพยานการชำระหนี้แค้นของจอร์จิน่าในฉากนี้ก็ล้วนเป็นผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อความโหดร้ายของสปีก้าด้วยกันทั้งนั้น จึงไม่มีใครสักคนที่จะช่วยเขา มีแต่จะสมน้ำหน้า ฉากนี้นับว่าเป็นฉากที่ชวนสะอิดสะเอียนคลื่นไส้ที่สุดในเรื่อง เพราะกล้องได้ใช้ Tracking shot เพื่อแสดงรายละเอียดของอาหารที่ปรุงขึ้นจากศพคนทั้งตัวตั้งแต่หัวจรดเท้า และยังได้ Close up ไปที่ใบหน้าอันซีดเผือดและหมกพิษสงของสปีก้าในขณะที่ยอมกินศพนั้นด้วยความรักตัวกลัวตาย

ภาพที่ 9 : สปีก้ากำลังจะกินศพของไมเคิล

สำหรับวัฒนธรรมตะวันตกแล้ว การกินคนด้วยกันเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ เพราะนอกจากจะแสดงความป่าเถื่อนไร้อารยธรรมของคนที่มีพฤติกรรมเช่นนั้นแล้ว ยังขัดกับหลักคำสอนของศาสนาคริสต์อย่างรุนแรง เพราะศาสนาคริสต์นอกจากจะสอนให้รักเพื่อนมนุษย์แล้ว ยังห้ามไม่ให้ฆ่าคนอื่นอีกด้วย และยังถึงขนาดกินคนด้วยกันแล้วก็นับว่า คนที่มีพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นคนที่โหดร้ายอย่างที่สุด ด้วยเหตุนี้ การกินคนจึงถือว่าเป็นเรื่องบาปอย่างมหันต์ในสายตาของชาวคริสต์ (บาทหลวงประจำชาติ ปรีชาวุฒิ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2541) คนเราถึงแม้จะเลวขนาดไหน แต่คงไม่เลวถึงขนาดกินคนด้วยกันเอง แต่คนอย่างสปีก้านั้นเลวอย่างหาที่สุดไม่ได้อยู่แล้ว เขาจึงเลือกที่จะกินศพแทนที่จะถูกยิงตายแม้ว่าตัวเขาเองก็รู้สึกขยะแขยงจนอาเจียนออกมา แต่ในที่สุดเขาก็ไม่ได้รอดชีวิตอยู่ดีเพราะถูกยิงตายอย่างอนาถหลังจากที่กินศพเข้าไป ในตอนนี้ก็ลองได้ Close up ไปที่ใบหน้าอันแสดงความสะใจของจอร์จิน่าที่พูดว่า "มนุษย์กินคน" ซึ่งความหมายที่ภาพยนตร์ต้องการจะสื่อก็คือ สำหรับจอร์จิน่าและทุก ๆ คนที่เคยโดนสปีก้าทำร้ายหรือทารุณนั้น สปีก้ามีนิสัยโหดเหี้ยมเสียจนแทบไม่เหลือความเป็นคนอยู่เลย และจะเห็นได้ว่า การแก้แค้นของทุกคนที่มีต่อสปีก้าและการที่ริชาร์คพ่อครัวตัดสินใจปรุงศพไมเคิลให้สปีก้ากินนั้นแท้ที่จริงแล้วก็เป็นการทำตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" กล่าวคือ คนที่โหดร้ายเช่นนี้คงทำได้แม้กระทั่งกินคนด้วยกัน การบังคับให้สปีก้ากินศพก่อนที่จะฆ่าให้ตายนั้นเป็นการลดศักดิ์ศรีความเป็นคนของเขาลงอย่างถึงที่สุด โดยการกินเขาให้พ้นออกไปจากขอบเขตของความเป็นมนุษย์ที่เจริญแล้ว (Fiddes, 1991) และเพื่อสนองต่อคำอาฆาตมาดร้ายด้วยแรงโทสะของสปีก้าเมื่อรู้ว่าไมเคิลเป็นชายชู้ เขาประกาศว่า "ฉันจะฆ่ามัน! ฉันจะกินมัน!" ซึ่งทุกคนในที่นั้นก็ดูจะสะใจกับการตายของสปีก้าเป็นอย่างมาก

จากพฤติกรรมของสปีก้า ทำให้รู้ได้ว่า แม้สปีก้าพยายามที่จะใช้อาหารเป็นเครื่องมือแสดงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของตัวเอง โดยการพาลูกสมุนและภรรยาмаกินอาหารฝรั่งเศสเป็นประจำ แต่ด้วยอาหารอีกเช่นกันที่สามารถบ่งบอกตัวตนที่แท้จริงของสปีก้าออกมาอย่างสอดคล้องตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ซึ่งในกรณีนี้ กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารของตัวละครได้สะท้อนและบ่งบอกถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ และภูมิหลังทางครอบครัวของเขาได้ นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังได้ใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารมาใช้เพื่อสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยและภูมิหลังทางครอบครัวของตัวละครอีกตัวหนึ่ง ได้แก่ จอร์จิน่า ภรรยาของสปีก้า ซึ่งมีความเป็นผู้ตีแตกต่างจากสปีก้าอย่างสิ้นเชิง สิ่งนี้ช่วยทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ถึงความทุกข์ใจของเธอที่ต้องทนเป็นภรรยาของสปีก้าและเป็นสาเหตุให้เธอเลือกที่จะคบชู้

จอร์จิน่านั้นเป็นคนที่รู้จักมารยาทบนโต๊ะอาหารเป็นอย่างดี เห็นได้จากมารยาทในการกินและการออกเสียงเรียกชื่ออาหารฝรั่งเศสได้อย่างถูกต้อง ท่าทางการกินอาหารของจอร์จิน่านั้นดูเรียบร้อยและเป็นผู้ตีแตกต่างจากสามีและลูกสมุนของเธอ และริชาร์ดพ็อครวยังพูดถึงจอร์จิน่าว่า "เธอเป็นคนที่ประสาทรบรตดีเยี่ยม เราจึงยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้บริการเธอ" จะเห็นได้ว่า จอร์จิน่านั้นเป็นผู้ที่มีรสนิยมในด้านอาหารการกินและยังได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ เธอย่อมรู้สึกเบื่อหน่ายและสมเพชสปีก้าที่เฝ้าส่งสอนคนอื่น ๆ เกี่ยวกับมารยาทบนโต๊ะอาหารทั้งที่ตัวเองก็ไม่มีอะไรดี

ภาพยนตร์ยังได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยที่ต่อต้านสามีตัวเองของจอร์จิน่าโดยผ่านพฤติกรรมและคำพูดของเธอในระหว่างเวลาอาหารด้วย แม้ภายนอกแล้ว จอร์จิน่าเป็นคนสุขุมเรียบร้อย ไม่ค่อยมีปากมีเสียงซึ่งส่วนหนึ่งเพราะเธอกลัวการใช้กำลังของสปีก้า แต่จากพฤติกรรมที่แสดงออกจะเห็นได้ว่า จอร์จิน่ามักจะทำบางสิ่งบางอย่างที่เป็นการท้าทายอำนาจของสปีก้าอยู่เสมอ เช่น การสูบบุหรี่ในภัตตาคารทั้งที่รู้ว่าสปีก้าไม่ชอบ ในฉากที่สปีก้าสั่งสอนลูกสมุนคนหนึ่งว่าให้ตัดเล็บให้เรียบร้อยและบอกว่าจะให้จอร์จิน่าเขียนกฎเกณฑ์หรือมารยาทที่ตีบนโต๊ะอาหารให้กับพวกนี้ได้อ่าน เมื่อสปีก้าพูดจบก็เธอออกมาด้วยเสียงอันดังทำให้จอร์จิน่าพูดขำขึ้นมาว่า "แต่คุณมีมารยาทดีเขาก็ไม่เรอบนโต๊ะอาหารหรอกนะ" และในฉากที่สปีก้าสั่งให้จอร์จิน่าเล่าให้ไม่เคลือบฟังถึงชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือยของเธอ จู่ ๆ โดยไม่มีใครคาดคิด จอร์จิน่าพูดเพิ่มเติมต่อไปว่า "...และฉันยังได้ไปหาหมอตรวจภายในที่ดีที่สุดด้วยนะ" และเล่าให้ทุกคนได้ยินว่า การที่เธอแห้งมาแล้วถึงสามครั้งทำให้เธอไม่สามารถมีลูกได้อีก ซึ่งคำพูดของจอร์จิน่าทำให้สปีก้ารู้สึกขายหน้าและโกรธมากจนลงมือทำร้ายเธออย่างรุนแรง เราได้ทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับจอร์จิน่าเมื่อกล้องได้ Close up ไปที่ใบหน้าที่มีรอยฟกช้ำของเธอหลังจากวันที่เธอมีปากเสียงกับสามี

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังได้อาศัยกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ในการบ่งบอกถึงลักษณะนิสัยของตัวละครที่ชื่อ ไมเคิล ชายชู้ของจอร์จينا ซึ่งมากินอาหารที่ภัตตาคารแห่งนี้ด้วยเช่นกัน สำหรับไมเคิลนั้น การที่เขาชอบอ่านหนังสือในระหว่างการกินอาหารนั้น แสดงให้เห็นว่าเขารักการอ่านหนังสืออย่างมาก ซึ่งนิสัยนี้ส่วนหนึ่งมาจากหน้าที่การงานของเขาในฐานะผู้ดูแลหนังสือในหอหนังสือที่ทำให้เขามีนิสัยรักการอ่านไปในตัว ลักษณะนิสัยของเขานั้นไปสะดุดตาจอร์จينا ซึ่งกำลังเบื่อหน่ายและเื่อมระอา กับสปีก้า และได้เลื้อยไปเห็นไมเคิลกำลังกินอาหารและอ่านหนังสือไปพร้อมกัน เมื่อไมเคิลหันมาเห็น ทั้งสองจึงแอบส่งสายตาให้กันและกันบ่อย ๆ

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาพฤติกรรมของไมเคิลอย่างลึกซึ้งแล้วจะเห็นถึงลักษณะนิสัยบางอย่างในตัวชายคนนี้ การที่ไมเคิลเอาแต่ก้มตักก้มตาอ่านหนังสือในระหว่างที่กินอาหารนั้น เขาอาจจะใช้การอ่านหนังสือเป็นข้ออ้างให้กับความไร้เพื่อนของเขา เพราะจริงๆ แล้ว ถ้าเขามีเพื่อนร่วมโต๊ะอาหาร เขาคงไม่เอาแต่อ่านหนังสือในขณะที่กิน ดังเช่น เมื่อไมเคิลสังเกตเห็นว่าจอร์จินานั่งอยู่ใกล้โต๊ะหนึ่งแอบมองมาที่เขาบ่อย ๆ ไมเคิลก็หยุดอ่านหนังสือและจ้องมองเธอตอบ นอกจากนี้ การที่ไมเคิลอ่านหนังสือในเวลาอาหารแปลความหมายได้ว่า ไมเคิลเป็นคนที่ไม่รู้จักแบ่งแยกว่าเวลาไหนควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร หรือเรียกได้ว่าไม่รู้การควรไม่ควร ซึ่งสปีก้าเองแม้จะหยาบซ้ากักขะ แต่อย่างน้อยเขาก็ยังรู้ว่า เวลากินอาหารก็คือเวลากินอาหารไม่ใช่เวลาที่จะทำอย่างอื่น และภัตตาคารก็ไม่ใช่ห้องสมุดที่จะมานั่งอ่านหนังสือ สปีก้าจึงพูดประชดไมเคิลว่าจะให้คนเอาหนังสือไปทำอาหารมาให้ และท้ายที่สุด สปีก้าก็จัดการฆ่าไมเคิลตายเสียด้วยสิ่งที่เขาหลงใหล นั่นคือ การเอาหนังสือการปฏิวัติฝรั่งเศสยัดปาก และก่อนที่ไมเคิลจะตาย สปีก้ายังพูดจาเยาะเย้ยเขาว่า "ย่อยยากหน่อยนะ" จะเห็นได้ว่า คำว่า "ย่อย" (Digest) ในที่นี้ เป็นกริยาที่แสดงออกได้ถึงทั้งพฤติกรรมเกี่ยวกับการกินอาหารที่ย่อยยาก และการอ่านหนังสือที่ซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ ซึ่งไมเคิลนั้นมักจะนำเอาการอ่านหนังสือมาพัวพันปะปนอยู่กับการกินอาหารอยู่แล้ว ทำให้สปีก้าซึ่งมองคู่อริรู้สึกหมั่นไส้ เมื่อสปีก้าจับได้ว่าไมเคิลเป็นชู้กับจอร์จينا เขาจึงเอาหนังสือมายัดปากไมเคิลจนตายเพื่อตอกย้ำถึงสิ่งที่เขาเคยสั่งสอนไมเคิลว่า หนังสือที่กินเข้าไปไม่ได้ ไม่เหมือนความร่ำรวยที่ทำให้คนอึดท้องได้

นิสัยของไมเคิลในการไม่รู้จักแบ่งแยกเวลายังแสดงออกมาโดยการที่เขาและจอร์จินาเลือกสถานที่เสพเพศสกันภายในภัตตาคาร และเลือกช่วงเวลาในระหว่างเวลาอาหารโดยไม่คำนึงว่ามันสมควรหรือไม่ และคนที่ไมเคิลเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยังเป็นภรรยาคนอื่น ซึ่งคงไม่มีใครยินยอมให้ใครมาหยามศักดิ์ศรีกันง่าย ๆ ดังนั้น ในที่สุดไมเคิลก็พบจุดจบด้วยฝีมือของสปีก้าและลูกน้อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่เขาไม่ดูตาม้าตาเรือเที่ยวไปเป็นชู้กับภรรยาของคนอื่นและนิสัยที่ไม่รู้จักการควรไม่ควร ได้นำเขาไปสู่จุดจบของตนเอง

นอกจากนั้น การที่ไมเคิลและจอร์จิน่ามาลึกลอบร่วมรักกันในห้องเก็บเสบียงและอุปกรณ์ของห้องครัวเป็นประจำด้วยความช่วยเหลือของริชาร์ด จากพฤติกรรมของไมเคิลและจอร์จิน่าสะท้อนให้เห็นว่า ตัวละครทั้งสองตัวนี้มีมาอยู่ในกิเลสตัณหาในกามารมณ์จนลืมหินคิดถึงบาปกรรมอันเกิดจากการคบชู้และลืมหินคิดถึงกาลเทศะใด ๆ ทั้งสิ้น ขอเพียงได้สนองตัณหากามารมณ์ของตัวเองเป็นพอ การกระทำของพวกเขาเท่ากับทำให้ความหมายความสำคัญของอาหารต้องเปลี่ยนแปลงไปจากความหมายที่ดีในการหล่อเลี้ยงชีวิตและจิตวิญญาณของมนุษย์ไปเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับกามารมณ์ พวกเขาใช้สถานที่กินอาหารเป็นที่ที่ลึกลอบพบปะกันอย่างแทบไม่มีความละอายหลงเหลืออยู่เลย ครั้งหนึ่งขณะที่ทั้งสองอยู่ด้วยกันในห้องเก็บอุปกรณ์และเสบียงภายในห้องครัว ลูกครัวคนหนึ่งได้เดินเข้ามาหยิบของ แทนที่ทั้งสองจะรู้สึกอับอายกลับพูดเล่นเป็นเรื่องสนุกว่า "นี่เราคงต้องโดนขัดจิ้งหระเป็นร้อย ๆ พัน ๆ เลยละมั้ง"

ในฉากที่ความจริงทุกอย่างรู้ถึงสปีก้าจนทำให้เขาอาละวาดหาตัวจอร์จิน่าที่อยู่กับไมเคิลนั้น ริชาร์ดได้ช่วยให้ไมเคิลกับจอร์จิน่าหลบหนีไปจากภักตาคาร โดยอาศัยไปในด้านหลังของรถบรรทุกซากอาหารของภักตาคาร ฉากนี้เป็นอีกฉากหนึ่งที่สร้างความสะอิดสะเอียนน่าขยะแขยง เมื่อทั้งจอร์จิน่าและไมเคิลในสภาพเปลือยกายล่อนจ้อนต้องยืนอยู่ท่ามกลางซากสัตว์ที่บูดเน่า มีหนอนชอนไช และแสนจะโสโครกจนจอร์จิน่าร้องคร่ำครวญเพราะเหม็นจนแทบจะอาเจียนออกมา เป็นการย้ำให้เห็นถึงความสกปรกโสภมของกิเลสตัณหาที่ทั้งจอร์จิน่าและไมเคิลต่างจมอยู่กับมัน

สำหรับริชาร์ดซึ่งเป็นพ่อครัวประจำภักตาคารแห่งนี้นั้น มองดูเผิน ๆ แล้วตัวละครตัวนี้ไม่ได้มีบทบาทที่เด่นนักในเรื่อง แต่ถ้าวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นได้ว่า ริชาร์ดซึ่งเป็นพ่อครัวยมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในเรื่องสืบเนื่องจากการที่เขาอยู่ในฐานะ "ผู้ให้อาหาร" (the Provider of Food) แก่คนอื่น ๆ ในเรื่อง และนอกจากอาหารของริชาร์ดเป็นจุดที่ทำให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้นเมื่อตัวละครตัวอื่น ๆ เข้ามากินอาหารและมีชีวิตที่พัวพันกันในภักตาคารแห่งนี้แล้ว อาหารของเขายังเป็นสิ่งที่ให้บทสรุปแก่ภาพยนตร์อีกด้วย ในฉากซึ่งสปีก้าถูกบังคับให้กินศพของไมเคิล ริชาร์ดนั่นเองที่เป็นคนปรุงศพของไมเคิลขึ้นมาตามคำขอร้องจากจอร์จิน่า แล้วด้วยศพนี้อันที่ทุกคนในเรื่อง โดยเฉพาะจอร์จิน่าใช้เป็นเครื่องมือในการแก้แค้นความโหดเหี้ยมของสปีก้าอย่างสาสมที่สุด

จะเห็นได้ว่า ตลอดทั้งเรื่อง ภาพยนตร์ได้ให้ริชาร์ดรักษาบทบาทในการเป็น "ผู้ให้อาหาร" แก่คนอื่น ๆ ไว้อย่างเหนียวแน่น อาหารที่เขาให้กับตัวละครอื่น ๆ นั้นปรากฏในหลายลักษณะด้วยกัน มีทั้งอาหารปรกติที่มีวิธีเสพปรกคิอย่างอาหารฝรั่งเศสที่เขาปรุงให้ทุก ๆ คนกิน อาหารที่เสพด้วยวิธีการอื่นอันได้แก่ กามารมณ์ ซึ่งริชาร์ดเป็นผู้ที่จัดหาสถานที่ให้ไมเคิลและจอร์จิน่าได้ร่วมรักกัน ตลอดจนถึงอาหารที่ชวนสยดสยองซึ่งปรุงขึ้นจากศพคนเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้แค้นสปีก้า

บทบาทการเป็น "ผู้ให้อาหาร" แก่ทุก ๆ คนในเรื่องของริชาร์ดนั้น ทำให้เขาขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่เหนือกว่าตัวละครตัวอื่น ทุกคนต่างก็เกรงใจในตัวเขาไม่เว้นแม้แต่อันธพาลจอมร้ายกาจอย่างสปีก้าที่ไม่เคยก้มหัวให้กับใคร แม้สปีก้าจะทำร้ายหรือรังแกใครด้วยวาจาและกำลังมากต่อมากแต่เขากลับไม่กล้าที่จะต่อแบริชาร์ดซึ่งเป็นลูกจ้างของเขา ทั้งนี้ นอกเหนือไปจากท่าทางอันเคร่งขรึมจริงจังของริชาร์ดแล้ว สปีก้ามีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาหารฝรั่งเศสที่ริชาร์ดปรุงเพื่อทำให้เขารู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของวงสังคมชั้นสูง ริชาร์ดเป็นผู้ที่สอนให้สปีก้าออกเสียงเรียกชื่ออาหารฝรั่งเศสที่เขาปรุงและสปีก้าก็ยอมออกเสียงตามอย่างว่าง่าย และริชาร์ดก็ยังเป็นผู้ที่ทำให้ภักตาคารของสปีก้ามีลูกค้ามากมายเพราะติดใจในฝีมือการปรุงอาหารของเขา

ริชาร์ดนั้นตระหนักดีว่า สปีก้าไม่สามารถขาดเขาได้ ตลอดทั้งเรื่อง ริชาร์ดเป็นตัวละครตัวเดียวที่ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลชั่วร้ายของสปีก้าแม้ว่าเขาจะทำงานให้สปีก้า ทั้งนี้ เพราะริชาร์ดรู้ว่า สปีก้าจำเป็นต้องพึ่งพาเขาในการทำอาหารให้กินและในการดำเนินกิจการภักตาคารแห่งนี้ ในฉากที่สปีก้าจะไล่ริชาร์ดออกเมื่อรู้ว่าริชาร์ดมีส่วนรู้เห็นในการคบชู้ของไมเคิลกับจอร์จิน่า ริชาร์ดกลับไม่มีท่าทีทุกข์ร้อนและพูดอย่างเป็นต่อว่า "อย่างนั้นหรือ ผมว่าไม่ได้นะคุณสปีก้า เพราะถ้าผมไปแล้ว คุณจะไปทานอาหารที่ไหนล่ะ ใครเขาจะต้อนรับคุณ" และในฉากที่สปีก้าล่วงรู้ว่าจอร์จิน่ามีชู้เขาได้ตรงเข้าไปค้นหาตัวจอร์จิน่าภายในห้องครัวเพราะแน่ใจว่าริชาร์ดจะต้องรู้เห็นเป็นใจกับเธออย่างแน่นอน สปีก้าอาละวาดขว้างปาข้าวของเครื่องใช้เหมือนคนบ้า และยังทำร้ายลูกมือของริชาร์ดจนบาดเจ็บไปตาม ๆ กัน แต่เขากลับไม่กล้าทำอะไรริชาร์ดซึ่งยืนนิ่งเฉยอยู่ตรงหน้าเขาและพูดใส่หน้าเขาว่า "ภรรยาคุณก็เรื่องของคุณสิ มาหาอะไรที่นี้ นี่ไม่ใช่แผนกรับแจ้งของหาญนะ"

จากคำกล่าวตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ที่บอกว่า อาหาร นอกจากจะทำให้อิ่มท้องแล้ว ยังสามารถบอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวคนกินได้ เช่น ทำให้ทราบลักษณะนิสัย โลกทัศน์ ภูมิหลังทางครอบครัว และสถานภาพสังคมและเศรษฐกิจของผู้ที่กินได้ เมื่อพิจารณาจากกรณีของสปีก้า จอร์จิน่า ตลอดจนไมเคิล ทำให้เห็นข้อพิสูจน์ว่าอาหารสามารถมีบทบาทในการสื่อความหมายดังกล่าวได้ เนื่องจากเราสามารถทราบถึงลักษณะส่วนตัวของตัวละครเหล่านี้โดยผ่านบทสนทนาและพฤติกรรมบนโต๊ะอาหารของพวกเขา สปีก้านั้นแม้จะมีเงินทองมากมาย มีฐานะร่ำรวย สามารถจะเลี้ยงอาหารฝรั่งเศสชั้นสูงแก่ตัวเอง ภรรยา และลูกสมุนได้บ่อย ๆ ในภักตาคารระดับหรูหร่า อันแสดงให้เห็นถึงฐานะทางการเงินของคนอย่างเขา การที่เขาทำตัวเป็นคนมีรสนิยม โดยให้ริชาร์ด จัดอาหารราคาแพงให้กินและบอกชื่ออาหารให้เขาท่องตาม การที่เขาสั่งสอนมารยาทการกินอาหารแก่ลูกน้อง และการที่เขาโอ้อวดว่ามีความรู้ด้านอาหารฝรั่งเศส ทำให้มองเห็นได้ว่า สปีก้าพยายามทำให้ทุก ๆ คนเห็นว่าเขาเป็นคนชั้นสูงคนหนึ่งในสังคม แต่พฤติกรรมที่สปีก้าเผลอแสดงต่อหน้าทุก ๆ คน ถือเป็นข้อพิสูจน์หลักการ "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ได้เป็นอย่างดี เพราะ

ท่าทางการกินที่เอามือกิน เธอเสียงดังลั่น พูดเรื่องสกปรกหยาบคายระหว่างกินอาหาร เป็นการกระทำของคนไม่มีการศึกษา ไม่ได้รับการอบรม หรือคนข้างถนนดี ๆ นี่เอง ดังคำกล่าวของไทย "สำเนียง ส่อภาษา กิริยาสะท้อนสกุล"

ดังนั้น ตลอดเวลาที่ชมภาพยนตร์เรื่องนี้ นอกจากผู้ชมจะรู้สึกถึงการที่ตัวละครในเรื่อง เวียนว่ายอยู่กับกิเลสตัณหาแล้ว จะรู้สึกได้ถึงบรรยากาศเสียดสีอันเกิดจากพฤติกรรมและคำพูดที่สวนทางกันอยู่ตลอดเวลาของตัวละครอย่างสปีก้า เช่น การสั่งสอนคนอื่นไม่ให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่กลับทำเช่นนั้นเสียเอง ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดแย้งกับคำพูดที่ดูเหมือนคนได้รับการศึกษา

กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารในภาพยนตร์เรื่อง The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover ถูกนำมาใช้ในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ ภูมิหลังทางครอบครัว และสถานภาพเศรษฐกิจของตัวละคร โดยผ่านพฤติกรรมและคำพูดในระหว่างการกินอาหาร แต่จะเห็นได้ว่า ลักษณะนิสัยที่แสดงออกมามากจะเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลมากกว่าจะเป็นลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ที่ถูกกำหนดหรือหล่อหลอมมาจากวัฒนธรรมของตน แต่ในภาพยนตร์เรื่อง Big Night ดังที่จะกล่าวถึงต่อไป จะเป็นการใช้อาหารในการสื่อความหมายที่เน้นไปในด้านลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ของตัวละครในลักษณะที่เชื่อมโยงเข้ากับลักษณะประจำชาติอันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของอาหารการกินมากกว่า โดยจะแสดงออกทางกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารอีกเช่นกัน

- ภาพยนตร์เรื่อง Big Night

ในภาพยนตร์เรื่องนี้ มีการใช้อาหารจากวัฒนธรรมอิตาลีในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยและปรัชญาความคิดเกี่ยวกับอาหารการกินในแบบอิตาลีเช่นแท้ ๆ ที่สะท้อนผ่านตัวผู้ที่ปรุงอาหาร คือ ปรีโม ซึ่งมาจากวัฒนธรรมอิตาลีและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติตนเป็นอย่างมากและพยายามที่จะนำเสนออาหารในแบบอิตาลีเช่นแท้ ๆ ให้กับผู้คนในสังคมใหม่ที่เขามาอยู่ได้รู้จัก นั่นคือ สังคมอเมริกัน การสื่อความหมายดังกล่าวจะแสดงให้เห็นจากกรรมวิธีในการปรุงอาหาร พฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออก และวิธีการมองความสำคัญของอาหาร

ตัวละครเอกของภาพยนตร์คือ สองพี่น้องปรีโมกับเชคอนโดซึ่งอพยพจากอิตาลีมาอยู่ในอเมริกาในช่วงปี 1950 เพื่อหวังจะสร้างฐานะโดยการเปิดร้านอาหารอิตาลี ภาพยนตร์ได้ใช้ปรีโมเป็นตัวแทนของค่านิยมและปรัชญาด้านอาหารการกินในแบบของอิตาลีได้อย่างสมบูรณ์แบบ ปรีโมไม่ยอมให้ใครหน้าไหนมาทำตัวออกนอกแบบแผนธรรมเนียมปฏิบัติในด้านวัฒนธรรมการกินอาหารอิตาลีที่เขาภูมิใจหนักหนา สำหรับปรีโมแล้ว พฤติกรรมที่ทำต่ออาหารอิตาลี

อย่างไม่คำนึงถึงความเหมาะสมและความสำคัญของอาหาร โดยการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ หรือธรรมเนียมการกินอาหารตามใจชอบจนทำให้ธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับการกินและทะเลาะ ไม่มีระเบียบ นั่นถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงเทียบเท่ากับ "การกระทำชำเราอาหาร" (The Rape of Cuisine) และเขาจะประณามคนที่มีพฤติกรรมอย่างนั้นว่าเป็น "อาชญากร" ทางวัฒนธรรม

ในตอนแรกของภาพยนตร์ ลูกค้าชาวอเมริกันคนหนึ่งเข้ามาในร้านและสั่งข้าว Risotto (ข้าวหุงปรุรสแบบอิตาลีเย็น ใส่เห็ด มะเขือเทศ ซีส หรืออะไรก็ได้ตามต้องการ) มากิน แต่เมื่อลูกค้ารู้สึกไม่คุ้นเคยกับอาหารที่ชื่อ Risotto ที่ยกมาเสิร์ฟตรงหน้า ลูกค้าจึงสั่ง Spaghetti มาเพิ่มอีกหนึ่งที่โดยไม่สนใจคำแนะนำของเชคอนโดที่บอกว่าสปาเกตตี้กับข้าว Risotto นั้น ไม่สามารถสั่งมากินที่เดียวพร้อม ๆ กันได้ เนื่องจากเป็นอาหารที่อยู่ในคอร์สที่เสิร์ฟถัดจากอาหารนำคอร์ส (Antipasto) เหมือน ๆ กัน ดังนั้น เชคอนโดจึงจำใจไปบอกปริโอ ซึ่งเมื่อปริโอรู้เข้าก็โกรธมากเพราะเขาถือว่าการกระทำเช่นนี้ผิดธรรมเนียมปฏิบัติทางวัฒนธรรมและเท่ากับเป็นการดูถูกอาหาร

ทั้งนี้ จากข้อมูลทางวัฒนธรรมนั้น คอร์สที่ต่อจาก Antipasto ซึ่งเป็นอาหารนำคอร์สแบบอิตาลีเย็นแล้ว คนอิตาลีจะกิน Soup และ/หรือ อาจจะเป็น Risotto ซึ่งเป็นอาหารที่นิยมทางตอนเหนือของประเทศอิตาลี ซึ่งเป็นบริเวณเดียวที่ปลูกข้าวได้ หรือถ้าไม่เช่นนั้นก็สามารถสั่ง Spaghetti ซึ่งเป็น Pasta Dish อย่างหนึ่งมากินซึ่งเป็นที่นิยมในทางตอนใต้มากกว่า (Zanon Sa-Nguankaeo, interview, February 3, 1998) แต่ Risotto ไม่สามารถสั่งมากินควบคู่กับ Spaghetti ได้อย่างเด็ดขาด ดังนั้น การที่ลูกค้าอเมริกันที่ยังไม่ค่อยรู้จักอาหารอิตาลีเย็นคืนักมาสั่งอาหารเช่นนี้จึงสร้างความเดือดดาลให้กับปริโอเป็นอย่างมากถึงกับสบถออกมาว่า "ไอ้คนพวกนี้ในอเมริกามันคิดว่ามันเป็นใคร" และถึงกับจะออกไปอธิบายให้ลูกค้าอเมริกันได้เข้าใจว่า ธรรมเนียมการกินแบบอิตาลีเย็นเป็นอย่างไร ซึ่งทำให้เชคอนโดน้องชายซึ่งมีหน้าที่ต้อนรับลูกค้าและจัดการเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ให้กับร้านถึงกับกุมขมับเพราะอยากจะเอาใจลูกค้าที่แม้จะทำไม่ถูกต้องนักแต่ก็เป็นลูกค้ารายแรก (และรายสุดท้าย) ของร้านในวันนั้น

ด้วยเหตุนี้ ปริโอจึงไม่เคยเห็นดีเห็นงามไปกับสไตล์การทำธุรกิจร้านอาหารของปาสกัล เพื่อนชาวอิตาลีของน้องชาย แม้ว่าธุรกิจของปาสกัลจะประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ปริโอมองสไตล์การดำเนินธุรกิจของปาสกัลที่ถือหลักว่า "ให้ในทุกสิ่งที่ลูกค้าต้องการ" ด้วยสายตาที่เหยียดหยามเพราะตัวปริโมนั้นมีวิธีการมองความสำคัญของอาหารตามแบบอิตาลีเย็นแท้ซึ่งถือปรัชญาเกี่ยวกับอาหารการกินที่ว่า "การกินอาหารดี ๆ เปรียบเสมือนการได้อยู่ใกล้ชิดพระเจ้า" (To eat good food is to be close to God) ซึ่งเป็นที่มาของชื่อร้าน The Paradise เพราะปริโอต้องการ

จะนำเสนอความเอรีคอร่อยของอาหารอิตาเลียนที่ทำให้ผู้ที่ได้ลิ้มลองมีความสุขเหมือนได้
ขึ้นสวรรค์

คนอิตาเลียนจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมเกี่ยวกับอาหารเป็นอย่างมาก คนอิตาเลียนชอบ
กินอาหารดี ๆ มีความประณีตบรรจงในเรื่องรสชาติเพราะชาติอิตาเลียนเป็นชาติที่มีความสุข
ส่วนใหญ่อยู่กับเรื่องอาหารการกิน จนถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า "คนอิตาเลียนนั้นอยู่เพื่อกิน โดยแท้" ซึ่งก็
ไม่ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงนัก คนอิตาเลียนมีปรัชญาในการกินว่า การกินอาหารดี ๆ เปรียบ
เสมือนการได้ขึ้นสู่สวรรค์ ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกับหลักการประจำตัวปริโมที่ว่า To eat
good food is to be close to God เพราะอาหารถือเป็นความสุขที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิตคนอิตาเลียน
จนเป็นที่มาของสำนวนที่ว่า Tavola Sacra (Sacred Table) แปลได้ว่า เนื่องจากอาหารมีความสำคัญ
มาก ดังนั้นเมื่อนั่งลงกินอาหาร พฤติกรรมการกินนั้นเทียบได้กับพิธีกรรมอย่างหนึ่งและอาหารเองก็
กลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ด้วยเหตุนี้ คนอิตาเลียนจึงไม่มีความคิดว่าการทำอาหารหรือการนั่งลงกิน
อาหารดี ๆ นั้นเป็นเรื่องเสียเวลา แต่เป็นเรื่องของความสุขมากกว่า (Zanon Sa-Nguankaeco,
interview, February 3, 1998)

ภาพยนตร์ได้แสดงรูปแบบความคิดและลักษณะทางวัฒนธรรมดังกล่าวไว้ในตัวปริโมอย่าง
สมบูรณ์แบบ เขาเป็นคนอิตาเลียนที่มีความเป็นอิตาเลียนอยู่ในตัวอย่างแท้จริง เราจะเห็นได้ว่า
ปริโมไม่เคยคิดว่าการทำอาหารเป็นเรื่องเสียเวลา แต่เขาทุ่มเทเวลาให้กับมันอย่างเต็มที่เพื่อให้อาหาร
ออกมาดีที่สุด ซึ่งลักษณะเช่นนี้ในบางครั้งก็สวนทางกับหลักการทำธุรกิจที่ต้องรีบเร่งแข่งกับเวลา
ซึ่งปาสกาลและเชคอนได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก

ด้วยเหตุนี้ ปริโมจึงนี้กรังเกียดที่ปาสกาลปล่อยให้ลูกค้ากระทำการประหนึ่งย่ำยีคุณค่าของ
อาหารอิตาเลียน ในฉากที่ปริโมไปปรับทุกข์กับเพื่อนสนิทชาวอิตาเลียนที่เปิดร้านตัดผมนั้น ปริโม
ได้แสดงความเห็นต่อปาสกาลว่า

"ตำรวจน่าจะมาจับไอ้หมอนั้นไปชะโทษฐานที่เสิร์ฟอาหารแบบนั้นให้ลูกค้า....นายรู้ไหม
ว่าอะไรเกิดขึ้นที่ร้านนั้นทุกคืน ๆ การกระทำซ้ำเราอาหารดี ๆ นี้เอง"

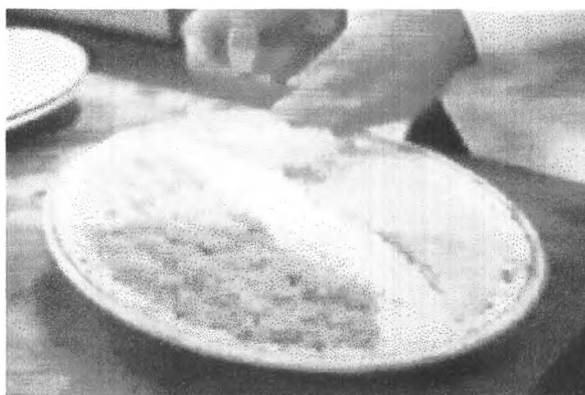
นอกเหนือไปจากความสามารถของปริโมในการปรุงอาหารอิตาเลียนได้อย่างเอรีคอร่อย
และความพยายามที่จะรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมด้านอาหารการกินแบบอิตาเลียนไว้โดยไม่ยอมให้
ใครมาดัดแปลงแก้ไขแล้ว ความสามารถในการปรุงอาหารของปริโมยังแสดงให้เห็นเด่นชัดขึ้นโดย
ผ่านการแสดงความคิดเห็นของตัวละครตัวอื่น ๆ เช่น ในฉากที่ปาสกาลเอ่ยชมปริโมให้เชคอนได้ฟัง

ว่า "การจ้างปริโมนับเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าทีเดียว" และในคืนอันยิ่งใหญ่ของร้านที่ปาสกาลหลอกเซคอนได้ว่าจะเชิญนักดนตรีชื่อดังมาเป็นเกียรติแก่ร้านเพื่ออุทิศงานที่จวนเจียนจะล่มจมให้กลับดีขึ้น มาทำให้เซคอนได้เกิดความหวังอย่างมากเพราะคิดว่าการมาปรากฏตัวของนักดนตรีผู้นั้นจะช่วยตัดสินใจความอยู่รอดของร้านอาหารคนได้ และจะทำให้ความฝันแบบอเมริกันของเขาที่จะมีฐานะร่ำรวย มีรถคันโตขับเป็นจริงขึ้นมา เซคอนได้จึงได้เบิกเงินในธนาคารมาจนเกือบหมดเพื่อจัดงานเลี้ยงอาหารค่ำแบบอิตาลีเย็นแท้ ๆ ส่วนปริโมนั้นก็ได้ทุ่มเทให้กับการทำอาหารอย่างสุดฝีมือ แต่จุดมุ่งหมายของเขากลับแตกต่างไปจากน้องชาย การที่เขาทุ่มเทให้กับการทำอาหารครั้งนี้เป็นเพราะว่าเขาต้องการที่จะประกาศความภาคภูมิใจและความงดงามทางวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของอิตาลีให้เป็นที่ประจักษ์ เพราะก่อนหน้านี้ ลูกค้าชาวอเมริกันส่วนใหญ่นอกจากจะไม่มีความรู้เกี่ยวกับอาหารอิตาลีแล้ว ยังทำท่าไม่สนใจจะรู้เสียอีกด้วย และเมื่อคืนอันยิ่งใหญ่มาถึง เซคอนได้น้องชายต้องพบกับความผิดหวังเมื่อรู้ว่าแท้ที่จริงแล้วปาสกาลไม่ได้เชิญใครมา ส่วนคนที่สมหวังก็คือปริโมเพราะแขกทุกคนที่ได้ลิ้มรสชาติอาหารที่เขาปรุงต่างก็ตกตะลึงในความเอร็ดอร่อยของมัน

นอกจากนี้ ขณะที่ปริโมกำลังปรุงอาหารเพื่อเลี้ยงแขกหรือในคืนวันพิเศษ โดยมีน้องชายเข้ามาเป็นผู้ช่วยนั้น ท่าทางของปริโมบ่งบอกว่าเขามีความสุขมากที่ได้ปรุงอาหารที่เขารัก ในฉากนี้ ภาพยนตร์ได้เพิ่มบรรยากาศความเป็นอิตาลีโดยการใส่เพลงประกอบภาษาอิตาลีที่มีท่วงทำนองสนุกสนานเร้าใจเข้ากับจังหวะในการทำอาหารอิตาลีของสองพี่น้องและข้าว Risotto ฝีมือของปริโมนั้นก็ทำออกมาให้มีรสชาติของอิตาลี นั่นคือ สีแดง ขาว และเขียว

จากหลักการของกฎว่าด้วยการสัมผัส ซึ่งกล่าวว่า อาหารสามารถใช้เป็นช่องทางในการถ่ายทอดสาระบางอย่างที่เป็นคุณสมบัติในทางจิตวิทยาหรือรูปธรรมจากผู้ปรุงอาหารไปสู่ผู้ที่กินได้ ข้ออ้างนี้ได้รับการพิสูจน์จากข้อมูลที่ได้จากภาพยนตร์เรื่อง Big Night กล่าวคือ ปริโมซึ่งภาคภูมิใจในวัฒนธรรมทางด้านอาหารการกินของอิตาลีเป็นอย่างมากพยายามที่จะถ่ายทอดและนำเสนอสาระ ประชญา หรือแก่นสารของอาหารอิตาลีในแบบที่เขารู้สึกผ่านอาหารที่เขาปรุงไปยังลูกค้าชาวอเมริกันและคนอื่น ๆ ในอเมริกา ซึ่งล้วนแล้วแต่ยังไม่มีความรู้ในด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารการกินของอิตาลีพอ ในตอนแรกนั้น ไม่มีใครให้โอกาสปริโมแม้แต่แต่น้องชายของเขาเองเพราะว่าหน้าตาของอาหารอิตาลีแท้ ๆ อย่างข้าว Risotto ยังไม่เป็นที่คุ้นเคยและไม่ค่อยมีใครอยากลองกิน แต่ในงานเลี้ยงอาหารค่ำอันยิ่งใหญ่ แขกทุกคนที่ได้รับเชิญมาทานอาหารค่ำที่ร้านโดยไม่เสียเงิน ดังนั้น แขกหรือจึงรู้สึกว่าจะไม่เสียหายนะอะไรที่จะลิ้มลองรสชาติของอาหารอิตาลีที่ สองพี่น้องปริโมและเซคอนได้นำมาเสิร์ฟให้ แต่ถ้าเป็นในเวลาตามปกติแล้ว คงไม่มีใครสั่งอาหารพวกนี้เป็นแน่ หรือถ้าจะมี คนที่สั่งก็คงไม่รู้ว่าจะสั่งอะไรดีเพราะไม่คุ้นเคยไปเสียทุกอย่าง แต่ใน

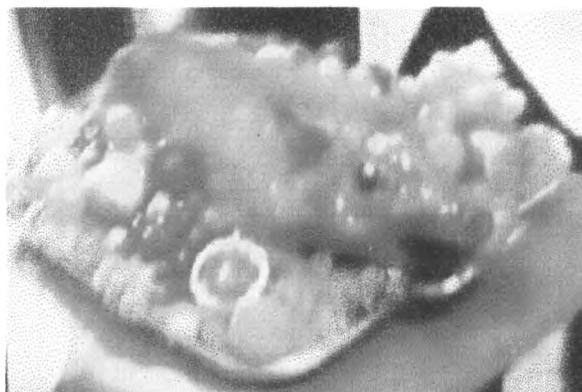
งานเลี้ยงอาหารค่ำคืนนี้กลับไม่ใช่เช่นนั้น อาหารอิตาเลียนแท้ ๆ ที่ปริโมทำให้แก่แขกเหรื่อทุกคนได้
 จิมทำให้คืนที่ว่างกลายเป็นคืนอันยิ่งใหญ่สำหรับชีวิตของทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วม ตัวปริโมเองนั้น
 ก็ยินดีและเต็มใจที่จะทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการปรุงอาหารตามวัฒนธรรมอาหารของอิตาเลียนซึ่งจะ
 เป็นการทำให้แขกได้ประจักษ์ในความหมายของวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารจากบ้านเกิดเมืองนอน
 ของตน ดังนั้น อาหารที่ปริโมนำมาเลี้ยงแขกเหรื่อจึงเป็นอาหารเขาที่ตั้งใจจะนำเสนอความพิเศษ
 และรสชาติของอาหารที่เอรีคอร์อยให้แก่แขกโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นข้าว Risotto 3 สีที่ลูกค้า
 อเมริกันรายหนึ่งเคยปฏิเสธอย่างไม่ไยดี, Timpano พาสต้าสอดไส้ซึ่งมีรูปร่างคล้ายกลอง และ
 Porchetta หมูหันแบบอิตาเลียนที่จะนำมาเสิร์ฟแขก ซึ่งทั้งหมดเป็นอาหารที่ปริโมภูมิใจหนักหนา

ภาพที่ 10 : ข้าว Risotto

ภาพที่ 11 : Timpano

ภาพที่ 12 : หมูหัน Porchetta

โดยเฉพาะอาหารที่ชื่อ Timpano นั้น ปริโมบอกแก่สาวที่เข้ามาช่วยเขาในครัวว่าใส่ข้างในจะ "ใส่สิ่งที่ดีที่สุดในโลกเอาไว้" เพราะอาหารอิตาเลียนงานนี้จะใส่อะไรเป็นไส้ก็ได้ และความสนุกจะอยู่ที่การได้เคาไส้ของอาหาร

ปริโมรอคอยโอกาสที่จะได้ถ่ายทอดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมการกินของอิตาเลียนผ่านอาหารที่เขาทำเพื่อเผยแพร่ปรัชญาความคิดของอิตาเลียนที่มองว่า "การได้กินอาหารที่ดี ๆ เปรียบเสมือนการได้อยู่ใกล้ชีวิตพระเจ้า" หรือการได้ขึ้นสู่สวรรค์นั่นเอง เพราะชาติอิตาเลียนเป็นชาติที่มองเห็นอาหารเป็นศูนย์กลางของชีวิตมนุษย์ และการพบปะครอบครัวหรือสังสรรค์ญาติมิตรก็จะมีอาหารเป็นศูนย์กลางเสมอ (Favro, interview, March 6, 1998) ซึ่งฉากการทำอาหารในครัว กล้องจะใช้ภาพ Close up ไปที่มือปริโมขณะกำลังปรุงอาหารอิตาเลียนอยู่อย่างตั้งใจเพื่อให้อาหารที่ออกมาดี อร่อยและพิเศษที่สุด เพื่อจะนำเสนออาหารไปสู่คนกินซึ่งส่วนใหญ่มาจากวัฒนธรรมอเมริกันที่เน้นกินอาหารรวดเร็วง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองมากมาย และไม่ค่อยจะรู้จักอาหารอิตาเลียนดีเท่าไรนัก และเมื่อแขกหรือที่ได้ชิมอาหารอิตาเลียนแท้ ๆ ของปริโมเข้า พวกเขา ก็เข้าใจทันทีถึงความหมายของปรัชญาการกินดังกล่าวของอิตาเลียน ภาพยนตร์ได้นำเสนอผลจากอาหารของปริโมด้วยภาพ Close up ที่จับภาพปฏิกิริยาอาการของแขกเมื่อได้ลิ้มรสอาหารจานต่าง ๆ ของปริโมบางคนถึงกับหลับตาและอุทานออกอย่างตื่นตะลึงและปลาบปลื้มในรสชาติอาหารที่ได้สัมผัสอาหารผ่านไปคอร์สแล้วคอร์สเล่า ทุกคนก็ไม่มีท่าทีว่าจะคลายความรู้สึกสนุกสนานหรืออยากรีบกลับบ้านแม้ว่าจะรู้สึกอิ่มแสนอิ่มจนใครบางคนถึงกับยกมือยอมแพ้ แต่เมื่ออาหารจานใหม่ที่มีหน้าตาไม่ค่อยคุ้นเคยถูกนำมาเสิร์ฟก็ดูเหมือนพวกเขาจะทำใจไม่ให้กินไม่ได้แล้ว และอาหารคำมือนั้นก็ดำเนินไปเกือบ 7 ชั่วโมงโดยไม่มีใครบ่นว่าเสียเวลาเลยแม้แต่น้อย

เห็นได้ว่า ตามหลักการของกฎว่าด้วยการสัมผัสที่ว่า ผู้ปรุงอาหารสามารถส่งผ่านสารที่ต้องการไปสู่ผู้กินได้โดยผ่านสื่อกลางคืออาหารที่ทำ ปริโมในฐานะผู้ที่ปรุงอาหาร สามารถส่งผ่านสารที่ต้องการจะส่งก็คือ ความภาคภูมิใจและความรู้สึกชื่นชมในวัฒนธรรมด้านอาหารการกินแบบอิตาเลียนลงไปในการซึ่งเขาใช้เป็นสื่อกลางในการส่งถึงผู้ที่กินอาหารอันได้แก่ แจกหรือทุกคนที่มาร่วมงานเลี้ยง ซึ่งปริโมสามารถทำได้สำเร็จจนแขกที่มาร่วมงานคั้นนั้นต่างยอมรับว่าอาหารค่ำแบบอิตาเลียนที่ปริโมนำเสนอแก่พวกเขาเพื่อหวังประกาศความภูมิใจในชาติคั้นนั้นเป็นอาหารมื้อสำคัญที่สุดมื้อหนึ่งในชีวิต ดังนั้น คั้นที่เรียกว่าคั้นอันยิ่งใหญ่จึงมีความหมายต่อชีวิตใครหลาย ๆ คนอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็ชีวิตคนปรุง คือปริโม ที่ได้้นำเสนอถ่ายทอดวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารการกินของอิตาเลียนให้เป็นที่ประจักษ์สมความตั้งใจ เซคอนโดนี่องชายที่เกือบจะหลงลืมความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอาหารการกินของชาติคั้นเพื่อจะหันไปเอาใจลูกค้าโดยดัดแปลงแก้ไขธรรมเนียมการกินแบบอิตาเลียนเพราะต้องการให้ร้านอยู่รอด และยังเป็นคั้นอันยิ่งใหญ่สำหรับแขกหรือที่ได้กินอาหารอิตาเลียนเต็มรูปแบบที่ทำให้พวกเขามีความรู้สึกอึดอัดและอึดใจอย่างแท้จริงอย่างที่ไม่เคยได้สัมผัสรับรู้มาก่อน

ภาพยนตร์เรื่อง Big Night เป็นกรณีของของภาพยนตร์ที่นำเอากิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารมาสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ของตัวละครที่ได้รับการหล่อหลอมวิธีคิดและการมองความสำคัญของอาหารจากวัฒนธรรมอิตาเลียนและพยายามที่จะต่อสู้เพื่อจะรักษาความภาคภูมิใจนั้นเอาไว้ในขณะที่ต้องการที่จะอยู่รอดในสังคมแห่งใหม่คือ สังคมอเมริกัน

ในลำดับต่อไป จะกล่าวถึงภาพยนตร์ที่มีการนำเอากิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารมาใช้สื่อความหมายตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ในแง่ที่ว่า อาหารสามารถจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ของผู้ที่ปรุงและกินอาหารได้ โดยผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ซึ่งในที่นี้ได้แก่ การปรุงอาหาร วิธีการมองความสำคัญของอาหาร ตลอดจนการขายอาหาร แต่จุดประสงค์มิใช่เพื่อการอยู่รอดเหมือนเรื่อง Big Night แต่เป็นการสื่อความหมายเพื่อที่จะรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวเอาไว้ให้ได้ ดังที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman

- ภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ใช้อาหารในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย และโลกทัศน์ตัวละคร โดยดำเนินตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ในแง่ที่ว่า อาหารสามารถสะท้อนถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ที่ปรุงหรือกินอาหารได้ การสื่อ

ความหมายในประเด็นนี้กระทำโดยผ่านพฤติกรรมการแสดงออกไม่ว่าจะเป็นการปรุง การขาย หรือวิธีการมองความสำคัญของอาหารของตัวละคร

ภาพยนตร์เรื่องนี้มีฉากหลังของเหตุการณ์อยู่ที่กรุงไทเปเมืองหลวงของไต้หวัน พลเมืองส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติจีนที่ได้รับลักษณะและประเพณีต่าง ๆ จากจีนแผ่นดินใหญ่มารวมทั้งด้านวิธีการคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของชาติจีน ในช่วงเวลาร่วมสมัยนี้ ไต้หวันได้พัฒนาประเทศไปมากทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัว ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้นำเสนอชีวิตครอบครัวจีนในไต้หวันครอบครัวหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยพ่อและลูกสาว 3 คนที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ทุกคนในครอบครัวล้วนมีกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ต้องทำงานนอกบ้าน ชูเป็นพ่อครัวประจำโรงแรม เจียเจินเป็นครูสอนวิชาเคมีในโรงเรียนมัธยม เจียเจินทำงานบริหารในบริษัทสายการบิน เจียหนิงเรียนมหาวิทยาลัยและทำงานพิเศษในร้านฟาสต์ฟู้ด ทำให้พ่อลูกมีเวลาน้อยมากที่จะได้พูดคุยกันแม้ว่าจะอยู่บ้านเดียวกัน เพราะตื่นเข้ามาต่างคนต่างมีภารกิจของตัวเอง คือ ต้องรีบไปทำงาน กว่าที่จะกลับถึงบ้านตอนเย็นก็ค่ำมืดคึกคึกและต่างก็แยกย้ายกันเข้าห้องนอน ทำให้ครอบครัวนี้สภาพเหมือนแตกแยกไปคนละทิศละทาง ชูผู้เป็นพ่อซึ่งรู้สึกไม่สบายใจนักต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ชูซึ่งเป็นตัวแทนของชาวจีนที่ยังคงยึดติดกับวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมจึงได้ใช้ประโยชน์จากกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร อันได้แก่ การกินอาหารร่วมกันในครอบครัวมาเป็นเครื่องมือในการรักษาความสัมพันธ์ของครอบครัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการมองความสำคัญของอาหารตามวัฒนธรรมจีนตามหลักการ "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น"

จากข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมจีน อาหารในความหมายของจีนเป็นสื่อกลางของความสัมพันธ์ในครอบครัวคนจีน เป็นวิถีทางหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันได้ (Sun Xue, interview, February 28, 1998) คนจีนให้ความสำคัญต่ออาหารในแง่ครอบครัวอย่างเห็นได้ชัดมาก การรวมครอบครัวในความหมายของคนจีนถือว่าสำคัญที่สุด ในวันหยุดที่สำคัญของจีนอย่างวันตรุษจีน คนจีนจะถือว่าเป็นวันหยุดอย่างแท้จริง ถือเป็นวันรวมครอบครัว ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนถึงเวลาก็รู้แล้วว่าต้องรีบกลับบ้านไปหาครอบครัวเพื่อที่จะได้กินอาหารมื้อสำคัญร่วมกัน (ปิติ ชัยวงศ์, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2541)

ชุนั้นเข้าใจความสำคัญของกิจกรรมการร่วมกินอาหารในครอบครัวว่าเป็นสื่อในการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวตามวิถีคิดของวัฒนธรรมจีน เขาจึงได้กำหนดให้ลูก ๆ ทุกคนมากินอาหารค่ำมีวันอาทิตย์ทุก ๆ ครั้งร่วมกันอย่างเคร่งครัด ชูเข้าใจดีว่า ในสภาพสังคมปัจจุบัน เป็นไป

ไม่ได้ที่สมาชิกทุกคนซึ่งต่างมีกิจกรรมนอกบ้านจะมาร่วมกินอาหารค่ำพร้อมหน้าพร้อมตากันทุกวัน เวลาของการทำกิจกรรมนอกบ้านได้มาแข่งเวลาของครอบครัวไปเกือบหมด ครอบครัวจึงมีลักษณะที่ต่างคนต่างอยู่ ซึ่งซูไม่ต้องการให้เป็นเช่นนั้น ดังนั้น การร่วมกินอาหารค่ำด้วยกันสักวันในหนึ่งอาทิตย์จึงเป็นสิ่งที่ซูให้ความเอาใจใส่มากและถูก ๆ ทุกคนก็ตระหนักดีว่าซูให้ความสำคัญกับอาหารมือนี้นี้มากเพียงใด

กรรมวิธีการทำอาหารของซูนอกจากจะสามารถยืนยันความตั้งใจของซูที่จะให้อาหารค่ำทุกวันอาทิตย์เป็นอาหารมื้อพิเศษของครอบครัวของเขาแล้ว ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยและวิถีชีวิตแบบคนจีนแท้ ๆ ในตัวเขาอีกด้วย จะเห็นได้ว่า ในฉากเปิดเรื่อง ภาพยนตร์ได้ใช้ภาพ Close up ในการแสดงกรรมวิธีการทำอาหารตามตำรับจีนดั้งเดิมของซูซึ่งมีอาชีพเป็นพ่อครัวมือหนึ่งของโรงแรมหรูหรารายใหญ่ในกรุงเทพฯ เราได้เพลิดเพลินและทิ้งไปกับกรรมวิธีการปรุงอาหารที่คล่องแคล่ว นิ่ง และปราณีต อันแสดงความเป็นมืออาชีพของซู ไม่ว่าจะเป็นการจัดการกับปลาเป็น ๆ ที่จะนำมาทำอาหาร โดยปรกติ คนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงของการทำอาหารระดับที่เรียกว่ามืออาชีพจะจินตนาการกับการฆ่าปลาด้วยวิธีทุบหัวธรรมดา แต่สิ่งที่ซูทำก็คือ เขาแทงตะเกียบเข้าไปในปากปลาในขณะที่มันยังเป็น ๆ อยู่ แล้วเขาก็จัดการหักตะเกียบนั้นด้วยการใช้สันมือฟันให้หักเป็นสองท่อน วิธีการนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีการฆ่าปลาที่ถูกต้องตามวิธีการปรุงอาหารแบบจีนแท้ ๆ ซึ่งผู้ปรุงที่มีความรู้ความชำนาญเท่านั้นจึงจะทราบว่า การแทงตะเกียบเข้าไปในปากปลาเป็นการทำให้ง่ายเข้าที่จะเอาส่วนที่เป็นครีบปลาทั้งสองข้างออกได้อย่างสะดวกและจะทำให้เลือดปลาไม่ไหลออกมาข้างนอก ดังนั้น จะไม่เสียรสชาติความอร่อยของเนื้อปลาและยังไม่ทำให้ปลาช้ำ กรรมวิธีนี้ยังเป็นการป้องกันไม่ให้ถูกก้างปลาคำมือได้อีกด้วย ปลาในเรื่องในฉากนี้เรียกว่าปลาหูลู้อี้ มีท้องสีขาวใหญ่ ลักษณะคล้ายปลานู๋ของบ้านเรา สำหรับคนจีนแล้ว ถือกันว่าปลานู๋นั้นเป็นอาหารที่มีระดับมีรสชาติอร่อย มีเนื้อไม่หยาบเมื่อเทียบกับเนื้ออื่น ๆ อย่างหมู ไก่หรือเนื้อ การกินเนื้อปลาของคนจีนถือว่าเป็นเนื้อที่อร่อยที่สุด สะอาดที่สุด และมีคุณค่าที่สุด (ปิติ ชัยวงศ์, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2541)

นอกจากปลาหูลู้อี้ที่ซูเอามาปรุงอาหารให้ลูก ๆ กินด้วยวิธีการนี้แล้ว เขาได้ยังเตรียมอาหารอื่น ๆ อีกหลายอย่างได้แก่ เคาหยก หรือหมูสามชั้นนึ่ง ซึ่งจัดเป็นอาหารจีนแบบครอบครัวที่แพร่หลายเพราะทำได้ง่ายและมีรสชาติอร่อย กินกับหมั่นโถวหรือซาลาเปา ภาพยนตร์ได้นำเสนอขั้นตอนการทำคาหยกของซูอย่างละเอียด โดยเริ่มตั้งแต่การทอดหมูสามชั้นในกระทะน้ำมันร้อน ๆ แล้วเอาลงมาแช่น้ำเย็นหั่นเป็นชิ้น ๆ นึ่งพร้อมส่วนผสมอื่นๆ ในรังถึง และเอามาคว่ำ (เคา) ก่อนราดน้ำแกงลงไป และอาหารทานเล่นที่เป็นแบบครอบครัวอีกอย่างคือซาลาเปาไส้ปู ซึ่งกล้องได้จับภาพ Close up ไปที่มือของซูที่จับแป้งซาลาเปาที่ห่อไส้เป็นจิบ ๆ เป็นเกลียวเท่า ๆ กันอย่าง

เขาปรุงไม่ได้มีความสำคัญอยู่แค่การทำให้อิ่มท้องแต่ต้องดูแลเป็นอาหารตาอาหารใจได้ด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในมื้ออาหารที่เลี้ยงแขกครั้งใหญ่ตอนท้ายเรื่องจะพบว่า อาหารมีกลิ่นของเขาตกแต่งได้งดงามประดับประดาวิจิตรกว่ามือใด ๆ และอาหารแต่ละจานก็เป็นอาหารที่เขาเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดีและมีชื่อที่เป็นมงคล เช่น ปลาหมึกดอกทานตะวัน มังกรสองสี ปลาเกล็ดกิเลน ไช้มีวน ซึ่งแต่ละจานได้มีการประดับตกแต่งโดยคำนึงถึงเกณฑ์ดังกล่าวเป็นอย่างมากในการเตรียมอาหาร เราจะเห็นภาพซูพยายามแกะสลักผลึกเป็นรูปกวางป่า ทำให้เราเห็นว่า ซูไม่เพียงแต่มีความสามารถในการปรุงอาหารเท่านั้น แต่เขายังสามารถตกแต่งอาหารและรู้ถึงศาสตร์และศิลป์ของการทำอาหารได้เป็นอย่างดีด้วย เขารู้ดีว่าอาหารนั้นควบคู่ไปกับชีวิตอย่างไร เรียกว่าเขาเป็นพ่อครัวที่มีความรู้จริงและรู้สึกซึ่งในการทำอาหาร นอกจากนี้ ยังพบว่า ซูยังศึกษาถึงคุณสมบัติในทางเป็นยาป้องกันและรักษาโรคของอาหารอีกด้วย ทั้งนี้ เพราะซูยึดหลักความคิดของจีนเกี่ยวกับความสำคัญของอาหารในวัฒนธรรมที่ไม่ได้กินแค่อิ่มท้องเท่านั้น แต่ยังต้องมีสรรพคุณในการรักษาและป้องกันโรคได้ด้วย (ปีติ ชัยวงศ์, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2541)

ภาพยนตร์ยังได้สะท้อนโลกทัศน์ของซูผ่านบทสนทนาบนโต๊ะอาหารของซูที่กล่าวต่อหน้า ลูกสาวลูกเขยและเพื่อนบ้านอย่างคุณนาย เหลียง จินหรง และซานซาน ทำให้เห็นได้ว่า ซูเป็นคน ที่เข้าใจโลก มีความคิดลึกซึ้ง และรู้จักเชื่อมโยงเรื่องของอาหารการกินเข้ากับชีวิตมนุษย์ ใน จาก คำพูดของเขา ซูได้ให้มุมมองต่อชีวิตไว้ว่า "ชีวิตไม่ได้เหมือนกับการทำอาหารเลยจนนึกเดียว" ประโยคนี้เป็นประโยคน่าก่อนที่เขาจะประกาศจะแต่งงานกับจินหรงและจะขายบ้าน เห็นได้ว่า ซูนั้นสามารถหยิบยกเอาเรื่องราวการทำอาหารมาเชื่อมโยงกับความจริงของชีวิตได้ลึกซึ้งเพราะว่า คนในวัยขนาดซูได้ผ่านโลกมามาก และอาชีพพ่อครัวมือหนึ่งทำให้ตลอดชีวิตของซูได้คลุกคลีกับ อาหารการกินมามาก ซูรู้จักทั้งสองสิ่งนี้เป็นอย่างดีและรู้ดีว่ามันแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กับ อาหารนั้น แม้ประสาทรบรสซูจะไม่ดีแต่อย่างน้อยเขาก็สามารถควบคุมกำหนดให้มันออกมาเป็น ไปในทางใดทางหนึ่งได้ ถ้ามีคนคอยเป็นลิ้นให้ ซึ่งในชีวิตจริง บางครั้งพ่อครัวที่มีความชำนาญ มาก ๆ จะปรุงอาหารให้ออกมามีรสชาติดีได้โดยไม่ต้องชิมด้วยซ้ำแค่อาศัยความรู้สึกอย่างเดียวก็ เพียงพอ แต่ชีวิตคนเราไม่ใช่เช่นนั้น เราไม่อาจจะรู้ได้ล่วงหน้าเลยว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับเรา ชีวิตคือ สิ่งที่เราไม่รู้และ ไม่มีทางรู้ได้ว่าตอนไหนจะเป็นอย่างไรจนกว่าจะมีบางสิ่งเกิดขึ้นมากับเรา เราอาจ ปรุงแต่งชีวิตให้มีรสชาติดีสันตามที่เราพอใจได้แต่ไม่อาจไปกะเกณฑ์ล่วงหน้าได้ว่าต้องเป็น อย่าง นั้นอย่างนี้ ซึ่งความคิดนี้สามารถเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาชีวิตของตัวเองที่ตัวเอง ทั้งสี่ตัว ซึ่งมักมีเรื่องไม่คาดคิดเกิดขึ้นในชีวิตเสมอ ซูนั้นงู ๆ ก็ประกาศแต่งงานกับจินหรงหญิงสาวรุ่นลูก แทนที่จะเป็นคุณนายเหลียงซึ่งอยู่ในวัยเดียวกันและชอบไปมาหาสู่กันบ่อย ๆ เงินซึ่งตลอดเวลา มีชีวิตอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด ๆ ก็ถูกความรักกวนจนตั้งตัวไม่ติดและรีบร้อนแต่งงาน โดยไม่ทันได้บอกให้ครอบครัวรับรู้ เงินซึ่งทั้งสวยทั้งเก่งและมีวิ้วว่าจะมีโชคในเรื่องความ

รักอยู่เสมอ แต่ในที่สุด ผู้ชายที่มาเกี่ยวพันกับเธอก็ค่อย ๆ หายหน้าไปจากชีวิตทีละคน ส่วนเจียหนึ่ง ก็บังเอิญได้สมหวังในความรักกับแฟนของเธอเพราะเกิดจากการเข้าใจผิดและออกจากบ้านไปเป็นคนแรกเนื่องจากตั้งครรภ์กับแฟนหนุ่มทั้งที่อายุยังน้อยและกำลังเรียนหนังสืออยู่

นอกจากนี้ ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับการกินอาหารของชุมชนสื่อความหมาย ถึงความสุขทางเพศของเขากอีกด้วย เราได้ทราบว่า ถึงแม้จะทำงานเป็นพ่อครัวมือหนึ่งในโรงแรม แต่ประสาทรบรสของชุมชนไม่ทำงานมาเป็นเวลานานแล้ว ที่ทำงานเขาจึงต้องอาศัยเพื่อนสนิทที่เป็นพ่อครัวด้วยกันช่วยชิมอาหารให้ แต่ในตอนท้ายเรื่องหลังจากที่ชูได้แต่งงานกับจินหรงและย้ายออกไปอยู่ด้วยกันแล้ว ประสาทรบรสที่ลิ้นของชูกลับคืนมาได้อย่างประหลาด ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ ต้องการจะสื่อความหมายถึงวิถีคิดของคนจีนที่มองการกินกับเรื่องของเพศเป็นของคู่กันและมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ ดังที่ปรากฏในชื่อเรื่อง Eat Drink Man Woman ซึ่งแปลได้ว่า กิน ดื่ม ผู้ชาย ผู้หญิง หรืออีกนัยหนึ่งคืออาหารกับเซ็กซ์นั้นเกี่ยวข้องกันนั่นเอง

ในส่วนของตัวละครตัวอื่น ได้แก่ ลูกสาว 3 คนของชู คือ เจียเงิน เจียเงิน และเจียหนึ่งนั้น กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารอันได้แก่ พฤติกรรมและบทสนทนาบนโต๊ะอาหาร ตลอดจนอาชีพขายอาหารสามารถสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ ความเชื่อทางศาสนา และวิถีชีวิตของตัวละครทั้งสามตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ได้เช่นเดียวกัน

ก่อนการกินอาหารทุกครั้งเราจะเห็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งในบรรดาพ่อลูกทั้งสามคนในที่แตกต่างกันนั่นคือ ในขณะที่ชู เจียเงินและเจียหนึ่ง จะเริ่มลงมือกินเมื่ออาหารมาพร้อมบนโต๊ะ แต่เจียเงินจะต้องมีการสวดขอขอบคุณพระเจ้าที่ช่วยประทานอาหารมือนี้นมาให้ครอบครัวเธอและทำให้ทุกคนมารวมกันอีกครั้ง จากพฤติกรรมของเธอ จะเห็นได้ว่า ในครอบครัวนี้ มีเจียเงินเพียงคนเดียวที่เป็นคริสต์และเธอก็เป็นชาวคริสต์ที่เคร่งครัดเสียด้วย นอกจากนี้ ในทุกวันอาทิตย์เราจะเห็นเธอไปโบสถ์เพื่อทำพิธีทางศาสนาอยู่เป็นประจำ ส่วนสาเหตุที่เธอนับถือคริสต์อยู่คนเดียวในครอบครัว น่าจะเป็นเพราะว่า การอกหักและผิดหวังอย่างรุนแรงจากเรื่องรักในอดีตทำให้เธอเปลี่ยนศาสนามาเป็นคริสต์เพราะศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่เน้นความรัก ความเป็นเพื่อน และการให้อภัยซึ่งทำให้เจียเงินได้รับการปลอบประโลมใจและมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้คลายความโศกเดี่ยวลงได้ (บาทหลวง ประชาชาติ ปรีชาวุฒิ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2541)

ส่วนเจียเงินลูกสาวคนรองนั้น เธอเป็นลูกคนเดียวที่ทำอาหารได้เก่งและรักการทำอาหาร เป็นชีวิตจิตใจโดยเฉพาะเวลาที่รู้สึกสบายใจซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจียเงินเป็นลูกคนเดียวที่มีสายสัมพันธ์ลึก ๆ กับพ่อ ในฉากที่เจียเงินไปบ้านแฟนหนุ่มเพื่อจะปรุงอาหารให้เขากินนั้น ก็ต้อง

ได้ Close up ที่มีมือของเธอขณะกำลังใช้มีดแล่คั่วหู้ได้บางเฉียบและรู้จักใช้ไฟในการปรุงอาหารเป็นอย่างดี เจียเชินยังแสดงออกถึงความรอบรู้และสนใจในเรื่องอาหารการกินของเธอผ่านทางคำพูดของเธอ ตอนที่สนทนากับแฟนหนุ่ม เจียเชินได้พูดว่า "อาหารร้อนและเย็น (ในที่นี้คือปลากับผัก) เป็นสิ่งที่สร้างความสมดุลได้อย่างสมบูรณ์แบบ เป็นปรัชญาโบราณที่สอนให้อาหารต้องมีความสมดุลระหว่างพลังงาน รสชาติ และธรรมชาติ" คำพูดของเจียเชินแสดงให้เห็นว่าเธอเข้าใจในคำสอนของจีนที่มองความสำคัญของอาหารว่า การกินอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการนอกจากจะบำรุงร่างกายให้แข็งแรงแล้วยังนำไปสู่ชีวิตทางกามรมณ์ที่มีความสุข

ความสามารถในการปรุงอาหารและความรู้เกี่ยวกับปรัชญาทางด้านอาหารการกินของจีนทำให้เห็นว่า เจียเชินมีความรู้และได้รับการฝึกฝนทางการทำอาหารมามิใช่น้อยซึ่งเกิดจากการที่เธอติดสอยห้อยตามพ่อไปทำงานในวัยเด็ก เมื่อนำข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมมาประกอบการพิจารณากรรมวิธีการปรุงอาหารของเจียเชินแล้วจะทราบว่า เธอได้เรียนรู้ศิลปะการทำอาหารตามแบบฉบับของตระกูลถัง (T'ang) ซึ่งเป็นตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่งในแผ่นดินจีนที่รับใช้ราชสำนักมาหลายชั่วอายุคน และด้วยความที่เป็นตระกูลเก่าแก่มั่งคั่งมีอำนาจวาสนาทำให้ต้องมีโอกาสเลี้ยงรับรองแขกบ้านแขกเมืองอยู่เสมอ จึงต้องมีการกำหนดระเบียบมารยาททางด้านอาหารการกินซึ่งมีจุดเด่นคือ มีกรรมวิธีการปรุงอาหารไม่ว่าจะเป็นการหั่น ปรุง ตุ่น นึ่งที่ปฏิบัติได้อย่างพิถีพิถัน การใช้ไฟอย่างเหมาะสม และให้ความสำคัญกับการเลือกส่วนผสมของการทำอาหาร คนที่ร่ำเรียนวัฒนธรรมด้านอาหารที่สืบทอดจากตระกูลถังจะทราบว่าอาหารชนิดใดควรปรุงอย่างไรเพราะมีการศึกษาค้นคว้าทดลองมาแล้วเป็นอย่างดี และได้มีการจดบันทึกเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (ปีติ ชัยวงศ์, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2541)

สำหรับเจียหนิงลูกสาวคนสุดท้องของครอบครัวนี้ ภาพยนตร์ได้มีการใช้กิจกรรมการขายอาหารฟ้าสต์ฟู้ดแบบตะวันตกมาสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของเธอในลักษณะเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของการขายอาหารฟ้าสต์ฟู้ดทำให้เรานึกถึงอะไรที่รวดเร็ว เรียบง่าย และไม่มีพิธีรีตองที่ยุ่งยาก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เจียหนิงทำเป็นประจำเพราะเป็นงานพิเศษนอกเวลาเรียนของเธอ เห็นได้ว่าอาชีพที่เจียหนิงทำก็มีส่วนกำหนดบุคลิกลักษณะและรูปแบบการใช้ชีวิตของเธอ การที่เจียหนิงต้องทำงานแข่งกับเวลาเพื่อให้บริการทันใจลูกค้ามีส่วนเชื่อมโยงกับลักษณะนิสัยประจำตัวและบุคลิกของเจียหนิง กล่าวคือ เธอเป็นเด็กสาวที่ทำตัวตามสบาย เรียบง่าย คล่องแคล่วกระฉับกระเฉง เป็นตัวของตัวเอง และความรักของเจียหนิงนั้นดู ๆ แล้วก็ไม่ได้ต่างอะไรจากลักษณะของอาหารที่เธอขาย เพราะมันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ง่าย ๆ เกิดจากความสมยอมและพอใจทั้งสองฝ่าย และบทสรุปของมันก็ช่างรวบรัดและไม่มีพิธีรีตองอะไร เพราะคบกันได้ไม่นาน เจียหนิงก็ยอมมีสัมพันธ์สาวกกับแฟนหนุ่มจนตั้งครภักขึ้นมา ด้วยเหตุนี้ เธอจึงตัดสินใจบอกเรื่องนี้แก่คนในบ้านและออกจากบ้าน

ไปอยู่กับแฟนหนุ่ม คำประกาศของเธอนั้นช่างสั้นและฟังดูเป็นเรื่องง่าย ๆ แต่มันก็ได้สร้างความตกตะลึงให้กับครอบครัวของเธอจนทุกคนพูดอะไรไม่ออก

จะเห็นได้ว่า ในฉากแรกของเรื่อง ภาพยนตร์ตั้งใจที่ให้ภาพความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมเกี่ยวกับรูปแบบของอาหารการกินแบบจีนแท้ ๆ กับรูปแบบที่ได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาในสังคมได้หวัน โดยการตัดภาพไปมาระหว่างฉากในห้องครัวของบ้านที่ซูกำลังปรุงอาหารตามกรรมวิธี โบราณกับฉากความวุ่นวายในร้านฟาสต์ฟู้ดซึ่งเจียหนึ่งกำลังทอดเฟรนช์ฟรายและขายอาหารที่เคาน์เตอร์ซึ่งลูกค้ามามุงเต็มไปหมด

ภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman เป็นภาพยนตร์อีกเรื่องหนึ่งถัดจากเรื่อง The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover และ Big Night ที่นำเอากิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาหารมาใช้ในการสื่อความหมายถึงตัวละครตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างไร" โดยการใช้กรรมวิธีการปรุงอาหาร การซื้อขายอาหาร วิธีการมองความสำคัญของอาหาร ตลอดจนพฤติกรรมบนโต๊ะอาหารในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ ความเชื่อทางศาสนาหรือรูปแบบการใช้ชีวิตของตัวละครอื่นได้แก่พ่อกับลูกสาวสามคนท่ามกลางปริมณฑลวัฒนธรรมจีนในประเทศได้หวันในช่วงเวลาที่เรียกได้ว่าร่วมสมัยกับเรา เมื่อเปรียบเทียบภาพยนตร์ที่ใช้กิจกรรมเกี่ยวกับอาหารเพื่อสื่อความหมายทั้ง 3 เรื่องนี้จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์เรื่อง Big Night และเรื่อง Eat Drink Man Woman จะเป็นการสื่อความหมายถึงตัวละครตามลักษณะที่ถูกหล่อหลอมมาจากวัฒนธรรมที่มาของอาหารนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็วัฒนธรรมอิตาเลียนและจีนอย่างเด่นชัดกว่าเรื่อง The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover เนื่องจาก ภาพยนตร์ 2 เรื่องดังกล่าวมีการใช้ปัจจัยด้านกรรมวิธีการปรุงหรือเตรียมอาหารกับวิธีมองความสำคัญของอาหารในแบบวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของอิตาเลียนและของจีนมาใช้สื่อความหมายถึงลักษณะของตัวละครซึ่งมาจากวัฒนธรรมนั้น ๆ ที่มีเอกลักษณ์แตกต่างไปจากวัฒนธรรมอื่น ดังที่ภาพยนตร์เรื่อง Big Night ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมด้านอาหารการกินแบบอิตาเลียนแท้ ๆ ที่ขัดแย้งกับแบบอเมริกันท่ามกลางปริมณฑลสังคมอเมริกัน ส่วนเรื่อง Eat Drink Man Woman ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมด้านอาหารการกินแบบจีนแท้กับแบบตะวันตกในปริมณฑลสังคมเจ้าของวัฒนธรรมคือ ได้หวัน แต่สำหรับในภาพยนตร์เรื่อง The Cook, the Thief, His wife and Her Lover นั้น เป็นการใช้กิจกรรมเกี่ยวกับอาหารโดยเฉพาะพฤติกรรมและบทสนทนาบนโต๊ะอาหารมาสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ ภูมิหลังทางครอบครัว และสถานภาพทางเศรษฐกิจของตัวละครในลักษณะที่เข้าใจได้ในระดับสากลมากกว่าจะเฉพาะเจาะจงว่าวัฒนธรรมอาหารการกินที่ปรากฏนั้นมาจากแหล่งใดและสะท้อนวิถีคิดของคนในชาตินั้นเกี่ยวกับเรื่องอาหารการกินอย่างไรบ้าง

ภาพยนตร์ 3 เรื่องที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้มีลักษณะการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในรูปแบบที่ผสมผสานระหว่างการใช้ตัวอาหารโดยตรงในการสื่อความหมายกับการใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารในการสื่อความหมาย ซึ่งแต่ละเรื่องจะให้น้ำหนักของการสื่อความหมายตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" และตามกฎว่าด้วยการสัมผัสในระดับที่แตกต่างกันไป

4.1.3 ภาพยนตร์ที่มีการสื่อความหมายโดยผ่านทั้งตัวอาหาร โดยตรงและกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องอาหาร

ภาพยนตร์ในกลุ่มนี้ได้แก่ภาพยนตร์เรื่อง Babette's Feast, Like Water for Chocolate และ Tampopo ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญคือ เป็นภาพยนตร์ที่มีการใช้อาหารในแต่ละวัฒนธรรมได้แก่ เดนมาร์ก/ ฝรั่งเศส (ในเรื่อง Babette's Feast) เม็กซิกัน (ในเรื่อง Like Water for Chocolate) และ ญี่ปุ่น (ในเรื่อง Tampopo) และรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ไม่ว่าจะเป็นวิธีการปรุง การกิน การซื้อขายอาหาร วิธีการมองความสำคัญของอาหารมาใช้ในการสื่อความหมายในเรื่อง ทั้งนี้โดยอาศัยกรอบแนวคิดหลัก "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ซึ่งกล่าวว่า อาหาร (อันได้แก่ ตัวอาหารจริงๆ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหาร) สามารถสะท้อนหรือบ่งบอกถึงลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ความเชื่อบางอย่าง ภูมิหลังทางครอบครัว หรือสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ที่ปรุงและกินได้ และตามกฎว่าด้วยการสัมผัสที่กล่าวว่า อาหารสามารถนำมาใช้เป็นสื่อกลาง (Medium) ในการถ่ายทอด "สาระ" (Essence) ซึ่งอาจจะเป็นคุณสมบัติทางจิตวิทยาหรือรูปธรรม ตลอดจนความตั้งใจบางอย่างของผู้ปรุง (ผู้ส่ง) ไปสู่ผู้ที่กิน (ผู้รับ) ได้ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะแตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งและผู้รับ ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องจะสื่อความหมายโดยดำเนินตามกรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้นในระดับที่มากขึ้นแตกต่างกัน ดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

- ภาพยนตร์เรื่อง Babette's Feast

ภาพยนตร์เรื่องนี้มีการนำเสนออาหารจากวัฒนธรรมเดนมาร์กที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาคริสต์และอาหารแบบฝรั่งเศสแท้ ในการสื่อความหมายถึงโลกทัศน์ ความเชื่อทางด้านศาสนา และสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของตัวละครในเรื่อง ได้แก่ ชุมชนชาวคริสต์ และนายพลผู้เป็นแขกรับเชิญมาร่วมมื้ออาหารค่ำ การสื่อความหมายในลักษณะดังกล่าวจะปรากฏผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัอาหารอันได้แก่ พฤติกรรมบนโต๊ะอาหารและวิธีการมองความสำคัญของอาหาร และผ่านการใช้อาหารบางอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีคิดเกี่ยวกับอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนโลกทัศน์ และสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของตัวละคร

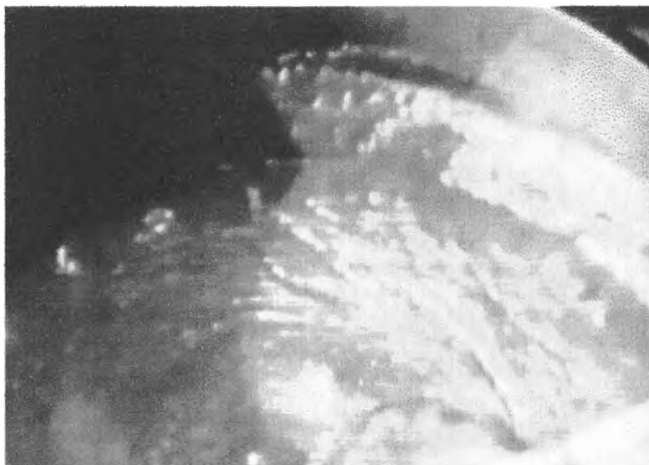
ในส่วนของการสื่อความหมายโดยผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารนั้น ภาพยนตร์ได้สะท้อนความเชื่อของชุมชนชาวคริสต์นิกายลูเธอรันที่เคร่งศาสนาออกมาโดยผ่านวิถีคิดเกี่ยวกับอาหารการกิน ชุมชนนี้มองว่า มนุษย์สามารถที่จะหลุดพ้นจากกิเลสตัณหาไปสู่การมีชีวิตภายหลังความตายด้วยการมีศรัทธาในองค์พระผู้เป็นเจ้าอย่างเดียวนั้น และมองว่า อาหารสามารถใช้เป็นตัวควบคุมหรือฝึกฝนความต้องการของมนุษย์ได้ โดยมนุษย์จะต้องไม่ยึดติดหรือหลงใหลไปกับรูปรส กลิ่นของอาหารที่มากระตุ้นความอยากในใจมนุษย์ และพึงเห็นความสำคัญของอาหารเป็นเพียงแค่เครื่องบำรุงหล่อเลี้ยงร่างกายและจิตวิญญาณให้มีชีวิตอยู่ได้ในโลกนี้เพื่อจะได้กระทำหน้าที่ของคริสตศาสนิกชนที่ดีในการรับใช้พระผู้เป็นเจ้า คือ หน้าที่ในการมอบความรักให้แก่เพื่อนมนุษย์ และการรับใช้เพื่อนมนุษย์ ดังที่สมาชิกคนหนึ่งในชุมชนเคร่งศาสนาแห่งนี้พูดว่า

"May the bread nourish my body. May my body do my soul bidding.

May my soul rise up to serve god eternally. Amen"

ซึ่งความหมายก็คือ ขอให้อาหารช่วยหล่อเลี้ยงร่างกายและจิตวิญญาณของคุณเพื่อจะได้สามารถปฏิบัติภารกิจต่อเพื่อนมนุษย์เพื่อเป็นการรับใช้องค์พระเยซูเจ้าเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว (บาทหลวงประจำชาติ ปรีชาวุฒิ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2541)

ในส่วนของการใช้ตัวอาหารโดยตรงเพื่อสื่อความหมายถึงโลกทัศน์และความเชื่อทางศาสนาของชุมชนชาวคริสต์แห่งนี้รวมทั้งสองพี่น้องมาร์ติน่าและฟิลิปป์ผู้มีพระคุณต่อบาเบตนั้น จะเห็นได้ว่า อาหารหลักที่พวกเขากินมีชื่อว่า "Ale Bread" เป็นอาหารที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมถะ และประหยัด เป็นชีวิตที่ต้องการปลดปล่อยตัวเองออกจากความสุขทางโลก ซึ่งวิธีการมองความสำคัญของอาหารของคนกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากศาสนาคริสต์ นิกายลูเธอรัน

ภาพที่ 13 : Ale Bread

อาหารพื้นบ้านชื่อ Ale Bread ทำจากการเอาปลาค็อดที่ตากแห้งไว้มาบดผสมขนมปังแข็งที่เย็นซืด และเคี้ยวบนเตาเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมงเพื่อให้ได้อาหารสีน้ำตาลที่มีลักษณะกึ่งเหลวกึ่งแข็ง มีรสชาติออกคาว (พิชิต วิทยเบญจางค์, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2541) การที่ชุมชนชาวคริสต์แห่งนี้นึกถึงอาหารดังกล่าวก็ด้วยความเชื่อทางศาสนาที่ว่า ชีวิตที่เรียบง่ายปราศจากสิ่งกระตุ้นให้เกิดกิเลสและความอยากทั้งปวงนั้นสามารถนำไปสู่ความสงบสุขแห่งจิตวิญญาณได้อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าประหลาดใจเลยที่มาร์ติน่ากับฟิลิปป์ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนชาวคริสต์แห่งนี้จะรู้สึกตกตะลึงหวาดระแวงในส่วนผสมอาหารค่ำแบบฝรั่งเศสแท้ของบาเบตว่าจะทำให้เกิดกิเลสตัณหา ความไม่สงบในจิตใจ และในชีวิตที่เขาคิดว่าดำเนินมาตามทางที่ถูกต้องแล้ว ความรู้สึกไม่สบายใจและหวาดกลัวต่อการเกิดกิเลสนี้มีผลทำให้มาร์ติน่าที่ได้เห็นส่วนผสมของอาหารซึ่งบาเบตลำเลียงมาจากเรือ ไม่ว่าจะเป็นเหล้าไวน์ฝรั่งเศสราคาแพง นกกระทา หรือตะพานน้ำยักษ์ที่ยังเป็น ๆ ถึงกับเก็บเอาไปฝัน โดยเฉพาะการฝันถึงเหล้าไวน์ในเหยือกที่ใช้ในพิธีขอบพระคุณพระเจ้าที่หกกระจายจนมองดูเหมือนเลือดที่สาดออกมา เพราะในมุมมองของสตรีชราทั้งสองแล้ว ส่วนผสมของอาหารของบาเบตได้แสดงนัยยะถึงความรุนแรงที่จะเกิดจากการทำครัวของเธอซึ่งจะเป็นการปลดปล่อยพลังอำนาจที่ชั่วร้ายที่มาจากความกลัวและความมัวเมาในรูปธรรมของอาหารซึ่งชุมชนนี้ไม่อาจยอมรับได้ ดังนั้น มาร์ติน่าและฟิลิปป์จึงรีบไปบอกเพื่อนพี่น้องในชุมชนร่วมศาสนาให้เตรียมใจสำหรับอาหารที่จะได้พบและกล่าวขอภัยสำหรับความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของตนที่อนุญาตให้บาเบตเตรียมอาหารดังกล่าวมาเลี้ยง ซึ่งทุกคนก็ได้ปลอบใจมาร์ติน่าและฟิลิปป์ว่า ไม่ว่าจะอาหารนั้นจะเป็นอย่างไรก็ไม่มีความหมายสำหรับพวกเขา จุดมุ่งหมายสูงสุดในการกินเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดได้รับใช้พระเจ้าในการเป็นคริสตศาสนิกชนที่ดีต่างหากที่มีความสำคัญอย่างแท้จริง พวกเขาจึงสัญญากันว่าไม่ปรินปากถึงอาหารเลยแม้แต่น้อย ไม่ว่าจะบาเบตจะปรุงอะไร

มาให้กิน สมาชิกของชุมชนคนหนึ่งได้เอ่ยอ้างถึงเหตุการณ์ในไบเบิลที่เรียกว่า The Wedding at Cana มาใช้เอ่ยอ้างถึงสิ่งที่พวกเขาตั้งใจจะทำ ซึ่งในเหตุการณ์นั้น พระเยซูเจ้าและพระแม่มาเรียได้ไปร่วมพิธีแต่งงานที่เมืองกานา และเมื่อพระเยซูทรงเห็นว่า เหล้าไวน์ที่เจ้าภาพใช้เลี้ยงแขกเหลือนในงานได้หมดลง พระองค์จึงได้เสกให้น้ำเปล่าให้กลายเป็นเหล้าไวน์เพื่อต้อนรับแขกเหลือนที่มาร่วมงาน และไวน์นั้นก็เป็ไวน์ที่มีคุณภาพเป็นยอดเยี่ยมกว่าไวน์ที่หมดไปเสียอีก ปาฏิหาริย์ที่เกิดขึ้นนี้จึงมีผู้ที่ล้วงรู้ความเป็นมาเพียงสามคนก็คือตัวพระเยซูเอง พระแม่มาเรีย และเด็กคนคร้ัวที่เป็ผู้รินเหล้า ซึ่งต่างก็ทราบในใจว่า ความลับนี้ไม่สามารถปรัปากบอกใครได้ จึงไม่มีคำพูดใดเล็ดรอดออกมาเกี่ยวกับเรื่องไวน์ในงานแต่งงานที่เมืองกานานี้เลย (บาทหลวงประชาชาติ ปรีชาวุฒิ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2541)

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังมีการใช้ตัวอาหารบางอย่างที่มีความพิเศษในด้านคุณภาพและราคา มาใช้สื่อความหมายถึงสถานภาพของตัวละคร คือ นายพลที่แสดงออกถึงความคุ้นเคยกับอาหารฝรั่งเศสแท้ที่นำมาเสิร์ฟเป็นอย่างดี ในขณะที่ชุมชนชาวคริสต์ที่อยู่ร่วมโต๊ะนั่งเียบไม่พุดถึงอาหารบนโต๊ะเลยแม้แต่น้อยเนื่องจากพวกเขาตกลงกันแล้วว่าจะไม่พุดถึงอาหารที่บาเบตปรุงมาเลี้ยง แต่ที่จริงแล้ว แม้ชุมชนชาวคริสต์จะสามารถพุดถึงอาหารบนโต๊ะได้ พวกเขาก็คงไม่รู้จักอาหารเหล่านั้น เพราะตลอดชีวิตของคนพวกนี้เคยชินแต่กับอาหารที่เรียบง่ายมาตลอด ดังนั้น นายพลจึงเป็นตัวละครตัวเดียวที่เข้าใจถึงคุณค่าอันสูงส่งของอาหารที่บาเบตทำอย่างลึกซึ้งที่สุด ทั้งนี้ เพราะเขามีวิถีชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในแวดวงสังคมชั้นสูงและได้ผ่านพบความสุขทางโลกมามาก เขาจึงตระหนักดีกว่าใครในทีนั้นว่า อาหารค่าของบาเบตเป็นการแสดงออกถึงการอุทิศทุ่มเทของตัวผู้ปรุงมากมายเพียงใด การที่นายพลแสดงให้เห็นว่า เขารู้จักคุ้นเคยในอาหารและไวน์ฝรั่งเศสชั้นดีราคาแพงที่ถูกยกมาเสิร์ฟบนโต๊ะเป็นการใช้ตัวอาหารในการสื่อความหมายถึงโลกทัศน์และสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ที่กินคือนายพลที่แตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ตัวอาหารโดยตรงที่ภาพยนตร์นำมาสื่อความหมายดังกล่าว ได้แก่

1) ไวน์ชั้นดีจากฝรั่งเศสและสเปน ซึ่งล้วนมีชื่อเสียงในด้านรสชาติที่ละเมียดละไมและมีราคาแพงลิ่ว ได้แก่

- Clos De Vougeot 1845

เป็ไวน์แดงที่ผลิตจากองุ่นพันธุ์ปีโนต์ นัวร์ มีจุดกำเนิดที่กิ่งอำเภอโก้ต เดอ นุยส์ (Cote de Nuits) อำเภอโก้ต ดอร์ (Cote d' Or) แคว้นเบอร์กันดีของฝรั่งเศส ไวน์เบอร์กันดีเข้าใจยากและสลับซับซ้อนมาก โดยมากจะใช้ชื่อหมู่บ้าน คาบล อำเภอ และแคว้นมาตั้งเป็ชื่อไวน์ แล้วแต่ละชื่อ

จะมีบริษัทผลิตไวน์มากมายนับเป็นสิบ ๆ ที่ทำการ ไวน์จากเบอร์กันดีนั้นได้ชื่อว่าแพงที่สุด คุณภาพดีที่สุดใน และนำมาขายที่แพงที่สุด Clos de Vougeot นั้นจัดอยู่ในระดับที่เรียกว่า Grand Crus ซึ่งเป็นหนึ่งในสุดยอดไวน์แดงของแคว้นเบอร์กันดีจากทั้งหมด 38 ตัว จัดเป็นไวน์แดงของฝรั่งเศสระดับคลาสสิกซึ่งได้ชื่อว่ามีรสชาติวิจิตร พิสดาร เลิศล้ำ มีความหลากหลายในกลิ่นรสอย่าง สลับ ซับซ้อน

- Champagne

ใช้ดื่มเป็นเหล้าเรียกน้ำย่อย (Aperitif) มีถิ่นกำเนิดที่แคว้น Champagne ซึ่งอยู่ห่างจากนคร ปารีสไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ 90 ไมล์ เป็นแคว้นที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการทำสปาร์กลิงไวน์ (ไวน์มีฟอง) โดยมีการเรียกชื่อเป็นการเฉพาะเจาะจงว่า "แชมเปญ"

- Veuve Clicquot 1860

เป็นแชมเปญที่โด่งดังที่สุดของโลกยี่ห้อหนึ่ง ผลิตในแคว้น Champagne ใช้ดื่มระหว่างมื้ออาหารได้เรื่อย ๆ และเข้ากันได้กับอาหารทุกชนิด

- Amontillado

อ่านออกเสียงว่า อามอนติยาโด เป็นไวน์เชอร์รี่ (Sherry) ของสเปนภาคใต้ มีการผลิตอย่างประณีตบรรจงและมีการเก็บไว้นานมาก ภาพรวมของไวน์สเปนได้ชื่อว่าเป็นยอดไวน์แห่งความสดชื่น สดใส รสหอมหวาน ดื่มง่าย ไม่ยุ่งยาก ไม่มีการแบ่งแยกเกรดอันมาจกชั้น (กมลศักดิ์ ตั้งธรรมนิคม, 2539)

2) อาหารฝรั่งเศสแท้ ซึ่งล้วนแล้วแต่ที่มีกรรมวิธีการทำที่ซับซ้อนและใช้ส่วนผสมชั้นเลิศที่มีราคาแพงในการปรุงซึ่งนายพลเป็นผู้เดียวที่รู้จักชื่อของอาหารพวกนี้เพราะเคยได้ลิ้มรสอาหารดังกล่าวมาก่อน ได้แก่

- Clear Turtle Soup

ภาพที่ 14 : Clear Turtle Soup

เป็นซุปลีที่ทำจากตะพาน้ำ การปรุงซุปลีนั้นนอกจากจะใช้เนื้อตรงเชิงตะพาน้ำ ซึ่งเป็นบริเวณที่เนื้อกับมันอยู่รวมกันแล้ว ยังจำเป็นต้องใส่สมุนไพรเฉพาะอย่างที่มีชื่อว่า Herbe de Province มีกลิ่นหอมซึ่งใช้ในการดับกลิ่นเนื้อตะพาน้ำ และรวมทั้งใส่ผักไปในการเคี้ยว บางครั้งก็ใส่เห็ดไวน์ลงไปด้วย ในการปรุงต้องอาศัยเทคนิคความชำนาญมากเพราะซุปลีจะต้องใส อันเกิดจากการใช้น้ำที่เย็นตั้งบนไฟรุม ๆ รสชาติของซุปลีจะมีรสหวานของเนื้อตะพาน้ำและมีกลิ่นหอมของสมุนไพร ลักษณะของซุปลีจะมีสีขาวใส มีเนื้อตะพาน้ำหั่นเป็นรูปลูกเต๋า มีราคาแพงกว่าซุปลีที่ทำจากเนื้อเป็ด ไก่ หรือวัว และน้อยคนนักที่จะรู้จัก คนที่กินซุปลีนี้สามารถเรียกได้ว่าเป็นผู้มีระดับ และมีรสนิยมในการกิน เชื่อกันว่า อาหารชนิดนี้มีสรรพคุณในการบำรุงกำลัง

- Blinis Demidoff

ภาพที่ 15 : Blinis Demidoff

มีลักษณะเป็นเค้กแผ่นบางทำจากแป้งข้าวไรย์ มีถิ่นกำเนิดจากประเทศรัสเซีย อาหารจานนี้จะกินเป็นอาหารนำคอร์ส จัดเป็นอาหารโบราณที่มีราคาแพงเพราะจะเสิร์ฟกับคาเวียร์หรือปลาแซลมอนรมควันและจะเสิร์ฟให้คนละชิ้นเท่านั้นเพราะไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้อ้วนแต่เพื่อเป็นการเรียกน้ำย่อย

- Cailles en Sarcophage

ภาพที่ 16 : Cailles en Sarcophage

Cailles en Sarcophage เป็นอาหารที่ทำจากนกกกระทาอบในแป้ง เป็นอาหารชั้นดีราคาแพงเพราะภายในตัวนกจะใส่เห็ด Truffle สีดำซึ่งมีรสชาติอร่อยและมีกลิ่นหอมซึ่งจะช่วยดับกลิ่นนกก เห็ดชนิดนี้มีราคาแพงและหายากมากเนื่องจากเป็นเห็ดชนิดเดียวที่มนุษย์ยังเพาะไม่ได้ เห็ดนี้จะเกิดใต้ดินลึกลงไป 8 นิ้วเฉพาะในป่าไม้โอ๊คในแถบประเทศฝรั่งเศสหรืออิตาลี และวิธีการเก็บก็ยุ่งยากซับซ้อนคือต้องใช้สุนัขไปดมหาหรือไม้ก็ต้องสังเกตแมลงวันชนิดหนึ่งที่จะบินว่อนอยู่เหนือบริเวณที่มีเห็ดนี้ขึ้นอยู่ใต้ดิน

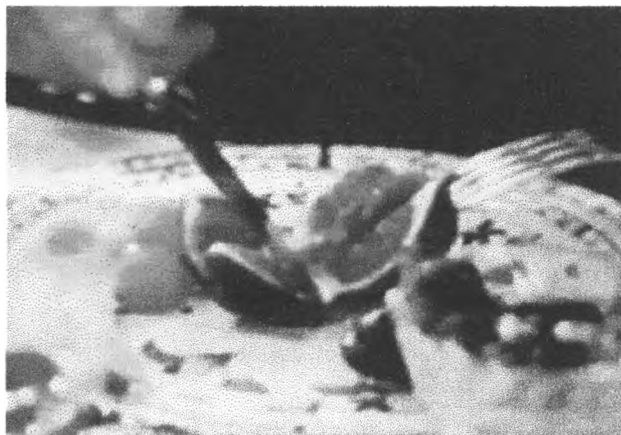
- Baba au Rhum

ภาพที่ 17 : Baba au Rhum

เป็นของหวานประเภทเค้กโบราณของฝรั่งเศสที่ทำจากแป้งผสมน้ำตาลและยีสต์ เอาไปอบในพิมพ์ที่มีรูตรงกลาง เมื่อสุกแล้วประดับตกแต่งด้วยผลไม้แช่อิ่ม และตรงกลางเค้กใส่เหล้ารัมผสมไซรัป

- Fig

ภาพที่ 18 : Fig

ผลมะเดื่อของฝรั่ง มีรสหวานอร่อย เปลือกมีสีดำ เวลากินใช้ซันดักกินเนื้อข้างใน มีราคาแพง (พิชิต วิทยเบญจรงค์, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2541)

จะเห็นได้ว่า ตัวอาหารในเรื่องอันได้แก่ Ale Bread ที่ใช้ในการสื่อความหมายถึงโลกทัศน์และวิธีการมองความสำคัญของอาหารซึ่งได้รับอิทธิพลจากความเชื่อทางศาสนาของตัวละคร ได้แก่ ชุมชนชาวคริสต์รวมทั้งมาร์ติน่าและฟิลิปป์ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้เป็นความเชื่อทางศาสนาที่มองอาหารเป็นหนึ่งในเครื่องฝึกฝนจิตใจให้บริสุทธิ์ แต่ถ้าพิจารณากันอย่างลึกซึ้งแล้ว ชาวคริสต์กลุ่มนี้อาจกินอาหารดังกล่าวเพื่อเหตุผลที่แท้จริงที่ต้องกินเพื่อความอยู่รอดเพราะในภาพยนตร์จะเห็นว่า หมู่บ้านริมทะเลในเคนมาร์กแห่งนี้หาของกินไม่ค่อยจะได้ แม้แต่บาเบตยังต้องลงงานไปหลายวันเพื่อไปซื้อส่วนผสมของอาหารค้ำแบบฝรั่งเศสยังเมืองอื่น อาหารที่พอจะหาได้มีเพียงอาหารเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในร้านขายของชำประจำหมู่บ้านและปลาที่มากับเรือของพ่อค้าเท่านั้น และนาน ๆ เรือประมงนั้นจะแวะเข้ามาสักทีหนึ่ง เพื่อที่จะเก็บปลาไว้นานๆ ชุมชนจึงมีวิธีการนอมอาหารคือ เอาไปผึ่งลมตากแห้งเพราะสภาพที่หนาวจัดภายนอกจะช่วยให้ปลาค็อดไม่บูดเน่า และการนำปลาค็อดมาทำอาหารที่ชื่อ Ale Bread ก็เพราะเป็นอาหารที่มีไขมันมากให้พลังงานสูง อันจะช่วยให้ร่างกายต่อสู้กับความหนาวเย็นของอากาศในเคนมาร์กได้ มิฉะนั้นก็ไม่มีอาหารอื่นใดอีกเพราะอาหารจำพวกเนื้อสัตว์นั้นไม่มีเลย การที่ชุมชนเชื่อว่า การกินอาหารที่เรียบง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองหรือขั้นตอนยุ่งยากมาจากการที่พวกเขาตระหนักดีว่า พวกเขาไม่สามารถหาอาหารที่คิดว่าเป็นที่กินได้และถึงแม้จะมีแหล่งที่หาได้ พวกเขา ก็ไม่มีเงินพอที่จะซื้ออยู่ดี ดังนั้น จึงไม่ต้องกินเลยดีกว่าที่จะกินแล้วขาดไม่ได้ ดังนั้น อาหารค้ำของบาเบตจึงเป็นสิ่งที่สร้างความตกตะลึงให้กับชุมชนนี้เป็นอย่างมากนับตั้งแต่ได้เห็นบาเบตลำเลียงส่วนผสมของอาหารจากเรือเข้าไปยังบ้านของ

มาร์ติน่าและฟิลิปป์ ไปจนถึงเวลากินอาหารเมื่อได้เห็นอาหารคอร์สต่าง ๆ ที่เด็กเสิร์ฟซึ่งเป็นหลานของบาเบตต์มาเสิร์ฟเพราะคนพวกนี้ไม่เคยเห็นอาหารดังกล่าวมาก่อนในชีวิต โดยเฉพาะอาหารที่ทำจากส่วนประกอบที่มีหน้าตาแปลกใหม่สำหรับคนพวกนี้ ไม่ว่าจะเป็นตะพาน้ำยักษ์ นกกระทาศีรษะของวัว ตลอดจนไวน์ต่างๆ แยกคนหนึ่งเมื่อชิมแชมเปญ Veuve Clicquet 1860 เข้าไปถึงกับบอกว่านี่เป็นน้ำมะนาวเนื่องจากเขาไม่เคยดื่มแชมเปญมาก่อนนั่นเอง

สำหรับนายพล อาหารค่ำมื้อนี้ก็สร้างความประหลาดใจให้เขาเป็นอย่างมากเช่นกัน เพราะนายพลย่อมไม่คาดหวังอะไรมากนักจากมื้ออาหารค่ำที่ตนกำลังจะไปร่วมงานเพราะรู้ถึงฐานะความเป็นอยู่และรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเป็นอย่างดี ดังนั้น นายพลจึงรู้สึกตื่นเต้นประหลาดใจมากที่สุดเมื่อได้เห็นอาหารชั้นดีหรรษาราคาแพงในงานเลี้ยงครั้งนี้ เขาจึงเอ่ยทักชื่ออาหารและไวน์ด้วยความสนเท่ห์ตลอดเวลา แต่อีกเหตุผลหนึ่งนั่นก็คือ การที่นายพลต้องการจะแสดงให้เห็นทุกคนในที่นั้นเห็นว่า ชีวิตของเขานั้นได้พบได้เจอแต่ของดี ๆ มีระดับในแวดวงชั้นสูง สมกับตำแหน่งหน้าที่การงานที่เขาเลือกจะเสาะแสวงหาในอดีตและเลือกที่ทิ้งจะสาวที่เขารักอย่าง มาร์ติน่าไป เพราะอาหารอย่าง Clear Turtle Soup, Blinis Demidoff, Cailles en Sarcophage, Baba au Rhum และ Fig ตลอดจนไวน์ระดับคลาสสิกที่บาเบตต์นำมาเลี้ยงนั้นมิใช่ใครก็ตามที่เคยกินอาหารฝรั่งเศสจะรู้จัก แต่ต้องเป็นคนมีระดับ มีเงินทอง มีสนนิมที่จะสั่งมากินและราคาของอาหารก็แพงลิบลิ่วเพราะบาเบตต์บอกว่าเธอใช้เงิน 40,000 ฟรังก์หมดไปในการเตรียมอาหารค่ำสำหรับ 12 คน แสดงว่าราคาต่อหัวที่จะกินอาหารค่ำนี้ได้ก็ตกคนละประมาณ 3,300 ฟรังก์ ซึ่งถือว่าแพงมาก การที่นายพลสามารถเรียกชื่อไวน์ได้ถูกต้องเพียงแค่อีกไวน์ครั้งแรกและเรียกชื่ออาหารได้ถูกต้องเมื่อมองเห็นเป็นครั้งแรกนั้นแสดงให้เห็นว่า นายพลมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงพอที่จะเคยลิ้มลองอาหารพวกนี้ และนายพลเองก็มีความสุขอยู่กับชีวิตทางโลกมาอย่างโชกโชน ต่างจากคนในชุมชนชาวคริสต์ที่เมื่อเห็นอาหารก็ไม่รู้ด้วยซ้ำว่ามันคืออะไรและเรียกแชมเปญเป็นน้ำมะนาว การสื่อความหมายดังกล่าวจึงเป็นไปตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น" ตามที่กล่าวมาแล้ว

ภาพยนตร์เรื่อง *Babette's Feast* เป็นภาพยนตร์ที่มีการสื่อความหมายโดยผ่านตัวอาหารโดยตรงและผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารโดยดำเนินตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ในการบอกให้ทราบถึงลักษณะนิสัย โลกทัศน์ ความเชื่อทางศาสนา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวละครในเรื่องคือนายพลกับชุมชนชาวคริสต์ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากนั้นกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ยังมีที่มาจากกฎว่าด้วยการสัมผัสที่มองผู้ที่ปรุงอาหารเป็นผู้ส่ง (Source) มองผู้ที่กินอาหารเป็นผู้รับ (Recipient) มองอาหารเป็นสื่อกลางในการส่งถ่ายทอด "สาระ" (Essence) หรือความตั้งใจและจุดมุ่งหมายบางอย่างไปสู่ผู้กิน หากจะหยิบยกเอากรณีของ

บาเบตมาพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้ก็มีการสื่อความหมายตามกฎว่าด้วยการสัมผัสด้วยเช่นกันเพราะบาเบตซึ่งเป็นอดีตแม่ครัวระดับหัวหน้าในภัตตาคาร Cafe-Anglais ในกรุงปารีสของฝรั่งเศสซึ่งเคยชินกับอาหารฝรั่งเศสชั้นสูงเลิศรสที่แสนจะมีพิธีรีตองและมีขั้นตอนการปรุงและการกินอันพิถีพิถัน เมื่อต้องมาเจอกับอาหารพื้นบ้านแบบ Ale Bread ของชุมชนดังกล่าวซึ่งมีหน้าตาและรสชาติธรรมดา ๆ บาเบตย่อมอดไม่ได้ที่จะเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมอาหารที่เธอจากมาซึ่งมีเธอเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในฐานะผู้ให้อาหาร (the Provider of Food) กับวัฒนธรรมอาหารการกินแบบของชุมชนเคร่งศาสนาของเดนมาร์ก แต่เธอไม่อยู่ในฐานะที่จะพูดอะไรได้ บาเบตจึงปรุงและกินอาหารนั้นเหมือนเช่นคนอื่น ๆ อย่างคนที่ยอมรับสภาพความเป็นจริง แต่ถึงอย่างไร บาเบตก็ยอมที่จะไม่ล้มวัฒนธรรมด้านอาหารการกินอันเก่าแก่และเป็นที่ขึ้นชื่อลือชาทั่วโลกอย่างวัฒนธรรมฝรั่งเศสอย่างแน่นอน ดังนั้น เมื่อบาเบตมีโอกาสในการที่จะนำเสนอวัฒนธรรมด้านอาหารการกินดังกล่าวให้เป็นที่ประจักษ์เพราะเธอได้เงินจากการถูกลอตเตอรี่มา 40,000 ฟรังก์ บาเบตจึงไม่ลังเลที่จะขออาสาเป็นผู้จัดเตรียมอาหารค่ำมื้อนี้ด้วยตัวเองในโอกาสครบรอบวันเกิด 100 ปีของท่านศาสนบริกรเพื่อตอบแทนพระคุณของมาร์ติน่าและฟิลิปป์ลูกสาวของท่าน โดยใช้สิ่งที่ดีที่สุดในตัวคือ ความสามารถและศิลปะในการปรุงอาหารฝรั่งเศสแท้ ๆ ของเธอ และบาเบตก็ได้ใส่ความรู้สึกชื่นชมที่มีต่อวัฒนธรรมการครัวของฝรั่งเศสและความสำนึกในบุญคุณของสองสตรีชาวฝรั่งเศสที่เธอบรรจงทำ เมื่อแขกทุกคนได้กินอาหารรสเลิศที่มาจากความตั้งใจของบาเบตก็บังเกิดความรู้สึกปีติยินดี ดังที่เรียกว่าอิมพ็องและอิมใจร่วมกัน ผลก็คือ ความรู้สึกรักและมิตรภาพในชุมชนที่เคยสูญหายไปได้กลับมาอีกครั้ง ดังนั้น ตามกฎว่าด้วยการสัมผัสแล้ว บาเบตอยู่ในฐานะผู้ส่ง (Source) ที่ส่งผ่านถ่ายทอดความรู้สึกงดงามและความสำนึกในพระคุณของสองหญิงชรา (Essence) โดยผ่านอาหารค่ำแบบฝรั่งเศสแท้ ๆ (Medium) ไปสู่แขกที่มาร่วมงานเลี้ยง (Recipient) ซึ่งผลที่เกิดตามมาเป็นผลในแง่บวกคือ การเกิดความเข้าใจกันระหว่างผู้ที่ร่วมกินอาหาร สิ่งนี้เกิดจากความปรารถนาดีที่บาเบตได้ถ่ายทอดมาในอาหาร

อย่างไรก็ตาม การใช้หลักการจากกฎว่าด้วยการสัมผัสในการสื่อความหมายดังที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง *Babette's Feast* ยังไม่เห็นชัดเจนเท่ากรณีของภาพยนตร์เรื่องต่อไปที่จะกล่าวถึงคือ *Like Water for Chocolate* ซึ่งจะสื่อความหมายโดยยึดตามหลักการของกฎดังกล่าวให้เห็นอย่างชัดเจนมากที่สุด

- ภาพยนตร์เรื่อง Like Water for Chocolate

ในภาพยนตร์เรื่องนี้ มีการใช้ตัวอาหารโดยตรงและกิจกรรมเกี่ยวกับอาหารในวัฒนธรรม เม็กซิกันมาสื่อความหมายในภาพยนตร์ แต่จะมีความเด่นชัดมากกว่าในการนำเอาตัวอาหารมาใช้ ตามหลักการว่าด้วยการสัมผัส (Law of Contagion) ที่พูดถึงการสื่อสารด้วยตัวอาหารว่า ประกอบไปด้วยผู้ปรุงเป็นผู้ส่ง ผู้กินอาหารเป็นผู้รับ และอาหารเป็นช่องทางในการถ่ายทอดสาร ซึ่งผลที่เกิดกับผู้รับจะต่างกันไปตามลักษณะความสัมพันธ์ของผู้ปรุงกับผู้กิน

ในส่วนของการใช้ตัวอาหารโดยตรงเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดสารบางอย่างนั้น ลักษณะการสื่อความหมายเช่นนี้จะพบได้จากอาหารที่ติดตัวละครเอกของเรื่องเป็นคอปริง เพราะติด้าเป็นลูกสาวคนสุดท้ายของครอบครัว เด ลา การ์ซา ที่ถูกแม่บังคับไม่ให้แต่งงานเพราะต้องดูแลแม่ไปจนตาย และแม่ยังให้ชายที่เธอรักคือ เปโดร แต่งงานไปกับพี่สาวของเธอแล้วย้ายเข้ามาอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน ทำให้ติด้าต้องระมัดระวังตัวจากสายตาจับผิดของแม่และไม่อาจเปิดเผยความรู้สึกต่าง ๆ ในใจได้ ความรู้สึกบีบคั้นกดดันเหล่านี้ทำให้ติด้าอัดอั้นขังใจและอยู่อย่างไม่มีความสุข

ติด้า ผู้ซึ่งกำเนิดมาในครัวและมีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับห้องครัวมาโดยตลอดนั้น ได้รู้จักเคล็ดลับวิธีการทำอาหารและส่วนประกอบแต่ละอย่างอย่างถ่องแท้ซึ่งทั้งจากความรู้ที่น้าชาแม่ของเธอเป็นผู้ถ่ายทอดและจากประสบการณ์ส่วนตัวของเธอเอง ติด้ารู้สึกว่าห้องครัวเป็นอาณาจักรของเธอ เป็นสมบัติของเธออย่างแท้จริง และเป็นสิ่งเดียวในบ้านหลังนี้ที่เธอสามารถจะสั่งการควบคุมให้เป็นไปตามความต้องการของเธออย่างไรก็ได้โดยที่แม่ไม่สามารถทำอะไรเธอได้เลย เพราะในครัวนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรสชาติ กลิ่นหรือแม้แต่ส่วนผสมของอาหาร เป็นสิ่งที่แม่ไม่อาจเข้าไปควบคุมได้ไม่ว่าอาหารเหล่านี้จะมีปฏิกริยาต่อผู้ที่กินเพียงใดก็ตาม ด้วยเหตุนี้ ติด้าจึงกลายเป็นสายโซ่ห่วงสุดท้ายของบรรดาผู้ที่รู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารเพียงคนเดียวที่เหลืออยู่ที่จะสืบทอดความลับของการทำอาหาร เธอได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่รู้ถึงศิลปะในการประกอบอาหารได้เป็นเลิศกว่าผู้ใด และด้วยหนทางนี้เองที่ติด้าสามารถจะหลบหนีออกจากกฎที่เข้มงวดและทำร้ายจิตใจที่แม่ตั้งขึ้น โดยการส่งผ่านความรู้สึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรัก ความสุข ความทุกข์ตรมโทมัส และความโกรธแค้นลงไปในอาหารของเธอ โดยมีอารมณ์และแรงปรารถนาเป็นแรงกระตุ้นให้การแสดงออกของติด้า ดังนั้น เมื่อเทียบกับพฤติกรรมและจุดมุ่งหมายในการปรุงอาหารของติด้าตามหลักการของกฎว่าด้วยการสัมผัส จะพบว่าติด้าอยู่ในฐานะผู้ส่งสาร (Source) โดยอาศัยอาหารที่ปรุงเป็นช่องทาง (Medium) ในการถ่ายทอด "สาร" (Essence) ได้แก่ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่เธอไม่อาจแสดงออกโดยตรงโดยใช้คำพูดหรือพฤติกรรมไม่ว่าจะในแง่บวกหรือลบไปสู่ผู้รับ (Recipient) ซึ่งก็คือผู้ที่กินอาหารของติด้า และสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารรูปแบบใหม่นี้ คือ ผล

อันจะเกิดกับตัวผู้รับที่มีความสัมพันธ์กับตัวผู้ส่งต่างกันไปซึ่งจะมีตั้งแต่การเกิดความรู้สึกเป็นสุขอย่างฉับพลัน ไปจนถึงเกิดความเศร้าหมองทุกข์ตรม การเกิดโรคภัยไข้เจ็บ ไปจนถึงการตาย การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายของจิตสำนึกปรากฏใน 2 ลักษณะ ได้แก่

- การใช้อาหารเป็นช่องทางในการสื่อสารถึงความรู้สึกและความสุข
- การใช้อาหารเป็นช่องทางในการสื่อสารถึงความผิดหวัง เสียใจ และโกรธแค้น

1) การใช้อาหารเป็นช่องทางในการสื่อสารถึงความรู้สึกและความสุข

อาหารที่จิตสำนึกนำมาใช้เพื่อการนี้ได้แก่ นกกระทาอบซอสกลีบกุหลาบและพริกหยวกสอดไส้

- นกกระทาอบซอสกลีบกุหลาบ

ภาพที่ 19 : นกกระทาอบซอสกลีบกุหลาบ

การที่ประเพณีของตระกูล เค ลาร์ การ์ซาได้กำหนดให้ลูกสาวคนสุดท้ายต้องอยู่ดูแลแม่ไปจนตายนั้นทำให้จิตสำนึกไม่มีความสุขในชีวิตเพราะความรักของเธอกับเปโตรไม่อาจสมหวังได้ และมาฆ่าเล่นายังเสนอให้เปโตรแต่งงานกับโรเซราฟี่สาวของจิตสำนึกแทน สิ่งนี้สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจให้กับจิตสำนึกเป็นอย่างมาก และเมื่อเปโตรแต่งงานเข้ามาอยู่ในบ้าน จิตสำนึกก็ยังต้องเก็บกลิ่นความรู้สึกและปรารถนาในตัวเปโตรไว้อย่างเต็มที่ ทั้งที่เธอรู้ว่าเปโตรก็รู้สึกเช่นเดียวกัน และที่เขาแต่งงานกับโรเซราฟี่เพราะต้องการหาทางที่จะได้อยู่ใกล้เธอ จิตสำนึกดำเนินชีวิตด้วยความยากลำบากเพราะต้องคอยถูกจับผิดจากสายตาของแม่ซึ่งคอยสอดส่องพฤติกรรมระหว่างเธอกับเปโตรแทบทุกฝีก้าว เพราะไม่ต้องการให้เกิดเรื่องน่าละอายขึ้นในบ้าน สิ่งเหล่านี้ทำให้จิตสำนึกไม่มีความสุข แต่แล้วเธอก็ได้

ค้นพบทางออกให้กับตัวเองด้วยพรสวรรค์ที่เธอมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมและเป็นทางออกเดียวที่เธอมีอยู่นั้นก็คือ การทำอาหาร และอาหารที่ติดำทำนั้นก็คือ นกกระทาอบซอสกิลิปกุหลาบ โดยกุหลาบนั้นเธอได้มาจากเปโตร และนกกระทาที่ติดำนำมาใช้นั้น ในความหมายทางวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของเม็กซิกันแล้ว เป็นเนื้อประเภทสัตว์ปีกที่มีความพิเศษเนื่องจากมี รสชาตินุ่มลิ้นและที่สำคัญสามารถจะดูดซับความหอมหวานและกลิ่นของน้ำซอสต่าง ๆ เข้าไปในเนื้อของมันได้อย่างเต็มที่ และกิลิปดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมอย่างกุหลาบก็เป็นส่วนผสมของอาหารที่คนเม็กซิกันนิยมนำมาทำอาหารไม่ว่าจะผสมในซอส ทำไอศกรีม หรือทำแยม (Garcia, interview, June 27, 1998) ในฉากภายในครัวที่ติดำกำลังปรุงอาหารจานนี้อยู่จะเห็นได้ว่า เกิดเหตุปาฏิหาริย์ขึ้นกับสีของกิลิปกุหลาบ โดยในฉากที่เปโตรมอบกุหลาบให้แก่ติดำนั้น เราจะเห็นได้ว่า กุหลาบมีสีชมพูอ่อน แต่เมื่อติดำเอากุหลาบมากอดแนบอก หนามกุหลาบก็ได้บาดมือและออกของเธอนเลือดไหลซึมลงสู่กิลิปของกุหลาบจนแปรเปลี่ยนเป็นสีแดงกำ ภาพยนตร์ต้องการจะสื่อความหมายถึงความรักแบบหนุ่มสาวซึ่งบริสุทธิ์สะอาดในตอนแรกที่ได้พัฒนาไปเป็นความรักความต้องการทางกามารมณ์ของติดำที่มีต่อเปโตรซึ่งไม่อาจสมหวังได้และยังทำให้เธอต้องเจ็บปวด เมื่อติดำนำอาหารนี้มาเสิร์ฟบนโต๊ะอาหารค่ำ ทุกคนที่ได้กินโดยเฉพาะเปโตรต่างก็จมดิ่งอยู่ในภวังค์แห่งอารมณ์เสน่หาจนแทบไม่อาจจะควบคุมตนได้ ซึ่งสิ่งนี้แสดงออกได้ทางสีหน้าของตัวละครแต่ละตัว โดยภาพที่ใช้จะเป็น Close up shot ในทันทีที่เปโตรได้ลิ้มรสชาติของนกกระทาอบซอสกิลิปกุหลาบไปพร้อม ๆ กัน สุดคมกลิ่นหอมอันอบอวลของมัน เขาก็มีอาการประหนึ่งกำลังล่องลอยไปสู่โลกแห่งความรักความปรารถนาที่ติดำต้องการหยิบยื่นให้เขาอย่างเต็มใจไม่ปิดบังซ่อนเร้น อารมณ์ความรู้สึกและปฏิกิริยาของตัวละครจะปรากฏออกมาทางสีหน้าและแววตา เปโตรถึงกับพูดออกมาว่า อาหารนี้เป็นอาหารสำหรับเทพดาอย่างแท้จริง ในตอนนี้เสียงบรรยายได้เล่าว่า

"ปรากฏการณ์ลึกลับบางอย่างจะเกิดขึ้น ไม่เพียงแต่เลือดของติดำแต่ทั้งร่างกายของเธอได้ละลายลงสู่น้ำซอส ลงสู่กกระทา และลงสู่กลิ่นหอมของอาหาร นั่นคือหนทางที่ติดำสามารถที่จะเข้าสู่ร่างกายอันร้อนรุ่มด้วยแรงปรารถนาของเปโตรได้ พวกเขาได้ค้นพบวิธีการสื่อสารอย่างใหม่ที่มีติดำเป็นผู้ส่งและเปโตรเป็นผู้รับ ส่วนเกอร์ทรูคิสผู้โชคตินั้นร่างกายของเธอเป็นที่ที่ความปรารถนาทางกามารมณ์ของคนทั้งสองได้มาบรรจบกัน"

โรเซาร่าภรรยาของเปโตรและพี่สาวของติดำเองก็ดูจะรู้สึกถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้นจนถึงกับกินอะไรไม่ลงและขอตัวอ้อมไปก่อน นอกจากเปโตรแล้ว คนอื่น ๆ ก็ได้รับผลกระทบจากอาหารมื้อพิเศษนี้ที่เป็นตัวสื่อกลางในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของติดำไปตาม ๆ กัน มาเมื่อเธอนำนั้นเกิดความเคลิบเคลิ้มวาบหวิวขึ้นมาชั่วคราว แต่แล้วก็รู้สึกตัวได้และแกลังกล่าวคำหนัดิดำว่าอาหารนั้นมีรสเค็มไป ส่วนเกอร์ทรูคิสนั้น อาหารจานนี้ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของเธอทั้งชีวิตเพราะ

อารมณ์เส่นหารหว่างเปโตรกับติต้าได้มารวมกันอยู่ที่ตัวเธอ ด้วยเหตุนี้ เกอร์ทรูดิสซึ่งไม่อาจจะต้านทานต่ออารมณ์ปรารถนาทางเพศที่ประดังขึ้นมาในตัวเธอได้หนีไปกับหัวหน้าทัพปฏิวัติและเมื่อเธอกลับมาอีกครั้งหนึ่ง มาม่าเอเลนาก็ได้เสียชีวิตไปแล้ว

- พริกหยวกสอดไส้

ภาพที่ 20 : พริกหยวกสอดไส้

อาหารที่ชื่อพริกหยวกสอดไส้โรยหน้าด้วยเมล็ดทับทิมเป็นอาหารที่ติต้าทำเลี้ยงแขกหรือในงานแต่งงานของเอสเปรินซ่าและอเล็กซ์ ซึ่งเป็นลูกสาวของเปโตรหลานของติต้าและลูกชายของหมอบราวน์ ยังผลให้ผู้ทีกินมันเข้าไปถูกเพลิงเสน่หาครอบงำจนเร่าในกามถึงกับจับคู่วิ่งกระจัดกระจายไปหาที่โปรดรักกันอย่างโกลาหลไม่เว้นแม้กระทั่งบาทหลวง อันเป็นฉากที่สร้างความตลกขบขันอย่างมาก พริกหยวกสอดไส้งานนี้เป็นอาหารอีกอย่างที่ติต้าได้ทุ่มเทใส่ความรัก ความเสน่หาที่เธอมีต่อเปโตรและต่อเอสเปรินซ่าหลานสาวที่เธอเป็นผู้เลี้ยงมา ดังนั้น ผู้ที่ได้กินมันเข้าไปจึงเกิดอารมณ์รักจนห้ามไม่อยู่

De Roche (1990) กล่าวไว้ใน The Food of Love เกี่ยวกับความหมายของเมล็ดทับทิมที่ใช้ราดโรยไปบนอาหารงานนี้ว่า สีและรูปร่างลักษณะของผลทับทิมยามที่ตัดผ่ากลางแยกออกจากกันจะทำให้มองเห็นถึงเมล็ดทับทิมสีแดงสดมากมายภายในผลทับทิม ดังนั้น ผลไม้จึงแสดงนัยยะถึงความอุดมสมบูรณ์และมีสรรพคุณเป็นอาหารที่กระตุ้นพลังทางเพศได้ และนอกจากนั้นแล้วพริกหยวกที่มีรสชาติเผ็ดร้อนยังแสดงนัยยะถึงความเร่าร้อนในค้นหาอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า อาหารสองอย่างคือนกกระทาอบซอสกลีบกุหลาบและพริกหยวกสอดไส้ของติต้าสามารถใช้เป็นช่องทางในการถ่ายทอดสื่อสารความรู้สึกของติต้าไปสู่คนอื่น ๆ ได้ กล่าวคือนกกระทาอบซอสกลีบกุหลาบเป็นช่องทาง (Medium) ในการถ่ายทอดความรู้สึกรักและปรารถนา (Essence) ในตัวเปโตรที่ติต้ามีอาจเปิดเผยให้ใครล่วงรู้ได้เพราะจะต้องถูกคำว่าและลงโทษอย่างรุนแรงจากแม่และจากผู้คนในสังคม ส่วนพริกหยวกสอดไส้ก็เป็นช่องทาง (Medium) ที่ติต้าใช้ในการถ่ายทอดความรักที่มีต่อตัวเปโตรและเอสเปรินซ์ล่าหลานสาวที่กำลังจะแต่งงานมีความสุข และความรู้สึกยินดีเมื่ออุปสรรคของความรักคือแม่และโรเซาร่าได้จากไปหมดแล้ว อาหารทั้งสองอย่างเป็นตัวอย่างของการถ่ายทอดความรู้สึกในแง่ดีของติต้าที่ติต้าถ่ายทอดไปสู่ผู้ที่ติต้ามีความสัมพันธ์อันดีด้วยและผลที่ปรากฏจะเป็นไปในทางบวกด้วยกันทั้งสิ้น กล่าวคือ ในกรณีของนกกระทาอบซอสกลีบกุหลาบนั้น เปโตรเองรู้สึกหิวหิวเคลิบเคลิ้มไปกับอารมณ์รักที่ติต้าถ่ายทอดให้ผ่านอาหารและมีความสุขอย่างสิ้นเหลือเสมือนได้เสพเพศสกับติต้าโดยตรง แม้แต่เกอร์ทรูดิสที่สาวคนที่สองของติต้าก็พลอยได้รับอิทธิพลจากอาหารแห่งรักของติต้าไปด้วยจนถึงกับต้องหนีออกจากบ้านไปกับชายหนุ่มที่จะช่วยดับไฟรักในใจของเธอได้ และสำหรับกรณีของพริกหยวกสอดไส้ นั้นผลที่เกิดกับแขกหรือที่กินมันเข้าไปในงานเลี้ยงแต่งงานของเอสเปรินซ์ล่ากับลูกของหมอบราวน์ก็คือทุกคนเกิดอารมณ์รักและความปรารถนาทางกามารมณ์จนไม่อาจอยู่เฉยได้จึงวิ่งจับคู่กันอย่างอลหม่านเพื่อไปหาที่พรอรักรันเพื่อไม่ให้หน้าเกลียด ไม่เว้นแม้แต่บาทหลวงที่โดนอำนาจของอาหารอันเหมือนเวทมนตร์จนไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ปฏิกริยาทั้งสองเหตุการณ์ล้วนเป็นผลในแง่ดีมาจากการกินอาหารของติต้าด้วยกันทั้งนั้น ซึ่งจะปรากฏตรงกันข้ามกับอาหารของติต้าอีกสองอย่างดังที่จะกล่าวต่อไป

2) การใช้ตัวอาหารเป็นช่องทางในการสื่อสารถึงความผิดหวัง เสียใจ และโกรธแค้น

อาหารที่ติต้าใช้เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว ได้แก่ ขนมเค้กแต่งงานและอาหารที่ติต้าปรุงให้กับโรเซาร่า

- ขนมหักแต่งงาน

ภาพที่ 21 : ขนมหักแต่งงาน

ขนมหักแต่งงานนี้ปรากฏในฉากงานเลี้ยงแต่งงานของเปโตรกับโรเซาร่า ตามความหมายทางวัฒนธรรมตะวันตกแล้ว ขนมหักเป็นอาหารที่ขาดไม่ได้ในพิธีฉลองแต่งงานเพราะขนมหักชิ้นแรกที่บ่าวสาวร่วมกันคัตนั้นแสดงให้เห็นถึงความหมายที่เป็นมงคลในการรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว สองจะไม่เป็นสองอีกต่อไปแต่จะกลายเป็นหนึ่งเดียว และการแจกจ่ายขนมให้แขกที่มาร่วมฉลองแสดงความยินดีนั้นก็เป็นการกระทำเชิงสัญลักษณ์ของคู่บ่าวสาวในการฝากเนื้อฝากตัวให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับทุกคน และให้คนอื่นร่วมเป็นสักขีพยานในการเริ่มต้นชีวิตคู่ของบ่าวสาว (บาทหลวงประชาชาติ ปรีชาวุฒิ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2541)

แต่ในงานแต่งงานระหว่างเปโตรกับโรเซาร่านั้น จะเห็นได้ว่า ความหมายของขนมหักแต่งงานได้แปรเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงสืบเนื่องจากในคืนก่อนงานเลี้ยงแต่งงาน คิต้าผู้รับหน้าที่ในการทำขนมหักเกิดความเสียใจจนระงับไว้ไม่อยู่และร้องไห้ออกมา น้ำตาแห่งความเสียใจ ผิดหวังในรักได้หยดลงสู่ส่วนผสมของขนมหัก เมื่อแขกหรือได้ตักเค้กเข้าปากไม่กี่คำ บรรยากาศรื่นเริงแจ่มใสของงานเลี้ยงก็ได้มลายไปในทันที ตรงกันข้าม ความรู้สึกอ้างว้าง โศกเศร้า และทรมานใจจากความรักในชีวิตได้ถาโถมจู่โจมจิตใจของทุกคนที่ได้กินจนต้องร้องไห้ออกมา และนอกจากคิต้าแล้ว ก็ไม่มีใครรอดพ้นจากมนต์สะกดอันลึกลับนั้นได้เลย ไม่ว่าจะเป็นเปโตร โรเซาร่า เกอร์ทรูดิส และแม้แต่มามาเอเลน่าซึ่งวิ่งเข้าห้องไปดูรูปถ่ายและจดหมายของชายคนรักในอดีตซึ่งเป็นรักแท้และเป็นพ่อลับ ๆ ของเกอร์ทรูดิส แต่ที่เลวร้ายไปกว่านั้นก็คือ การร้องไห้เป็นเพียงอาการเริ่มแรกของอาการอาหารเป็นพิษซึ่งทำให้ทุกคนต้องอาเจียนออกมาอย่างรุนแรง และเป็นเหตุผลให้เปโตรต้องร้องขอเลื่อนเวลาการมีเพศสัมพันธ์กับโรเซาร่าออกไปก่อน

- อาหารที่ติดำปรุงให้กับโรเซาร่า

อาหารที่ติดำปรุงให้กับโรเซาร่าเป็นอาหารที่ติดำใช้เป็นช่องทาง (Medium) ในการถ่ายทอดความรู้สึกในแง่ลบของติดำที่มีต่อพี่สาวคนนี้ เมื่อติดำได้รับทราบคำพูดของโรเซาร่าที่ว่าจะสืบทอดประเพณีเก่าแก่ของตระกูลเค ลา การ์ซา โดยจะให้เอสเปรินซ่าต้องอยู่ดูแลเธอไปจนตาย ไม่ยอมให้แต่งงานเหมือนกับที่แม่เธอเคยทำกับติดำ ติดำก็รู้สึกโกรธแค้นมากเพราะเธออยากให้ประเพณีไร้สาระและเลียดเย็นเช่นนี้จบสิ้นที่ตัวเธอ ไม่อยากให้หลานรักต้องเจ็บปวดเหมือนที่เธอเคยประสบ และติดำยังมาถูกโรเซาร่าคำว่าเรื่องที่มีอะไรกับเปโตรอีก อารมณ์ของติดำจึงเดือดดาลรุนแรงจนถึงขีดสุดของอารมณ์อันเปรียบเหมือนน้ำสำหรับชงช็อคโกแลตซึ่งต้องใช้น้ำร้อนจนเดือดพล่าน (the water at the boiling point) ซึ่งวลีที่ว่า Like Water for Chocolate ในความหมายเม็กซิกันเป็นถ้อยคำที่ใช้เปรียบเทียบถึงสถานการณ์ใดก็ตามที่ดังเคียด เข้มแข็งถึงจนถึงที่สุดพร้อมที่ระเบิดออกมาได้ทุกเมื่อ ซึ่งข้อพิสูจน์เห็นได้จากกรณีของติดำกับโรเซาร่า

ในวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ยึดถือกว่าด้วยการสัมผัสแล้วจะถือว่า บุคคลไม่ควรจะกินอาหารจากฝีมือของผู้ปรุงที่มีความสัมพันธ์ในแง่ลบ ไม่ว่าจะอาหารนั้นจะมีการใส่สารพิษหรือสารอันตรายลงไปหรือไม่ เพราะความรู้สึกแง่ลบและเจตนาที่ไม่ปรารถนาดีของผู้ปรุงจะทำให้เกิดผลในแง่ลบต่อผู้ที่กินในระดับที่รุนแรงแตกต่างกันไปตั้งแต่การได้รับลักษณะทางกายภาพหรือบุคลิกภาพในแง่ลบกลับมา การเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรมจรรยา ความโชคร้าย จนถึงความเจ็บป่วยหรือการตาย (Rozin and Nemeroff, 1990) กรณีของโรเซาร่าเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นถึงผลของหลักการที่ว่านี้ในประการที่รุนแรงที่สุดนั่นคือการตาย

การที่โรเซาร่ากินอาหารที่ติดำทำเป็นปรกติเช่นเดียวกับที่ติดำปรุงให้แก่คนอื่น ๆ แต่ปรากฏว่าผลที่เกิดกับโรเซาร่ากลับแตกต่างไปจากทุกคนเกิดจากความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างสองพี่น้อง ติดำคิดอยู่เสมอว่าโรเซาร่าเห็นแก่ตัวที่แย่งชายคนรักไปจากเธอ ส่วนโรเซาร่าก็นึกอิจฉาติดำตลอดมาสำหรับความรักที่เปโตรมีต่อติดำ และงู ๆ โรเซาร่าก็มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอย่างไม่มีสาเหตุ

เราได้รับทราบถึงสิ่งเลวร้ายที่เกิดกับโรเซาร่าเป็นครั้งแรกเมื่อเธอมาปรึกษาติดำถึงปัญหาเกี่ยวกับการย่อยอาหาร กลืนปากที่รุนแรง และร่างกายที่อ่อนแออย่างหาสาเหตุไม่ได้ซึ่งทำให้เปโตรแห่งหน้าเธอไป ในจุดนี้ ภาพยนตร์ไม่ได้แสดงให้เห็นเด่นชัดจนว่า อาการป่วยที่เกิดกับโรเซาร่า นั้นเป็นความจงใจของติดำเพราะติดำเองเมื่อรับรู้ปัญหาเธอก็ยังแสดงความกระตือรือร้นที่จะช่วยปรุงอาหารเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้พี่สาว แต่เนื้อหาในนวนิยายได้บอกให้เราทราบว่า อาการที่เกิดกับโรเซาร่านั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีใครอธิบายสาเหตุได้ ทั้ง ๆ ที่เธอก็กินอาหารเหมือนคนอื่น ๆ และกิน

ในปริมาณเท่ากับที่เคยกินมา แต่เราสามารถให้คำอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยพิจารณา เทียบเคียงกับเหตุการณ์ในงานแต่งงานของเปโตรกับโรเซาร่า ผลที่เกิดขึ้นกับเปโตรและเกอร์ทรูดีส จากการกินนกระทอบชอกสกลีบกุหลาบและพริกหยวกสอดไส้ ซึ่งปรากฏการณ์ทั้งหมดสามารถ อธิบายโดยอาศัยหลักการของกฎว่าด้วยการสัมผัสที่ว่า ผลที่เกิดขึ้นมาจากการกินอาหารนั้นขึ้นอยู่กับ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ปรุงกับผู้ที่กิน ดังนั้น การที่โรเซาร่าได้รับผลในแง่ลบจากการกิน อาหารที่ติดำปรุงจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ที่เลวร้ายระหว่างเธอกับติดำ แม้ว่าตัวติดำ เองจะไม่ได้คาดคิดถึงผลที่เกิดขึ้นก็ตาม

การเสียชีวิตของโรเซาร่าอันเกิดจากอาการอาหารไม่ย่อยอย่างรุนแรงนั้นเป็นตัวอย่างที่เห็น ชัดเจนที่สุดของการถ่ายทอดความรู้สึกในแง่ลบของติดำลงไปให้อาหารที่โรเซาร่ากิน สิ่งนี้เป็น ผลลัพธ์จากอารมณ์โกรธถึงขีดสุดของติดำเมื่อได้ยิน โรเซาร่ายืนยันว่าจะสืบทอดประเพณีเก่าแก่ของ ตระกูล เด ลาร์ การ์ซา ที่ไม่อนุญาตให้ลูกสาวคนเล็กแต่งงานเพราะต้องดูแลแม่ไปจนตาย ไม่ว่าติดำ จะวิงวอนขอร้องหรือโน้มน้าวอย่างไร โรเซาร่าก็ยืนยันกรานความคิดเดิม ความแค้นของติดำจึงพุ่งขึ้น ถึงขีดสุด ดังที่ภาพยนตร์บรรยายความรู้สึกของติดำหลังจากได้ฟังแผนการจากปากของโรเซาร่าเมื่อ เอสเปรินซ่าเกิดได้เพียงไม่กี่วันว่า

"ติดำนั้นต้องสวมมณฑลอันวอนขอให้พี่สาวของเธอไม่เคยพูดสิ่งที่น่ารังเกียจนั้นออกมา เลย เธออยากให้โรเซาร่ากลืนคำพูดอันน่าขยะแขยงพวกนั้นกลับลงไปในห้องเธอนั่น เน่าบูดและมีหนอนชอนไช"

ซึ่งขณะที่ติดำคิดเช่นนั้น เธอกำลังทำอาหารให้กับโรเซาร่า ในฉากนี้จะเห็นได้ว่า ปฏิกริยา ของติดำที่เคยเยือกเย็นเรียบร้อยได้เปลี่ยนไปเป็นกราดเกรี้ยวอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ประกอบกับ ความขุ่นมัวจากการทะเลาะกับโรเซาร่าในเรื่องของเปโตรก่อนหน้านั้นก็ยิ่งทำให้อารมณ์ของติดำ เปรียบได้กับน้ำที่ใช้ชงชอคโกแลตซึ่งเดือดพล่านพร้อมที่จะทำอันตรายใคร ๆ ที่เข้ามาใกล้กราย และผลก็คือการตายที่น่าสยดสยองของโรเซาร่า

จากตัวอย่างและผลที่สืบเนื่องจากการกินอาหารของติดำโดยคนที่มีความสัมพันธ์อันดีและไม่ดี ต่อเธอ ทำให้เห็นได้ว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้มีการสื่อความหมายโดยเดินตามกรอบของหลักการจากกฎ ว่าด้วยการสัมผัสอย่างเคร่งครัด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของการสัมผัส ผู้ส่ง (Source) ซึ่งก็คือ ผู้ที่ปรุงอาหาร, สารที่ต้องการจะส่ง (Essence) คือความตั้งใจบางอย่างของผู้ส่ง, ช่องทางที่จะส่ง สาร (Medium) ซึ่งได้แก่ ผ่านตัวอาหาร, ผู้รับสาร (Recipient) ซึ่งได้แก่ ผู้ที่กินอาหาร และผลที่เกิด กับผู้รับ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้ส่ง

สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารที่ภาพยนตร์นำมาใช้ในการสื่อความหมายได้แก่ วิธีการผ่า แดงโม ซึ่งภาพยนตร์ได้หยิบยกเอาความสามารถของมาม่าเอเลน่า แม่ของดิด้า ในการผ่าผลแดงโม ได้อย่างแม่นยำมาใช้เปรียบเปรยถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของเธอโดยปรกติ ซึ่งความสามารถนี้สามารถสะท้อนให้เราเข้าใจถึงลักษณะของมาม่าเอเลน่าได้เป็นอย่างดีว่า เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และถนัดมากในการแบ่งแยกหรือการทำลายสิ่งต่าง ๆ ภาพยนตร์ได้ให้ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดของลักษณะนิสัยเช่นนี้ของมาม่าเอเลน่าผ่านพฤติกรรมของเธอที่ทำกับดิด้ากับเปโดร และดิด้ากับโรแบร์โต้ นั่นคือ การแยกคนที่รักกันออกจากกันและพยายามจะทำลายความสัมพันธ์นั้นลง ในนวนิยาย การสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยดังกล่าวของมาม่าเอเลน่าสามารถเห็นได้ชัดเจนขึ้นจากบทบรรยายที่ว่า

"มาม่าเอเลน่ามีความเชี่ยวชาญในการตัดแดงโมเป็นอย่างยิ่ง ท่านทำได้โดยการเอามีดปลายแหลมที่คมกริบแทงเข้าไปถึงจุดที่เปลือกสีเขียวต่อกับเนื้อแดงโมโดยไม่ผ่าเข้าไปในเนื้อเลย.. มันจึงไม่น่าประหลาดใจเลยว่าเมื่อมาถึงการแบ่งแยก การรื้อทิ้ง การตัดเป็นท่อน ๆ การทิ้งขว้าง การดึงให้ขาดเป็นเสี่ยง ๆ การละทิ้ง การทำลาย หรือการบีบบังคับ มาม่าเอเลน่าจึงทำได้ดีโดยหาผู้ใดเปรียบเสมอมิได้"

การทำภาพยนตร์เรื่องนี้มีการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายโดยอิงหลักการเกี่ยวกับกฎว่าด้วยการสัมผัสและมักจะนำเสนอเรื่องราวที่มีลักษณะเหนือธรรมชาติ ทั้งนี้ เนื่องจากเลารา เอสกิเวล ผู้เขียนนวนิยายและบทภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ผูกเรื่องราวขึ้น โดยเดินตามแนวทางการเขียนนวนิยายที่ผนวกเอา Magical Realism หรือพลังจิตที่พยายามอธิบายถึงการผสมผสานกันระหว่างความเป็นจริงกับจินตนาการ ซึ่งอาจจะดึงเอาเรื่องในตำนาน นิทานพื้นบ้าน หรือสิ่งมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติมาประกอบเข้าเป็นเรื่อง (จิตรภรณ์, ผู้แปล, 2539) เข้ากับการทำอาหาร ซึ่งจะเห็นได้ว่า หลักการเกี่ยวกับกฎว่าด้วยการสัมผัสนี้ก็หลักการที่มีที่มาจากวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งผู้คนให้ความเชื่อถือรวมทั้งวัฒนธรรมเม็กซิกันด้วย และการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์เรื่องนี้ก็ดำเนินไปตามแนวคิดเกี่ยวกับกฎดังกล่าวค่อนข้างมาก

ในภาพยนตร์เรื่อง *Babette's Feast* และ *Like Water for Chocolate* เราจะเห็นลักษณะของภาพยนตร์ที่ใช้ตัวอาหารโดยตรงและกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารมาสื่อความหมายถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ และความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ที่ปรุงหรือกินอาหาร ตลอดจนบทบาทของอาหารในการเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างผู้ที่ปรุงกับผู้ที่กิน และในภาพยนตร์เรื่อง *Tampopo* ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ใช้กิจกรรมที่

เกี่ยวกับอาหารและตัวอาหารโดยตรงมาสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของคนและสถานภาพทางสังคมของคนในวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้

- ภาพยนตร์เรื่อง Tampopo

กรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" กล่าวไว้ว่า อาหารสามารถบ่งบอกลักษณะนิสัย ตลอดจนสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ที่ปรุงและกินได้ ภาพยนตร์เรื่องนี้จะนำเอาอาหารบางอย่างและกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ได้แก่ การเรียนรู้ศิลปะการทำบะหมี่และการค้าขาย มาสื่อความหมายในประเด็นดังกล่าว ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงต่อไป

ในส่วนของการใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารนั้น ภาพยนตร์ได้ใช้บะหมี่มาสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของตัวละครที่อยู่ในฐานะ "ผู้ให้อาหาร" คือตัวผู้ที่ปรุงและผู้ขายอาหารคือแทมโปโป

ในภาพยนตร์เรื่องนี้ มีการใช้อาหารที่มาจากวัฒนธรรมการกินของญี่ปุ่นอันได้แก่บะหมี่ ในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของตัวละครเอก ซึ่งลักษณะการสื่อความหมายจะปรากฏผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับอาหาร อันได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ถึงศิลปะในการทำบะหมี่และค้าขายบะหมี่ของแทมโปโป นอกจากนี้ พบว่า ภายในฉากที่พูดถึงเรื่องของอาหารการกินอื่น ๆ ที่อยู่ นอกเหนือจากโครงเรื่องหลักเกี่ยวกับแทมโปโปนั้น มีการใช้อาหารบางตัวในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยที่ถูกหล่อหลอมมาจากวัฒนธรรมประจำชาติ หรือสถานภาพทางสังคมของตัวละครอีกด้วย

ภาพที่ 22 : บะหมี่ญี่ปุ่น

ในส่วนของการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของตัวละครเอกนั้น ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ใช้อาหารอันได้แก่ บะหมี่ในวันวัฒนธรรมญี่ปุ่นในการสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของแทมโปโปซึ่งเป็นคนที่มีความมุมานะ พยายาม และอดทน อันเป็นคุณสมบัติที่สังคมญี่ปุ่นให้การยอมรับนับถือ ซึ่งแสดงให้เห็นโดยผ่านพฤติกรรมของแทมโปโปที่มุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ศิลปะในการทำบะหมี่ให้อร่อย ถูกปากคนกินและเรียนรู้เทคนิคในการบริการลูกค้าเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในกิจการร้านบะหมี่ให้ได้ ไม่ว่าจะต้องพบกับปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ก็ตาม เริ่มด้วยการขอร้องให้ชายคนขับรถบรรทุกช่วยให้คำแนะนำสั่งสอนในเรื่องรสชาติและเทคนิคในการทำร้านบะหมี่ประสบความสำเร็จ ซึ่งชายคนขับรถบรรทุกก็ตกลงที่จะช่วยเหลือเพราะเห็นความตั้งใจจริงของแทมโปโป การช่วยเหลือของเขาก็คือ พาแทมโปโปไปตระเวนไปชิมบะหมี่ตามร้านบะหมี่ต่าง ๆ เพื่อให้เรียนรู้ถึงจุดดีจุดด้อยของบะหมี่แต่ละร้าน ตลอดจนเทคนิคในการบริการลูกค้าเพื่อนำมาประยุกต์เข้ากับร้านของเธอเอง แทมโปโปได้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของเธอในการที่เรียนรู้เคล็ดลับต่าง ๆ ในการทำบะหมี่ให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ปฏิภาณไหวพริบในการหลอกลามสูตรจากคนทำบะหมี่หรือการยอมจ่ายเงินให้เจ้าของบ้านที่มีฝาค้างติดกับร้านบะหมี่เจ้าอร่อยเพื่อจะได้แอบดูขั้นตอนในการเตรียมน้ำซุ๊ปของร้าน นอกจากนี้ แทมโปโปยังได้ศึกษาและเรียนรู้เคล็ดลับในการทำบะหมี่จากพ่อครัวประจำบ้านเศรษฐีที่เธอไปช่วยชีวิตไว้ และจากปรมาจารย์ทางด้านการทำบะหมี่ที่ชายคนขับรถบรรทุกเป็นคนพาไปแนะนำ ซึ่งในที่สุดความเพียรพยายามของแทมโปโปก็บรรลุผลเมื่อเธอสามารถเข้าถึงเคล็ดลับในการทำบะหมี่และการบริการลูกค้าได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้กิจการของเธอประสบความสำเร็จดังตั้งใจ จากจุดนี้ จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ได้สะท้อนลักษณะนิสัยของคนญี่ปุ่นผ่านตัวละครคือแทมโปโป โดยใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร อันได้แก่ การเรียนรู้ถึงศิลปะในการทำบะหมี่และการค้าขายบะหมี่ ซึ่งสะท้อนถึงความอดทน ตั้งใจจริงของผู้ที่ปรุ่งตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น"

ภาพยนตร์ยังได้ใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร อันได้แก่ ธรรมเนียมปฏิบัติในการกินอาหาร มาใช้สื่อความหมายในลักษณะเสียดสีถึงลักษณะนิสัยของตัวละครซึ่งถูกหล่อหลอมมาจาก วัฒนธรรมประจำชาติที่แตกต่างกัน อันได้แก่ วัฒนธรรมการกินของญี่ปุ่นและของตะวันตก (อิตาเลียน) ซึ่งการสื่อความหมายนี้จะปรากฏในฉากภายในห้องสอนมารยาทการกินอาหารใน โรงแรมแห่งหนึ่งซึ่งมีครูฝึกและสาว ๆ ที่มาเข้าคอร์สอบรมเป็นจำนวนมาก ทุกคนกำลังเรียน มารยาทในการกินสปาเกตตี้ซึ่งครูฝึกสาธิตการกินสปาเกตตี้ให้มีเสียงดังน้อยที่สุด เมื่อครูสาธิตจบ และกำลังให้ผู้เข้าอบรมกินด้วยความยากลำบากอยู่นั้น ทุกคนก็ต้องสะดุ้งเมื่อได้ยินเสียงสุดสปาเกตตี้ ดังมาจากโต๊ะของฝรั่งคนหนึ่งซึ่งกำลังกินอย่างเอร็ดอร่อยทำให้ผู้ที่เข้าอบรมหันมาสูดสปาเกตตี้ เสียงดังเช่นกัน และในที่สุดครูฝึกเองก็ทำตามด้วยและรู้สึกว่าการกินได้ร่อยรื่น

จากฉากดังกล่าว ภาพยนตร์ได้นำเสนอถึงถึงเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในการกินบะหมี่ของ คนญี่ปุ่นซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้องสมควรกระทำ นั่นก็คือ การกินบะหมี่เสียงดังไม่ว่าจะเป็นการ สูดเส้นบะหมี่และการชดน้ำซุปล ซึ่งสิ่งนี้ในวัฒนธรรมส่วนมากแล้วถือว่าเป็นเรื่องไม่สุภาพ แต่ใน วัฒนธรรมญี่ปุ่นนั้นถือว่าการกินบะหมี่เสียงดังเป็นการกินที่ถูกต้องและเป็นสิ่งที่คนญี่ปุ่นทั่วไป ปฏิบัติกัน (Yoshida, interview, February 19, 1998)

ได้มีบุคคลหลายคนพยายามที่จะให้เหตุผลรองรับธรรมเนียมปฏิบัติดังกล่าวหลายประการด้วยกัน บ้างก็ว่าเป็นเพราะการกินเสียงดังนั้น ช่วยคลายความร้อนของบะหมี่ลงได้ แต่ก็น่าที่จะมี เหตุผลอื่นมากกว่านั้นเพราะบะหมี่ที่กินเย็น ๆ ในหน้าร้อนเองก็กินแบบนี้เหมือนกัน บางตำราได้ ให้เหตุผลว่า เป็นเพราะบางทีบะหมี่จะเสิร์ฟโดยไม่ให้ช้อนมาด้วย ให้แต่ตะเกียบ ดังนั้น การชด น้ำซุปลซึ่งต้องมีเสียงดังนั้นเป็นวิธีกินที่จำเป็น และบางตำราก็ให้เหตุผลว่าสาเหตุดั้งเดิมมาจากการที่ บะหมี่โดยเฉพาะราเมน เป็นอาหารที่รับมาจากจีน และเนื่องจากเป็นอาหารที่คนใช้แรงงานส่วนมาก นิยมกิน ซึ่งคนพวกนี้มักชอบส่งเสียงอะอะมะเท็งและกินเสียงดัง แต่ไม่ว่าเหตุผลจริง ๆ เบื้องหลัง จะเป็นเช่นไร การถือปฏิบัติในการกินบะหมี่เสียงดังนั้นก็เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย และยัง กินเสียงดังมากเท่าไร ก็ยิ่งแสดงออกถึงความชื่นชอบในรสชาติของบะหมี่เท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ ผู้ชำนาญการด้านบะหมี่เท่านั้นจึงจะเข้าใจดี (Richie, 1986)

แม้ว่าวัฒนธรรมญี่ปุ่นจะถือว่า การกินบะหมี่ที่มีลักษณะเป็นเส้นยาว ๆ และทำเสียงดังเป็น สิ่งที่ยอมรับได้ แต่สำหรับวัฒนธรรมตะวันตกแล้ว การกินอาหารเสียงดังถือว่าการกระทำที่ เสียมารยาท รวมทั้งการกินสปาเกตตี้ด้วย (Favro, interview, March 6, 1998)

จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์เรื่อง Tampopo ได้นำเอาธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับมารยาทในการกินอาหารของสองวัฒนธรรมมานำเสนอในลักษณะที่ขัดแย้งและให้อารมณ์ตลกขบขัน ในแง่ที่ว่า สำหรับคนญี่ปุ่นแล้ว การกินอาหารที่มีลักษณะเป็นเส้น ๆ อย่างบะหมี่แล้วมีเสียงดังเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ไม่ถือว่าเสียมารยาท ดังนั้น คนญี่ปุ่นที่ไปเข้ารับการอบรมฝึกกินสปาเกตตี้ซึ่งมีเส้นยาวคล้ายบะหมี่ให้มีเสียงดังน้อยที่สุดนั้นจึงพบกับความยากลำบากเป็นอย่างมาก ตรงกันข้ามกับชาวต่างชาติซึ่งมาจากวัฒนธรรมตะวันตกที่สั่งสอนไม่ให้กินเสียงดังกลับสุดเส้นสปาเกตตี้ด้วยเสียงดังมากแต่ก็มีความสุขกับการกินเช่นนั้น เมื่อคนญี่ปุ่นเห็นดังนั้นก็เริ่มสำนึกว่า ธรรมเนียมการกินอาหารเป็นเส้น ๆ เสียงดังเป็นสิ่งที่คุณญี่ปุ่นถนัดและทำให้การกินมีรสชาติมากขึ้น ดังนั้น คนกลุ่มนี้จึงหันมาฝึกกินสปาเกตตี้เสียงดังไม่แพ้ชาวต่างชาติคนนั้น ทำให้ครูฝึกซึ่งก็เป็นคนญี่ปุ่นเหมือนกันพลอยกินเสียงดังไปด้วย

ภาพยนตร์ได้นำเอาธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับการกินในสองวัฒนธรรมคือ วัฒนธรรมญี่ปุ่นกับตะวันตกมานำเสนอในลักษณะที่ผิดความคาดหมายและทำให้เกิดความตลกขบขัน คนญี่ปุ่นซึ่งตลอดมาเคยชินกับการกินบะหมี่เสียงดังกลับพยายามฝึกการกินสปาเกตตี้เส้นยาว ๆ ให้มีเสียงเบาด้วยความลำบากลำบาก ส่วนคนที่มาจากวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งสอนให้กินเสียงค่อย ๆ กลับสุดสปาเกตตี้ดังลั่น แต่ในที่สุด คนญี่ปุ่นก็ทนไม่ได้ที่จะกระทำในสิ่งที่ผิดไปจากความเคยชินตามวัฒนธรรมที่ได้สั่งสมมา ดังนั้น จึงหันไปกินสปาเกตตี้เสียงดังบ้าง การสื่อความหมายในจุดนี้จึงเป็นไปตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น"

ในส่วนของการใช้ตัวอาหารโดยตรงมาสื่อความหมายในเรื่องจะปรากฏในฉากย่อย ๆ ที่ตัดออกจากโครงเรื่องหลักของภาพยนตร์ที่พูดถึงเรื่องราวของแทมโปโป ฉากหลายฉากได้ใช้อาหารบางอย่างในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยของตัวละครในฉากนั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ฉากที่ใช้ตัวอาหารโดยตรงมาสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยที่มักมากในกามารมณ์ของตัวละครจะปรากฏในฉากที่ชายหนุ่มคนหนึ่งใช้ไข่แดงมาประกอบกิจกรรมทางเพศ กล่าวคือ การอมไข่แดงเอาไว้ในปากแล้วส่งต่อกันไปมาทางปากกับหญิงสาวคู่นอน และอีกฉากหนึ่งที่ริมทะเลชายผู้นี้ขอซื้อหอยนางรมจากเด็กสาวคนหนึ่ง และให้เด็กสาวจัดการใช้มีดแกะหอยนางรมจากฝาให้เขากินเดี๋ยวนั้น และต่อจากนั้น ทั้งสองคนก็ยืนกอดจูบกันอยู่ริมทะเลนั่นเอง และมีความเป็นไปได้ที่ความสัมพันธ์ของทั้งสองจะเลเยเถิดไปกว่านั้น

จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ได้ใช้ตัวอาหารอันได้แก่ ไข่แดงและหอยนางรมในการสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยที่หลงใหลในกามารมณ์ของชายคนดังกล่าว ซึ่งแสดงออกจากการที่เขา

หมกมุ่นอยู่กับการมีเพศสัมพันธ์บ่อยครั้ง ทั้งนี้ เนื่องจากในวัฒนธรรมญี่ปุ่นแล้วถือว่า ไข่แดงและ
 หอยนางรมมีสรรพคุณในการบำรุงกำลังและกระตุ้นความต้องการเพศได้เป็นอย่างดี (Nakano,
 interview, February 17, 1998)

ฉากที่ใช้ตัวอาหารโดยตรงเพื่อสื่อความหมายถึงสถานภาพของตัวละครจะปรากฏในฉากที่
 เศรษฐี ชราเลี้ยงอาหารขอบุณตามไปโปและเพื่อนซึ่งได้ช่วยชีวิตเขาให้รอดตายจากการกิน
 Shiruko ซึ่งเป็นของหวานที่ทำจากขนมโมจิใส่ในถ้วยแดงต้มน้ำตาลรสหวานจัด ในญี่ปุ่น เป็นที่
 รู้กันดีว่า ขนมดังกล่าวมักเป็นที่มาของโศกนาฏกรรมในญี่ปุ่นแทบทุกปี อันเกิดจากการที่คนกินขนม
 โมจิซึ่งมีความเหนียวมากถึงกับติดคอจนเสียชีวิตไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลปีใหม่ คน
 ญี่ปุ่นจะกินโมจิเพราะเป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์และความศักดิ์สิทธิ์ (Richie, 1986) และ
 โศกนาฏกรรมจากการกินโมจินี้ปรากฏอยู่ทุกปีตามสื่อต่าง ๆ โดยส่วนมากผู้ที่เคราะห์ร้ายจากการ
 กินโมจิจะเป็นคนชราเนื่องจากไม่มีเรี่ยวแรงพอที่จะเคี้ยวเลยต้องกลืนขนมลงไปทั้งก้อนหรือไม่ก็
 เกิดจากอาการกระเพาะไม่ย่อยนั่นเอง (Kogoe, interview, January 10, 1998)

ในฉากนี้ จะเห็นได้ว่า อาหารที่เศรษฐีชรานำมาเลี้ยงได้แก่ ตะพาน้ำ (Suppon) เป็นอาหาร
 ที่บ่งบอกถึงสถานภาพของเศรษฐีชราผู้นี้เป็นอย่างดี เพราะตะพาน้ำถือเป็นอาหารที่มีราคาแพง
 และหาได้ไม่มากนัก วิธีการกินตะพาน้ำก็มีทั้งการเอาเล็ออกมาผสมเหล้าดื่มสด ๆ หรือเอาเนื้อมาปรุง
 เป็นซูชิ หรือไม่ก็เอาเนื้อมาดเป็นผงใส่ในแคปซูลกินเป็นยาบำรุงก็ได้ (Tanaka, interview,
 January 21, 1998) แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว ตะพาน้ำไม่ใช่อาหารที่ทำกินกันเป็นประจำในบ้านเพราะ
 กรรมวิธีการปรุงอาหารจากตะพาน้ำนั้นค่อนข้างยุ่งยากและต้องการคนที่มีความชำนาญซึ่งจะต้องไป
 ตามภัตตาคารที่ขายอาหารนี้โดยเฉพาะ การที่เศรษฐีชราสามารถเลี้ยงตะพาน้ำแก่แขกของเขาได้
 ก็เพราะว่า เขาร่ำรวยพอที่จะจ้างพ่อครัวฝีมือดีอย่าง ซูเฮ มาเป็นพ่อครัวประจำบ้าน

จากการวิเคราะห์หลักวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องจะพบว่า
 ภาพยนตร์ทั้งหมดมีกลวิธีในการสื่อความหมายโดยอาศัยกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น"
 และหลักการจากกฎว่าด้วยการสัมผัส ซึ่งอาจจะให้น้ำหนักต่อแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งในสองอย่างนี้
 แตกต่างกันไปในแต่ละเรื่อง อย่างไรก็ตาม ผู้สร้างภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องซึ่งมาจากต่างวัฒนธรรมด้าน
 อาหารการกินที่ต่างกันก็ได้อาศัยกลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายตามกรอบแนวคิด
 ดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาหลักวิธีในการสื่อความหมายในลักษณะที่เป็นเฉพาะตัวต่างกัน
 ออกไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2 การอาศัยกลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายภายใต้กรอบแนวคิดร่วม "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" (You are what you eat) และหลักการของกฎว่าด้วยการสัมผัส (Law of Contagion) ในการพัฒนาไปสู่กลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวบางอย่างในภาพยนตร์

แม้ว่าภาพยนตร์ที่นำมาศึกษาจะมีกลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายภายใต้กรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" (You are what you eat) และหลักการของกฎว่าด้วยการสัมผัส (Law of Contagion) ร่วมกัน แต่จากการศึกษา พบว่า ภาพยนตร์ได้อาศัยแนวคิดและหลักการดังกล่าวในการพัฒนาไปสู่กลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายเฉพาะตัว ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบของการสื่อความหมายได้ 5 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

- การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายถึงการหาทางออกให้กับความต้องการด้านจิตใจของตัวละคร
- การใช้อาหารเพื่อนำเสนอถึงจุดขัดแย้ง ความแตกต่าง หรือผลกระทบระหว่างวัฒนธรรม 2 วัฒนธรรม
- การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในการเสียดสี
- การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายถึงความเป็นศิลปะของอาหาร
- การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายถึงการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว

4.2.1 การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายถึงการหาทางออกให้กับความต้องการด้านจิตใจของตัวละคร

ภาพยนตร์ที่ใช้รูปแบบการสื่อความหมายดังกล่าว มีลักษณะที่สำคัญคือ ตัวละครเอกของเรื่องจะต้องเป็นผู้ที่ถูกบีบคั้นทางจิตใจอย่างหนักจากคนอื่นไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง และได้อาศัยอาหารหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารเป็นช่องทางในการหาทางออกเพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการด้านจิตใจบางอย่างของตัวเองได้ พบว่า ลักษณะดังกล่าวปรากฏในภาพยนตร์ 2 เรื่อง ได้แก่ Like Water for Chocolate และ The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover

ตัวละครฝ่ายหญิงจากภาพยนตร์เรื่อง Like Water for Chocolate คือ ดิต้า และ The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover คือ จอร์จิน่า ต่างก็เป็นตัวละครที่มีชีวิตอยู่ภายใต้แรงกดดันบีบคั้นเช่นเดียวกัน ซึ่งเราจะเข้าใจถึงสถานการณ์คับข้องใจที่ตัวละครฝ่ายหญิงสองตัวนี้ประสบได้ด้วยการพิจารณาลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครตัวอื่นที่กระทำต่อเธอ และทำให้เธอไม่มี

ความสุข ซึ่งลักษณะนิสัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นผ่านทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารการกิน ตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น"

จากเรื่อง Like Water for Chocolate คิदानั้นต้องอดทนอยู่กับความกราดเกรี้ยวและเย็นชาของแม่ซึ่งดูเหมือนจะจ้องจับผิดเธอตลอดเวลา โดยเฉพาะในเรื่องความรัก มาม่าเอเลน่าไม่ยอมอนุญาตให้คิดำได้แต่งงานและสมหวังกับความรัก เพราะเธอต้องการให้คิดำซึ่งเป็นลูกสาวคนเล็กดูแลรับใช้เธอไปจนตาย อันเป็นประเพณีปฏิบัติของตระกูลที่สืบทอดกันมาช้านาน และไม่ว่าคิดำจะทำอะไรให้คิดำจะไม่ถูกใจมาม่าเอเลน่าไปเสียทุกอย่าง เพราะลึกลับ ๆ แล้ว มาม่าเอเลน่าคิดอยู่เสมอว่าคิดำเป็นลูกหัวค้อนที่คอยหาโอกาสขจัดชิ้นคำสั่งเธอ ส่วนคิดำเองนั้นก็ไม่ได้มีความรู้สึกในแง่บวกกับแม่ของเธอเลยแม้แต่นิดเดียว ดังที่เธอได้พูดเปรียบเปรยลักษณะนิสัยของมาม่าเอเลน่าโดยเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องของอาหารว่า การที่มาม่าเอเลน่าสามารถทุบและปอกแตงโมได้อย่างแม่นยำชำนาญโดยไม่กระทบเนื้อแตงโมเลยนั้นเป็นเพราะว่าถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำลายหรือการสร้างความแตกแยกแล้ว ล้วนแต่เป็นงานถนัดของมาม่าเอเลน่า ซึ่งคิดำเองก็ยังไม่รู้ว่าเธอทำอย่างนั้นได้อย่างไร ตรงจุดนี้ ภาพยนตร์ได้สื่อให้เห็นว่า ลักษณะนิสัยของมาม่าเอเลน่าเป็นอย่างที่คิดำพูดจริง ๆ เพราะไม่เพียงเธอจะสามารถทุบแตงโมได้อย่างชำนาญ แต่เธอยังสามารถทำลายความหวังในหัวใจของคิดำได้อย่างง่ายดายด้วยการแยกคิดำกับเปโตรออกจากกัน แล้วให้เปโตรไปแต่งงานกับโรเซาร่า หลังจากนั้น มาม่าเอเลน่าซึ่งระแวงในความสัมพันธ์ระหว่างเปโตรและคิดำ ยังได้สั่งให้เปโตรและโรเซาร่าพาลูกน้อยย้ายไปอยู่ที่เท็กซัส อันนำไปสู่การตายของโรเบิร์ตได้

จากเรื่อง The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover สำหรับจอร์จิน่าแล้ว เธอมีชีวิตอยู่อย่างเบื่อหน่ายและทรมานเนื่องจากลักษณะนิสัยอันต่ำทรามและโหดเหี้ยมของสามีคือสปีก้าซึ่งแสดงออกอย่างชัดเจนโดยผ่านพฤติกรรมในระหว่างการกินอาหารและบทสนทนาบนโต๊ะอาหารของเขา จอร์จิน่าซึ่งมีความเป็นผู้ที่อยู่ในตัวต้องจำทนอยู่กับเขาทั้งที่แสนจะเบื่อหน่ายและชิงชังในตัวสามีเต็มทีเพราะคิดว่าชาตินี้คงไม่สามารถหนีพ้นเงื้อมมือของสปีก้าได้เพราะทุกครั้งที่เราพยายามหนี สปีก้ากับสมุนก็จะสามารถหาเธอจนพบและใช้กำลังสั่งสอนเธออย่างรุนแรง จอร์จิน่าจึงต้องจำทนอยู่ในสภาพนี้ไปวัน ๆ อย่างคนไร้ชีวิตจิตใจ

แต่แล้วตัวละครทั้งสองตัวต่างก็พบทางออกให้ความต้องการทางด้านจิตใจของเธอโดยอาศัยอาหารและกิจกรรมการกินอาหาร แต่ความต้องการของสองคนนี้มีความแตกต่างกันไปในรายละเอียด สำหรับคิदानั้น เธอได้ใช้อาหารเป็นสื่อกลางในการบอกรักและถ่ายทอดความปรารถนาทางการมรดกที่ไม่อาจแสดงออกได้โดยตรงไปยังเปโตร ความรู้สึกต้องการในตัวเปโตรของคิदानั้นเกิดสืบเนื่องมาจากความรักท่วมท้นที่มีให้แก่เขา แต่สำหรับจอร์จิน่าแล้ว การใช้อาหาร

เป็นหนทางออกในการตอบสนองความต้องการของเธอมิได้ปรากฏผ่านตัวอาหารโดยตรงเหมือนของดีต้า แต่จะปรากฏในด้านสถานที่และเวลาในระหว่างการกินอาหาร ซึ่งเธอเลือกใช้สถานที่ในภัตตาคารและเลือกเวลาในขณะที่สปีก้ากำลังผลิตเพลินอยู่กับอาหารในการลักลอบมีความสัมพันธ์กับชายชู้

จากกรณีของภาพยนตร์ 2 เรื่องนี้จะเห็นได้ว่า ความต้องการด้านจิตใจของจอร์จิน่าจะมุ่งเน้นไปที่การยอมรับมากกว่าความรักและการเสพเพชรของเธอกับไมเคิลชายชู้ก็เป็นไปตามวิถีทางปรกติของมนุษย์ มิได้ลึกซึ้งซับซ้อนเท่ากรณีของดีต้ากับเปโดรที่เสพสิ่งนี้โดยผ่านอาหารที่ดีต้าเป็นคนปรุง

4.2.2 การใช้อาหารเพื่อนำเสนอถึงจุดขัดแย้ง ความแตกต่าง หรือผลกระทบระหว่างวัฒนธรรม 2 วัฒนธรรม

การสื่อความหมายด้วยอาหารในรูปแบบนี้มีลักษณะสำคัญคือ การกำหนดให้ตัวละครในเรื่องเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมทางด้านอาหารการกินอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเข้าใจได้จากการพิจารณาถึงลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ของตัวละครที่ปรากฏผ่านอาหารบางอย่างและกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ได้แก่ กรรมวิธีการปรุงอาหารและวิธีการมองความสำคัญของอาหารในแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ในลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ การเกิดปมขัดแย้งระหว่างตัวละครด้วยกัน ระหว่างตัวละครกับสังคม หรือการเกิดความรู้สึกไม่สบายใจของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง ตลอดจนถึงการเกิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ ที่เสนอให้ผสมผสานความแตกต่างนั้นเข้าไว้ด้วยกันอย่างประนีประนอม ซึ่งลักษณะการสื่อความหมายดังกล่าวปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman, Big Night, the Scent of Green Papaya, Tampopo และ Babette's Feast

แม้ว่าเรื่องราวของภาพยนตร์ทั้ง 5 เรื่องนี้จะพูดถึงอาหารในประเด็นทางด้านวัฒนธรรม แต่ก็ยังมีกลวิธีในการนำเสนอประเด็นดังกล่าวในบริบทที่แตกต่างกันไป ภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman นั้นกล่าวถึงกระแสวัฒนธรรมด้านอาหารการกินจากภายนอกที่หลังไหลเข้ามาในไต้หวันและส่งผลกระทบต่อเจ้าของวัฒนธรรมด้านอาหารการกินแบบเดิมคือวัฒนธรรมจีน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและวิถีชีวิตของคนในสังคมอีกต่อหนึ่ง

ภาพยนตร์ได้ใช้ชู้เป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมด้านอาหารการกินในแบบจีนแท้ดั้งเดิม โดยดูได้จากกรรมวิธีการปรุงอาหารและการให้ความสำคัญกับมืออาหารตามวิถีคิดแบบ

จีนว่า การที่สมาชิกในครอบครัวกินอาหารร่วมกันนั้นเป็นการรักษาสายสัมพันธ์ภายในครอบครัว ชูจึงกำหนดให้ทุกคนในครอบครัวมากินอาหารพร้อมหน้ากันอย่างน้อยสักหนึ่งครั้งในหนึ่งอาทิตย์ ก็ยังดีเพื่อรักษาความเป็นครอบครัวเอาไว้ เพราะนอกจากเวลาอาหารแล้ว โอกาสที่ทุกคนจะขมวดเข้าหากันแทบจะไม่มีเพราะถูกกิจกรรมนอกบ้านและการกินอาหารนอกบ้านแย่งเวลาไปหมด ภาพยนตร์ยังได้ใช้มุมมองของชูแทนมุมมองของคนจีนดั้งเดิมที่มองความเปลี่ยนแปลงในสังคมด้วยสายตาที่แสดงความห่วงใยว่า วัฒนธรรมอาหารการกินจากภายนอกที่ไหลบ่าเข้ามาในไต้หวันจะทำให้วัฒนธรรมอาหารการกินแบบดั้งเดิมของจีนต้องสูญสลายไป ชูพูดว่า

"คนทุกวันนี้ไม่ได้ให้คุณค่าชื่นชมต่อศิลปะการทำอาหารที่ประณีตงดงามอีกแล้ว ในช่วงระยะเวลา 40 ปีของอาหารจีนในไต้หวันนั้น ศิลปะด้านอาหารได้สูญหายไปแล้ว อาหารจากที่อื่น ๆ พวกมันไหลบ่าเข้ารวกกับสายน้ำเชี่ยวกรากที่ไหลลงสู่ทะเล"

ในส่วนของภาพยนตร์เรื่อง Big Night นั้น ได้ใช้อาหารมาเชื่อมโยงกับประเด็นทางด้านวัฒนธรรมเช่นกันแต่ต่างไปจากเรื่อง Eat Drink Man Woman ตรงที่ว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้กล่าวถึงจุดขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมโลกเก่าและโลกใหม่ในประเด็นเกี่ยวกับอาหารการกินซึ่งนำเสนอในลักษณะที่ยากจะประนีประนอมกันได้ยิ่งกว่าที่นำเสนอในภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman เสียอีก ภาพยนตร์ใช้ปรีโมเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมอาหารการกินแบบอิตาเลียนแท้ ๆ ซึ่งมาปรากฏตัวในดินแดนแห่งใหม่คืออเมริกา ที่ซึ่งผู้คนมีปรัชญาในด้านการกินและวิธมองความสำคัญของการกินคนละอย่างกับของอิตาเลียน และสิ่งนี้ได้ก่อให้เกิดปมขัดแย้งระหว่างตัวละครตัวนี้กับผู้คนในสังคมใหม่ที่เขามาอยู่เพราะเขามองว่า คนอเมริกันไม่ได้มีความลึกซึ้งในเรื่องของอาหารการกินและไม่ได้มองเห็นคุณค่าของอาหารในฐานะเป็นศูนย์กลางของชีวิตดังเช่นที่คนอิตาเลียนรู้สึก และยังก่อให้เกิดปมขัดแย้งระหว่างเขากับเชคอนโดนี่องชายซึ่งต้องการให้ร้านประสบความสำเร็จเพื่อจะมีฐานะที่ร่ำรวยและมองว่า การตอบสนองความพอใจของลูกค้าไม่ใช่เรื่องร้ายแรงจนยอมรับไม่ได้แม้ว่าจะต้องเปลี่ยนแปลงธรรมเนียมในการกินอาหารตามแบบวัฒนธรรมอิตาเลียนไปบ้าง

ส่วนภาพยนตร์เรื่อง The Scent of Green Papaya นั้น จะกล่าวถึงเรื่องราวของอาหารในประเด็นทางด้านวัฒนธรรมในอีกแง่มุมหนึ่ง โดยภาพยนตร์มุ่งเน้นที่จะนำเสนอความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมเก่า (วัฒนธรรมเวียดนาม) และวัฒนธรรมใหม่ (วัฒนธรรมตะวันตก) ที่เข้ามาสู่สังคมเวียดนามในลักษณะที่ประนีประนอมมากกว่าภาพยนตร์สองเรื่องข้างต้น ภาพยนตร์นำเสนอความแตกต่างของวัฒนธรรมเก่าและใหม่โดยผ่านตัวละครเอกสองตัว คือหมุยและคุณเขียน

เห็นได้ว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ใช้หมุยเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมเวียดนามแท้ ๆ ที่ยังไม่ได้ รับประทานใด ๆ จากวัฒนธรรมภายนอก การสื่อความหมายถึงลักษณะนิสัยและโลกทัศน์ของ หมุยจะปรากฏผ่านการใช้อาหารอันได้แก่ มะละกอ ซึ่งถือเป็นอาหารประจำบ้านของเวียดนาม เพราะสามารถปลูกเองได้ง่ายและยังเอามาทำอาหารได้หลายอย่าง เป็นอาหารที่สะท้อนให้เห็นถึง วิถีชีวิตของคนเวียดนามได้เป็นอย่างดี (Duong Vo Hung, interview, January 24, 1998)

ส่วนคุณเขียนนั้น ภาพยนตร์ให้ตัวละครนี้เป็นตัวแทนของคนเวียดนามที่มีวิถีชีวิตและความ คิดที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกค่อนข้างมากซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากรูปแบบการใช้ชีวิตและโดย เฉพาะอย่างยิ่งจากอาหารที่เขากินซึ่งเป็นชุดของอาหารเช้าแบบตะวันตกอันประกอบไปด้วย ไข่ดาว ขนมปัง กาแฟ เนย และแฮม ซึ่งถือเป็นตัวหมาย (Signifier) ของวิถีชีวิตแบบตะวันตก (Signified)

อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ภาพยนตร์เรื่อง The Scent of Green Papaya หยิบยกเอา อาหารการกินมาสื่อความหมายถึงวัฒนธรรมโดยนำเสนอความแตกต่างของวัฒนธรรมทั้งเก่าและ ใหม่ภายในประเทศเวียดนามในลักษณะที่ประนีประนอมและสามารถอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งสามารถ เข้าใจถึงการสื่อสารแนวคิดดังกล่าวผ่านข้อความที่หมุยอ่านออกเสียงในตอนจบของเรื่อง

"น้ำที่ขังอยู่ตรงรอยแตกในหินผา สั่นสะเทือนน้อย ๆ ยามเมื่อมีสิ่งใดมากระทบ พื้นดินที่ สั่นสะเทือนได้ก่อให้เกิดคลื่นเล็ก ๆ กระจายตัวเป็นวงอยู่เหนือผิวน้ำนั้น ซึ่งสามารถ บรรยายด้วยกริยาที่ว่า "เคลื่อนไหวอย่างสอดคล้องประสานลงตัวกัน" ดัน Cherry ซ่อนตัวอยู่ ในเงามืดสั่นไหวไปมาเข้ากับจังหวะของสายน้ำ.."

ถึงตอนนี้ หมุย หยุดอ่านและเงยหน้าขึ้นพูดกับผู้ชมว่า

"แต่สิ่งที่น่าสนใจก็คือ ไม่ว่าฉันไม้นั้นจะเปลี่ยนแปลงรูปร่างไปสักเพียงใด ก็ยังรักษา ลักษณะความเป็นฉัน Cherry เอาไว้ได้"

จากข้อความตรงนี้ ภาพยนตร์ต้องการที่จะชี้แนะว่าวัฒนธรรมทั้งเก่าและใหม่นั้นสามารถ ดำเนินไปควบคู่กันได้อย่างลงตัวกลมกลืนกัน ไม่มีสิ่งใดครอบงำอีกสิ่งหนึ่ง ดังเช่นชีวิตของหมุยซึ่ง เป็นตัวแทนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบเวียดนามแท้ ๆ และคุณเขียนซึ่งมีลักษณะโน้มเอียงไปสู่ ความเป็นตะวันตกค่อนข้างมาก แต่ทั้งสองก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าอกเข้าใจ มีความสุข และ กำลังจะมีลูกด้วยกันซึ่งถือเป็นผลผลิตอันลงตัวระหว่างทั้งสองส่วนที่ดูจะแตกต่างกันแต่ก็สามารถ

ปรับตัวเข้าหากันและกันได้ ประโยคสุดท้ายที่หยุดกับผู้ชมนั้นให้ข้อคิดว่า ไม่ว่าเวียคนามจะ
ได้รับผลกระทบจากกระแสวัฒนธรรมจากภายนอกจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากเพียงใด แต่
นั้นไม่สำคัญ สิ่งสำคัญอย่างแท้จริงก็คือ การสามารถรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาติเอาไว้โดยไม่
ถูกกลืนโดยวัฒนธรรมตะวันตก

สำหรับภาพยนตร์เรื่อง Tampopo นั้น ในฉากที่พูดถึงธรรมเนียมปฏิบัติและมารยาทในการ
กินอาหารที่มีลักษณะคล้ายกันอย่างกะหรี่และสปาเกตตีนั้น เป็นการนำเสนอถึงจุดขัดแย้งทางด้าน
วัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความตลกขบขัน โดยการให้คนญี่ปุ่นแท้ ๆ ที่เคยชินกับการสูดกะหรี่เสียงดัง
พยายามที่จะเรียนรู้มารยาทในการกินอาหารที่มีลักษณะเป็นเส้นยาว ๆ อย่างสปาเกตตีด้วยความ
ยากลำบาก แต่กลับให้ชาวต่างชาติที่มาจากวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งสั่งสอนให้กินอาหารเบา ๆ สูด
สปาเกตตีด้วยเสียงอันดัง ทำให้คนญี่ปุ่นที่มองเห็นหันไปกินสปาเกตตีเสียงดังบ้างซึ่งทำให้พวกเขา
รู้สึกเอือมระอาเกี่ยวกับการกินมากขึ้นเพราะได้กินอาหารในรูปแบบที่คุ้นเคย อารมณ์ตลกขบขันใน
ฉากนี้จึงเกิดจากการให้คนจากวัฒนธรรมด้านการกินที่ต่างกันกระทำพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับสิ่งที่
สังคมของตนได้สั่งสอนมา

สำหรับภาพยนตร์เรื่อง Babette's Feast นั้น อาหารที่ถูกนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายถึงความ
ขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรมนั้นมีที่มาจาก 2 วัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมด้านอาหารการกินของ
เดนมาร์ก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากความเชื่อทางศาสนาที่มองว่า อาหารมิได้มีความสำคัญมากไปกว่า
การทำให้คนมีชีวิตอยู่รอดเพื่อปฏิบัติตนเป็นชาวคริสต์ที่ดีเท่านั้น กับวัฒนธรรมด้านอาหารการกิน
แบบฝรั่งเศสแท้ ๆ ซึ่งมองอาหารเป็นตัวแทนของความรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมอันสูงส่งของชาติ
ดังนั้น องค์ประกอบหรือส่วนผสมในการทำอาหารจึงได้รับการเลือกสรรมาแล้วว่าเป็นของดี มี
คุณภาพ มีรสชาติเป็นเลิศ ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องมีราคาแพงด้วย ความแตกต่างในด้านวิธีการมอง
ความสำคัญของอาหารจาก 2 วัฒนธรรมนี้ได้นำไปสู่การเกิดปมขัดแย้งภายในใจตัวละครบางตัว
บาเบตซึ่งมาจากวัฒนธรรมด้านอาหารการกินแบบฝรั่งเศสโดยเฉพาะเธออยู่ในฐานะผู้ปรุงอาหาร
ดังกล่าว เมื่อต้องมาพบกับอาหารการกินแบบอื่น ๆ หรือลักษณะการกินเพื่ออยู่ในชุมชนแห่งนี้ย่อม
ที่จะอดไม่ได้ที่จะนึกเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมด้านอาหารการกินอันสลับซับซ้อนที่เธอจากมา และ
เธอก็ไม่รอช้าที่จะนำเสนออาหารจากวัฒนธรรมฝรั่งเศสให้แก่คนในชุมชนได้กินเมื่อเธอมีโอกา
สแต่สำหรับชุมชนชาวคริสต์แล้ว พวกเขา รู้สึกหวาดระแวงว่าอาหารแบบฝรั่งเศสอันหรูหราฟุ่มเฟือย
และมีส่วนผสมที่ไม่คุ้นเคยนั้นจะนำไปสู่การเกิดกิเลสในจิตใจ แต่ในที่สุดปมขัดแย้งในใจนี้ก็ได
้นำไปสู่ความอัศจรรย์ใจเมื่อชุมชนชาวคริสต์พบว่า อาหารแบบฝรั่งเศสแท้ ๆ สามารถจะทำให้
พวกเขาเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางด้านจิตใจได้

จากการใช้อาหารเพื่อนำเสนอถึงจุดขัดแย้ง ความแตกต่าง หรือผลกระทบระหว่างวัฒนธรรม 2 วัฒนธรรมที่ปรากฏในภาพยนตร์ทั้ง 5 เรื่องนี้ จะพบการสื่อความหมายด้วยอาหารโดยเชื่อมโยงเข้ากับประเด็นทางวัฒนธรรมใน 2 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะแรก เป็นการกำหนดให้ตัวละครเอกในเรื่องหรืออาจจะในบางฉาก (ในกรณีของภาพยนตร์เรื่อง Tampopo) เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมด้านอาหารการกินวัฒนธรรมหนึ่งซึ่งแสดงความวิตกกังวลหรือไม่ก็ตระหนักถึงผลกระทบหรือความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่มีต่อวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของตน อันได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman, The Scent of Green Papaya และ Tampopo โดยใช้ฉากหลังของเรื่องราวอยู่ที่สังคมของเจ้าของวัฒนธรรม

ลักษณะที่สอง เป็นการกำหนดให้ตัวละครเอกของเรื่องเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมด้านอาหารการกินในแบบหนึ่งซึ่งมีความชื่นชมและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนมีอันต้องไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมด้านอาหารการกินในแบบอื่น ตัวละครจึงพยายามที่จะนำเสนอวัฒนธรรมของตนให้คนในสังคมแห่งใหม่ได้ประจักษ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาปกป้องวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของตนเอาไว้ไม่ให้สูญสลายไป (กรณีของปรีโมจากเรื่อง Big Night) หรือเพื่อใช้วัฒนธรรมด้านอาหารการกินที่ตนเห็นว่าดีที่สุดในคุณค่าที่สุดในการตอบแทนบุญคุณคนอื่น (กรณีของบาเบตจากเรื่อง Babette's Feast)

นอกจากภาพยนตร์ จะมีกลวิธี ในการสื่อความหมายโดยนำเอาอาหารมาเชื่อมโยงกับประเด็นทางวัฒนธรรมแล้ว ยังสามารถใช้อาหารในการสื่อความหมายในลักษณะอื่น ๆ อีกดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

4.2.3 การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในการเสียดสี

ภาพยนตร์ที่มีการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในรูปแบบนี้ ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่อง ฉลุย 1, The Last Supper, Tampopo และ The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover ซึ่งแม้ว่าภาพยนตร์ทุกเรื่องจะมีการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในการเสียดสีเหมือนกัน แต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ

ภาพยนตร์เรื่อง ฉลุย 1 นั้น ได้ใช้ตัวอาหารอันได้แก่ ขนมครกเจ็ดสีและขนมครกคุณภาพ มาใช้ในการสื่อความหมายในการเสียดสีผู้คนในสังคมไทย ขนมครกเจ็ดสีถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่สวยงามแต่แอบฉวยไร้สาระซึ่งผู้คนให้ความสนใจ ส่วนขนมครกคุณภาพสะท้อนให้เห็น

ถึงสิ่งที่มีสาระมีประโยชน์ที่ถูกผู้คนมองข้ามไป การสื่อความหมายในเรื่องนี้เป็นไปตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" โดยภาพยนตร์ต้องการจะเสียดสีคนในสังคมทุกวันนี้ที่หลงใหลไปกับรูปลักษณ์ภายนอกที่ดูสวยงามดึงดูดใจของสิ่งต่าง ๆ แต่กลับมองข้ามความสำคัญหรือสาระประโยชน์ที่จะได้รับ

สำหรับภาพยนตร์เรื่อง The Last Supper ภาพยนตร์ได้ใช้พฤติกรรมวิปริตเกินจริงของตัวละครในระหว่างกินอาหารมาสื่อความหมายในการเสียดสีอุดมการณ์ความคิดในสังคมอเมริกันอันได้แก่ อุดมการณ์ความคิดแบบเสรีนิยมและแบบอนุรักษนิยม ที่ต่างฝ่ายต่างเชื่อมั่นว่าความคิดของตนดีที่สุดและสามารถทำให้สังคมนำอยู่ขึ้นได้ แต่ในขณะที่เดียวกันก็มองแนวความคิดที่แตกต่างไปจากของตนนั้นเป็นความคิดที่ผิดไปเสียหมด ภาพยนตร์นำเสนอความหมายดังกล่าวโดยผ่านการสร้างภาพตายตัว (Stereotype) ของอุดมการณ์ความคิดทั้งสอง ผ่านตัวนักศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของอุดมการณ์ความคิดแบบเสรีนิยมสุดขั้วและใช้แฆกรับเชิญเป็นตัวแทนอุดมการณ์ความคิดแบบอนุรักษนิยมสุดขั้วเช่นกัน และการสื่อความหมายถึงการเสียดสีอุดมการณ์ความคิดพวกนี้ก็กระทำโดยการให้นักศึกษาหัวเสรีนิยมทั้งห้ามาดกรรรมแฆกรับเชิญอนุรักษนิยมที่มาร่วมกินอาหารค่ำที่แสดงความคิดในประเด็นต่าง ๆ ขัดแย้งไปจากคิดเห็นของพวกเขาเพราะเห็นว่าคนพวกนี้อยู่ไปทั่วโลกแล้วเอาศพไปฝังทำร้ายให้แก่ดินมะเขือเทศ จะเห็นได้ว่า นักศึกษากระทำตัวเป็นผู้ลึกลับชีวิตและชี้นิ้วชี้ตายให้กับคนอื่น ๆ ทั้งที่เขาไม่มีสิทธิ์ที่จะทำอย่างนั้น แต่ท้ายที่สุดแล้ว นักศึกษานั้นเองที่ต้องตกเป็นเหยื่อของคนที่ฉลาดกว่า ซึ่งภาพยนตร์ได้บอกเป็นนัยว่า นักศึกษาหัวเสรีนิยมที่หลงตัวเองพวกนี้ก็ได้ดีไปกว่าแฆกรับเชิญอนุรักษนิยมที่ถูกฆ่าตายและก็สมควรที่จะถูกกำจัดไปจากโลกเช่นเดียวกัน

ลักษณะเสียดสีที่พบในภาพยนตร์เรื่องนี้เกิดจากการบิดเบือนความหมายที่ดีในการเลี้ยงอาหารค่ำแก่แขกที่มาเยี่ยมถึงบ้าน ซึ่งการเลี้ยงอาหารค่ำควรเป็นการแสดงออกถึงความมีมิตรจิตมิตรใจ (Hospitality) และอัธยาศัยอันดีของเจ้าของบ้านที่เตรียมอาหารเพื่อต้อนรับแขก และบทสนทนาบนโต๊ะอาหารก็ควรจะเป็นไปเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย แต่สิ่งที่เจ้าภาพกลุ่มนี้กระทำต่อแขกของเขากลับเป็นตรงกันข้าม เพราะนอกจากเขาจะชวนแฆกรับเชิญพูดคุยในประเด็นที่เคร่งเครียดและเสียงต่อการเกิดข้อพิพาทแล้ว นักศึกษายังใช้อาหารบังหน้าเจตนาที่ต้องการฆ่าแฆกรับเชิญที่มีความคิดขัดแย้งกับตนเสียอีกด้วย และเมื่อฆ่าแฆกรับเชิญตายคาโต๊ะอาหารแล้ว พวกเขาก็ยังคงกินอาหารต่อไปเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

นอกจากนี้ ลักษณะเสียดสีของภาพยนตร์เรื่องนี้ยังปรากฏให้เห็นในชื่อเรื่อง The Last Supper อีกด้วยเนื่องจากมีการบิดเบือนความหมายของวลีดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง ตามความหมายของศาสนาคริสต์นั้น วลีที่ว่า The Last Supper นั้นมีความหมายในทางที่ดี เพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรักอันยิ่งใหญ่ที่พระเยซูเจ้ามีต่อชาวโลกและต่อสาวก โดยการยอมไถ่บาปให้มนุษย์ด้วยการถูกตรึงกางเขน ในคืนสุดท้ายก่อนการสิ้นพระชนม์ของพระองค์ พระเยซูเจ้าได้ร่วมกับอัครสาวก บิชนมปังและดื่มเหล้าไวน์โดยทรงกล่าวว่า "ขอให้ขนมปังนี้แทนเนื้อของเราและให้เหล้าองุ่นนี้แทนเลือดของเราด้วยเถิด" ทั้งนี้ พระองค์ต้องการบอกสาวกว่า แม้ร่างกายของพระองค์จะตายจากไป แต่ถึงอย่างไร เหล่าบรรดาสาวกก็ยังสามารถที่จะระลึกถึงและเป็นส่วนหนึ่งของพระองค์ได้โดยการกระทำเชิงสัญลักษณ์ในการกินขนมปังและดื่มเหล้าไวน์ และเมื่อใดก็ตามที่บรรดาสาวกกระทำพิธีดังกล่าวก็ให้นึกถึงพระเยซูเจ้าและหลักคำสอนของพระองค์ที่ว่าให้รักเพื่อนมนุษย์มาปฏิบัติ ดังนั้น ในความหมายของคริสตศาสนิกชนแล้ว จะกล่าวถึงคำว่า The Last Supper และสำนึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของพระเยซูเจ้าที่ได้สละชีวิตตนเองเพื่อไถ่บาปให้กับมวลมนุษย (บาทหลวงประชาชาติ ปรีชาวุฒิ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2541)

อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์ได้ใช้ชื่อ The Last Supper มาใช้ในการเชื่อมโยงกับเรื่องราวในภาพยนตร์เพราะภายหลังกินอาหารค่ำทุกเย็นวันอาทิตย์จะต้องมีการตายเกิดขึ้น ดังนั้น มืออาหารค่ำจึงเป็นมือสุดท้ายของเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายคนใดคนหนึ่งนั่นเอง ซึ่งนับว่าความหมายของ The Last Supper ในบริบทนี้เป็นความหมายที่ไม่ดีเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องของการฆาตกรรมและความตาย และลักษณะเสียดสีที่เกิดขึ้นอีกประการหนึ่งก็คือไวน์แดงในภาพยนตร์มีนัยยะที่ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงอีกเช่นกันจากนัยยะของไวน์แดงซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์แทนเลือดของพระเยซู เพราะภาพยนตร์ได้ใช้ไวน์แดงเป็นทิวทัศน์ที่หิบบิ้นความตายแก่คนที่ดื่มและแสดงความโหดร้ายของผู้ที่รินไวน์ให้ดื่ม

สำหรับภาพยนตร์เรื่อง Tampopo นั้น ในฉาก ๆ หนึ่งที่อยู่นอกเหนือโครงเรื่องหลักได้มีการใช้อาหารเพื่อจุดมุ่งหมายในการเสียดสีคนบางคนที่ชอบวางตัวว่าเป็นผู้มีรสนิยมในการกินอาหารและเป็นคนมีระดับ แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ใช่เช่นนั้นเลย ในฉากดังกล่าว นักธุรกิจญี่ปุ่นท่าทางภูมิฐานแต่งตัวดีจำนวน 5-6 คนเข้าไปกินอาหารในภัตตาคารอาหารฝรั่งเศสสุดหรู โดยมีผู้ติดตามรับใช้เป็นคนหนุ่มท่าทางเป็น ๆ เซย ๆ ซึ่งมักจะโดนเจ้านายค่าว่าอยู่เป็นประจำ นักธุรกิจเหล่านี้แต่ละคนล้วนวางท่าใหญ่โตและเย่อหยิ่ง แต่เมื่อบริการนำเมนูอาหารฝรั่งเศสมาให้สั่ง พวกเขาถึงกับอึ้งไปพักใหญ่ และเมื่อบริการถามย้ำว่าจะรับอะไร สิ่งนี้นักธุรกิจพวกนี้สั่งกลับเป็นอาหารธรรมดา ๆ อย่างซูปใส่กับเครื่องดื่มคือเบียร์ ฉากนี้ได้สร้างอารมณ์เสียดสีให้กับภาพยนตร์เนื่องจากแท้ที่จริงแล้ว นักธุรกิจผู้วางท่าใหญ่โตที่เข้ามากินอาหารในภัตตาคารฝรั่งเศสที่หรูหราเพื่อต้องการ

แสดงความมีระดับของตัวเองกลับไม่รู้จักอาหารฝรั่งเศสเลยด้วยซ้ำ ภาพยนตร์ยังได้ออเสียงคนพวกนี้อย่างเจ็บแสบมากยิ่งขึ้น เมื่อปรากฏว่าชายหนุ่มผู้ติดตามท่าทางเซย ๆ กลับรู้จักอาหารฝรั่งเศสเป็นอย่างดีและสามารถสั่งอาหารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องทำให้บริกรถึงกับทึ่ง สิ่งนี้ทำให้กับนักธุรกิจรู้สึกเสียหน้าเป็นอย่างมาก

สำหรับภาพยนตร์เรื่อง *The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover* นั้น มีการใช้อาหารในการสื่อความหมายถึงการเสียดสีตัวละครในเรื่อง ได้แก่ สปีก้า การเสียดสีจะปรากฏในฉากบนโต๊ะอาหารหลายต่อหลายฉากที่สปีก้าสั่งสอนอบรมสมุนของเขาให้รักษามารยาทผู้ดี เช่น บอกให้แฉงตัวดี ๆ ตัดเล็บให้สะอาด ไม่ใช่มีมือหยิบอาหารเข้าปากโดยตรง ไม่ใช่สูบบุหรี่บนโต๊ะ วางเศษอาหารในจานให้เรียบร้อย ไม่พูดเรื่องรักร่วมเพศบนโต๊ะอาหาร พูดจาให้ระมัดระวังเมื่อมีสุภาพสตรีร่วมโต๊ะอยู่ด้วย ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว พฤติกรรมที่กล่าวมาสปีก้าทำทั้งหมด และบางที่อาจจะเลวร้ายไปกว่านั้นเสียอีกเพราะเขายังถวนลามภรรยาและพูดแซวเธอเรื่องไปเข้าห้องน้ำและยังเคยถีบเก้าอี้ลูกน้องคนหนึ่งจนล้มคว่ำ

จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ทั้ง 4 เรื่องได้แก่ ฉลุย 1, *The Last Supper*, *Tampopo* และ *The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover* ล้วนแล้วแต่ใช้อาหารมาสื่อความหมายในลักษณะเสียดสี แต่สิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการจะเสียดสีนั้นก็แตกต่างกันไปในแต่ละเรื่อง ภาพยนตร์เรื่องฉลุย 1 และเรื่อง *Tampopo* นั้นการเสียดสีที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่อารมณ์ตลกขบขัน ในเรื่อง ฉลุย 1 ผู้ชมจะรู้สึกตลกขบขันเมื่อได้เห็นตัวละครนำอาหารที่ในความเป็นจริงไม่มีขายและมีลักษณะเหมือนของเล่นอย่างขนมครกเจ็ดสีมาขายจนสามารถทำกำไรได้อย่างมากมาย ส่วนในภาพยนตร์เรื่อง *Tampopo* อารมณ์ตลกขบขันเกิดจากความคาดไม่ถึงเมื่อเห็นนักธุรกิจที่แต่งตัวดีดูภูมิฐานเข้าไปกินอาหารในภัตตาคารอาหารฝรั่งเศสแต่กลับไม่รู้ว่าจะสั่งอะไรมากิน แต่คนติดตามท่าทางเซย ๆ กลับรู้จักอาหารฝรั่งเศสเป็นอย่างดี ส่วนภาพยนตร์เรื่อง *The Last Supper* กับเรื่อง *The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover* เป็นการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในการเสียดสีโดยให้อารมณ์ที่ค่อนข้างรุนแรงและน่าตกใจ ในเรื่อง *The Last Supper* นักศึกษาถึงกับฆ่าแซกรับเชิญตายคาโต๊ะอาหารเพราะแสดงความเห็นที่ขัดแย้งกับของคนซึ่งเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ ส่วนในภาพยนตร์เรื่อง *The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover* นั้น พฤติกรรมบนโต๊ะอาหารที่สปีก้าแสดงออกนั้นดูรุนแรงหยาบคายจนน่าตกใจ และทำให้รู้สึกได้ว่า ตัวละครตัวนี้ไม่มีอะไรคืออยู่ในตัวเลย

นอกจากอาหารจะถูกนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายในการเสียดสีแล้ว อาหารยังสามารถสื่อความหมายถึงความเป็นศิลปะได้อีกด้วย ดังในกรณีของภาพยนตร์เรื่อง *Tampopo* และ *Babette's Feast* ที่จะกล่าวถึงต่อไป

4.2.4 การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายถึงความเป็นศิลปะของอาหาร

ภาพยนตร์ที่มีการใช้อาหารในการสื่อความหมายถึงศิลปะมีอยู่ด้วยกัน 2 เรื่อง ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง Tampopo และ Babette's Feast

- ภาพยนตร์เรื่อง Tampopo

ภาพยนตร์เรื่อง Tampopo มีการใช้อาหารซึ่งได้แก่ บะหมี่ เพื่อสื่อความหมายถึงความเป็นศิลปะ เมื่อเอ่ยถึงชาติญี่ปุ่นแล้ว บะหมี่ถือได้ว่าเป็นอาหารที่เป็นชีวิตจิตใจและมีความสำคัญรองลงมาจากข้าวซึ่งคนญี่ปุ่นถือเป็นอาหารหลักอันดับหนึ่งเลยทีเดียว เป็นที่กล่าวขวัญกันทั่วไปว่า คนญี่ปุ่นนั้นเป็นนักกินบะหมี่ตัวยงและบะหมี่นั้นก็มีประวัติความเป็นมายาวนานควบคู่มากับประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้ ความหมายที่สำคัญประการหนึ่งของบะหมี่ที่มีต่อชีวิตคนญี่ปุ่นก็คือ การที่คนญี่ปุ่นกินบะหมี่เป็นเวลานานหลายศตวรรษ เป็นวัฒนธรรมด้านอาหารประเภทหนึ่งที่ญี่ปุ่นรับมาจากจีน เป็นอาหารที่นิยมกินกันมากเพราะว่ากินง่าย ๆ ทำเร็ว และราคาถูก (Weiner และคณะ, 1983) ซึ่งสิ่งนี้สามารถสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เร่งรีบในปัจจุบันของญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบะหมี่ยังเป็นอาหารจานด่วนมือกลางวันของคนทำงาน แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นว่า แม้ว่าญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ทันสมัยโดยทั่วไปแต่ก็ยังคงมีความผูกพันอยู่กับอดีตอยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากอาหารการกินแบบญี่ปุ่น ในสังคมญี่ปุ่นจะเห็นได้ว่า การกินบะหมี่ในบ้าน ตามร้านบะหมี่หรือร้านริมถนนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประจำชาติเลยทีเดียว และบะหมี่ก็กินได้ทุกเวลา ไม่ว่าจะกินเป็นอาหารมื้อเช้า กลางวัน เย็น หรือแม้แต่ระหว่างมื้อก็ได้ (Griffin, 1985)

การที่ภาพยนตร์สะท้อนความเพียรพยายามและความตั้งใจจริงของแทมโปโปในการที่จะเข้าถึงเคล็ดลับต่าง ๆ ของการทำบะหมี่ให้อร่อยได้นั้น ทำให้มองเห็นได้ว่า บะหมี่ซึ่งแม้จะเป็นอาหารพื้น ๆ และเป็นที่ยึดถือกันเคยโดยทั่วไปนั้น ในวัฒนธรรมญี่ปุ่นแล้ว คนญี่ปุ่นมองบะหมี่ว่าเป็นศิลปะแขนงหนึ่งเลยทีเดียว ทั้งนี้ เพราะการทำบะหมี่ให้ดีได้ไม่ใช่สิ่งที่จะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากต้องมีเคล็ดลับรายละเอียดมากมาย ซึ่งกว่าแทมโปโปจะเข้าถึงศิลปะของการทำบะหมี่ได้นั้นก็ต้องเข้าออกร้านบะหมี่นับไม่ถ้วนและต้องศึกษาเรียนรู้ขอคำแนะนำจากผู้รู้ด้านบะหมี่ไม่น้อยเลยทีเดียว

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้นำเสนอศิลปะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของบะหมี่อยู่ด้วยกัน 3 แง่มุม ในแง่มุมแรก เป็นแง่มุมของคนขายบะหมี่ซึ่งต้องการคนที่มีความชำนาญและเข้าใจในศิลปะการทำบะหมี่เป็นอย่างดี และแง่มุมที่สอง การที่จะประสบความสำเร็จทางธุรกิจได้นั้น นอกจากจะมีฝีมือทำบะหมี่ให้มีรสชาติดีแล้ว ก็ยังต้องรู้จักถึงศิลปะในการค้าขายอีกด้วย และในแง่มุมที่สาม คือ ใน

แง่มุมของคนกินบะหมี่ซึ่งภาพยนตร์ได้นำเสนอถึงศิลปะการกินบะหมี่ที่ถูกต้องตามธรรมเนียมปฏิบัติและเพื่อให้ได้ลิ้มรสชาติอันเอร็ดอร่อยของบะหมี่ได้อย่างเต็มที่ โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดความขบขันแก่นื่องเรื่องเป็นหลัก เพราะจากข้อมูลทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นนั้น การกินบะหมี่อย่างไรวินั้นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลว่าพอใจจะกินอะไรก่อนหลัง ไม่ปรากฏว่ามีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าจะต้องกินอย่างนั้นอย่างนี้ และต้องแสดงท่าทางอากัปกิริยาอย่างไรบ้างในระหว่างที่กินบะหมี่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฉากที่คนชรา กินบะหมี่อย่างมีพิธีรีตอง แสดงให้เห็นศิลปะในการกินบะหมี่ให้ได้รสชาติของบะหมี่อย่างเต็มที่นั้นเป็นการจำลองเหตุการณ์จากเนื้อหาในหนังสือที่เพื่อนคู่หูของชายคนจับรถบรรทุกอ่านให้เขาฟังในระหว่างที่นั่งรถไปด้วยกันเพื่อเป็นการคลายเครียด ซึ่งส่งผลให้ทั้งคู่เกิดนึกอยากกินบะหมี่ขึ้นมาเพราะได้ฟังการบรรยายในหนังสือถึงหน้าตาองค์ประกอบทุก ๆ อย่างในชามบะหมี่ตลอดจนขั้นตอนการกินและท่าทางที่ชายชรา นั้นทำในระหว่างกินบะหมี่อย่างละเอียดโดยหนังสือบรรยายไว้อย่างน่าขบขันว่า

"ขั้นแรกจงพิจารณาหัตถ์ที่บะหมี่เสียก่อนเพื่อชื่นชมบะหมี่และสูดกลิ่นอันหอมหวานของมัน ซึ่งจะทำให้มองเห็นถึงน้ำมันส่องแสงประกายลอยอยู่บนผิวหน้าของซูป หน่อไม้ที่ส่องแสงสะท้อนขึ้นมา สำหรับที่ค่อย ๆ จมลงอย่างเชื่องช้า ดันหอมชอยลอยอยู่เป็นแพด้านบน จากนั้น จงเพ่งมองไปยังจีนหมู 3 ชิ้นบาง ๆ ซึ่งแม้มีบทบาทสำคัญแต่กลับแอบซ่อนตัวอยู่อย่างเงียบ ๆ ตอนแรก จงใช้ตะเกียบจิ้มไปที่เนื้อหมูก่อนจะค่อย ๆ คีบขึ้นมาและวางมันลงไปตรงด้านขวาของชามเพื่อเป็นการแสดงการคารวะต่อเนื้อหมูเพื่อเป็นการบอกว่า "แล้วพบกันใหม่นะ" หลังจากนั้นจึงเริ่มลงมือกินเส้นบะหมี่เป็นอันดับแรก และในขณะที่ยกชามขึ้นชดน้ำซูปอยู่นั้นให้สายตาจับจ้องอยู่ที่ชิ้นเนื้อหมูไว้ด้วยความชื่นชม ... ชายชรา กินหน่อไม้และพอเคี้ยวไปได้สักพักก็กินบะหมี่อีก และในขณะที่ยกเคี้ยวบะหมี่อยู่เขาก็กินหน่อไม้ตามเข้าไป แล้วก็ยกชามขึ้นชดน้ำซูปสามครั้ง ก่อนที่จะนั่งตัวตรงถอนหายใจ และคีบเนื้อหมูขึ้นมาชิ้นหนึ่งและทำท่าเหมือนกำลังตัดสินใจครั้งสำคัญในชีวิต เขาสะบัดหมูเบา ๆ ตรงขอบชามเพื่อให้สะเด็ดน้ำแล้วใส่ปาก เท่านั้นเป็นอันเสร็จพิธี"

ภาพยนตร์เรื่องต่อไปจะเป็นภาพยนตร์ที่มีการสื่อความหมายของอาหาร โดยเชื่อมโยงกับศิลปะเช่นเดียวกัน แต่ได้โยงไปสู่ผลที่มีความสลับซับซ้อนกว่าของเรื่อง Tampopo เนื่องจากผลลัพธ์จากการนำเสนออาหารในฐานะผลงานทางศิลปะ ได้นำไปสู่การเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของอาหารคำของบาเบตเข้ากับมืออาหารคำของพระเยซูเจ้า ดังที่จะกล่าวต่อไป

- ภาพยนตร์เรื่อง Babette's Feast

ภาพยนตร์เรื่องนี้มีการใช้อาหาร ซึ่งในที่นี้ได้แก่ อาหารค่ำแบบฝรั่งเศสแท้ ๆ ที่บาเบตปรุงเลี้ยงบรรดาชุมชนชาวคริสต์เคร่งศาสนาและนายพลซึ่งได้รับเชิญมา แต่จะเห็นได้ว่า ลักษณะของการสื่อความหมายของอาหารกับศิลปะในภาพยนตร์เรื่องนี้แตกต่างไปจากเรื่อง Tampopo เนื่องจากความเป็นศิลปะของอาหารในเรื่อง Babette's Feast มิได้เน้นที่เคล็ดลับและกรรมวิธีในการปรุงที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ฝึกฝนและการศึกษาอย่างหนัก เพราะบาเบตมีความรู้ในเรื่องของการทำอาหารฝรั่งเศสอย่างทะลุปรุโปร่งอยู่แล้ว แต่ความเป็นศิลปะของอาหารของบาเบตจะแสดงออกที่ความตั้งใจของผู้ปรุงอาหารที่ต้องการการถ่ายทอดความรู้สึกที่งดงามและความสำนึกในบุญคุณของสองสตรี ชรามาร์ติน่าและฟิลิปป์ที่เคยให้ที่พักพิงกายและใจแก่เธอลงไปในการปรุงอาหารด้วยศิลปะของเธอทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย แรงใจ หรือเงินทอง ไปในการเตรียมอาหารค่ำสุดพิเศษมื้อนี้ โดยไม่ได้หวังอะไรตอบแทน ซึ่งเทียบเท่ากับพฤติกรรมของศิลปินที่ถ่ายทอดความรู้สึกงดงามลงไป ในผลงานศิลปะของตน ยิ่งไปกว่านั้น หากเชื่อมั่นว่า ศิลปะต้องคลบกันดาลให้คนเสพเกิดความคิดและความรู้สึกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของโลกทัศน์และชีวิตทัศน์แล้ว ดูเหมือนว่า อาหารมื้อนี้ของบาเบตก็ได้กระทำบทบาทหน้าที่ของศิลปะด้วยเช่นกัน นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงโลกของคนบางคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำนายพลซึ่งในอดีตเคยเป็นนายทหารหนุ่มที่เคยมาพบรักกับมาร์ติน่าแต่แล้วก็จากไป เมื่อเวลาผ่านไป โชคชะตาได้นำนายทหารคนนั้นให้กลับมาอีกครั้งยังที่ที่เขาเคยมาและแสดงความไม่มั่นใจว่าจะได้มาอีก เวลาทำให้นายทหารหนุ่มกลายเป็นนายพลและอาหารของบาเบตก็ได้ทำให้นายพลฉุกคิดได้ว่า การตัดสินใจจากลาในอดีตนั้นเป็นสิ่งที่ผิดพลาดเพียงใด (คาราภาพ, 2534) ทั้งนี้ เพราะในอดีตเมื่อเขายังเป็นนายทหารหนุ่มที่มาพักอยู่กับป้าที่ Norre Vossvorg ชั่วคราวและได้ตกหลุมรักสาวงามเคร่งศาสนาอย่างมาร์ติน่าที่อาศัยอยู่กับฟิลิปป์น้องสาวและบิดาซึ่งทำหน้าที่เป็นศาสนบริกร (Minister) ในชุมชนชาวคริสต์นั้น เขาได้ตัดสินใจอำลาชีวิตที่สันโดษและผูกพันอยู่กับหลักคำสอนของศาสนาคริสต์เพื่อเลือกเส้นทางชีวิตที่โลดโผนในอาชีพทหารซึ่งมีเกียรติยศอันรุ่งโรจน์และเงินทองรออยู่ เขาตัดสินใจที่จะลืมความรักความหลังที่มีต่อมาร์ติน่า ทั้งให้หมดสิ้นและมองไปข้างหน้าเท่านั้น ซึ่งเขาก็สามารถประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ได้เป็นนายพลผู้มียศบรรดาศักดิ์ มีแต่คนนับถือนยกย่องได้จริง ๆ และยังสามารถแต่งงานกับหญิงสูงศักดิ์ในราชสำนักอีกด้วย แต่เมื่อนายพลได้มาเป็นแขกรับเชิญในงานเลี้ยงอาหารค่ำที่บ้านของสองพี่น้องมาร์ติน่าและฟิลิปป์นี่อีกครั้ง เขาต้องการมาเพื่อพิสูจน์ให้ตัวเองและใคร ๆ เห็นว่า ทางที่เขาเลือกนั้นถูกต้อง นายพลจึงได้แต่งตัวเต็มยศ แต่เมื่อเขาได้พบกับมาร์ติน่า ความรู้สึกถึงความรักอันท่วมท้นที่เคยมีต่อเธอได้กลับมาแจ่มชัดในความรู้สึกอีกครั้งหลังจากเคยพยายามลบมันทิ้งไป ได้รู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในความสุขสงบทางจิตใจที่อยู่เหนือความทุกข์ลำบากที่ได้มาจากลาภยศสรรเสริญอันเกิดจากการได้ร่วมวงรับประทานอาหารกับหมู่บรรดา

ผู้เคร่งศาสนาซึ่งเล็งเห็นความสุขปลายทางที่แท้จริงอยู่ที่การได้รับใช้พระเจ้าเป็นเจ้าในโลกลงมา แม้เขาจะได้มีส่วนร่วมในความรู้สึกนั้นเพียงชั่วเวลาสั้น ๆ แต่มันก็ทำให้นายพลนึกได้ว่า การเลือกเส้นทางในอดีตของเขานั้นเป็นสิ่งที่ผิดพลาดและตลอดเวลาที่ผ่านมา เขาไม่อาจลืมความรักที่มีต่อมาร์ติน่าได้เลย นี่เองที่ทำให้นายพลเอื้อนเอ่ยวาจาที่ซาบซึ้งกินใจแก่เธอก่อนการลาจากในคำคืนนั้น "จากวันที่เหลืออยู่ในชีวิตฉัน ฉันจะอยู่กับเธอเสมอ ไม่ใช่ด้วยร่างกายของฉันซึ่งไม่มีความหมายใด ๆ เลย แต่เป็นจิตวิญญาณของฉันเพราะคำคืนนี้ฉันได้เรียนรู้แล้วว่าในโลกใบนี้ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเป็นไปได้ทั้งสิ้น" ซึ่งสิ่งที่กระตุ้นเขาให้ได้คิดก็คืออาหารค่ำของบาเบตที่ทำให้ทุกคนในที่นั้นมีชีวิตทางจิตวิญญาณร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวรวมทั้งนายพลกับมาร์ติน่าด้วยหลังจากที่แยกจากกันในอดีตเพราะหนทางที่เขาเลือก

นอกจากอาหารของบาเบตจะทำให้นายพลได้ถูกคิดถึงความผิดพลาดในการตัดสินใจในอดีตแล้ว อาหารของบาเบตยังมีบทบาททำให้ความสัมพันธ์ที่เสื่อมคลายความสามัคคีของคนในชุมชนแห่งนี้ได้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง เพราะว่าพฤติกรรมที่เขาร่วมอาหารค่ำจำนวน 12 คนในอาหารมื้อนี้ ทำให้เกิดภาพลักษณ์เปรียบเทียบกับเหตุการณ์ The Last Supper ที่พระเยซูเจ้าทรงเลี้ยงอาหารค่ำมื้อสุดท้ายแก่อัครสาวกก่อนที่พระองค์จะทรงถูกนำไปตรึงกางเขนในวันรุ่งขึ้น ซึ่งจุดประสงค์ของพระองค์ในการเลี้ยงอาหารค่ำแก่สาวกก็เพื่อมอบคำสั่งสอนครั้งสุดท้ายก่อนพระองค์จะจากไปในการให้สาวกจงรักใคร่ซึ่งกันและกัน รับใช้ซึ่งกันและกัน และนำความรักนั้นไปเพื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ ภาพลักษณ์ของการร่วมกินเลี้ยงอาหารค่ำเช่นนี้จึงทำให้ชุมชนชาวคริสต์ตระหนักได้ถึงคำสั่งสอนของพระเยซูเจ้า และตระหนักดีในความผิดพลาดของคนที่ไม่แตกความสามัคคีกันชั่วระยะเวลาหนึ่ง ทุกคนจึงพร้อมใจกันกลับตัวกลับใจและให้อภัยในความผิดพลาดของกันและกันเพื่อให้ความรักและมิตรภาพกลับคืนมาดังเดิม

นอกจากนี้ บาเบตเองในฐานะ "ผู้ให้อาหาร" มื้อนี้แก่ทุกคนก็มีภาพลักษณ์ที่สามารถเทียบเคียงได้กับภาพลักษณ์ของพระเยซู การที่พระองค์ทรงบิขนมปังและรินเหล้าไวน์แก่สาวก โดยบอกว่า ทั้งสองอย่างนั้นแทนเลือดและเนื้อของพระองค์เป็นการกระทำเชิงสัญลักษณ์ของการที่พระเยซูทรงอุทิศตัวเองให้กับคนอื่น ๆ เพื่อแสดงความรักอันบริสุทธิ์และยิ่งใหญ่แก่เพื่อนมนุษย์ ส่วนบาเบตนั้น เธอได้อุทิศตัวเธอเองในการปรุงอาหารฝรั่งเสสอย่างเต็มความสามารถ บาเบตไม่เพียงแต่ลงแรงกายแรงใจลงไปในปรุงอาหารค่ำมื้อนี้ แต่เธอยังใช้เงินทั้งหมดที่เธอได้จากการถูกรางวัลลอตเตอรี่ไปในการซื้อส่วนผสมราคาแพงของอาหารดังกล่าวโดยไม่คิดเสียดาย เพราะสำหรับศิลปินอย่างเธอแล้ว เงินไม่มีความหมาย ความรู้สึกเป็นสุขและอิมเมจจากการสร้างสรรค์ผลงานต่างหากที่เธอพอใจ และบาเบตย่อมรู้อยู่แก่ใจว่า อย่างไรเสีย ชุมชนชาวคริสต์ซึ่งดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย สมถะมาตลอดนั้นย่อมไม่อาจจะแสดงปฏิกิริยาชื่นชมและซาบซึ้งต่อความเป็น

เลิศของอาหารแบบฝรั่งเศสแท้ได้มากไปกว่าระดับธรรมดาสามัญ แต่เธอก็ยังเต็มใจที่จะมอบอาหารคำนี้มีพิเศษสุดนี้แก่ทุก ๆ คนเพื่อนำเสนอสิ่งที่ดีที่สุดในให้กับผู้ที่กินอาหารของเธอโดยมิได้หวังสิ่งใดตอบแทน ความตั้งใจของบาเบตต์จึงมีภาพลักษณ์เทียบเคียงได้กับความรักของพระเยซูซึ่งทรงแจกจ่ายความรักความเมตตาแก่เพื่อนมนุษย์โดยไม่มีขอบเขตหรือข้อแม้ใด ๆ

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของอาหารในการสื่อความหมายทางศิลปะในภาพยนตร์เรื่อง Tampopo และ Babette's Feast แล้ว จะพบว่ามีรายละเอียดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ แทมโปโป นั้นพยายามจะเข้าถึงศิลปะของการทำเบหมี โดยมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่การทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ในขณะที่จุดหมายปลายทางของบาเบตต์ในการนำเสนอศิลปะในการทำอาหารฝรั่งเศสแท้ ๆ นั้นมิได้ต้องการอะไรมากไปกว่าความรู้สึกอัมเมมใจทั้งตัวผู้ปรุงและตัวผู้กิน บทบาทของบาเบตต์เมื่อเทียบกับแทมโปโปจึงมีความใกล้เคียงกับความหมายของคำว่า "ศิลปะ" มากกว่า

4.2.5 การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายถึงการรักษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายถึงการรักษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman และเรื่อง Babette's Feast

ในภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman นั้น อาหารได้ถูกนำมาใช้ในการผูกพันครอบครัวจีนครอบครัวหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยพ่อกับลูกสาว 3 คนเข้าไว้ด้วยกันตามวิธีการมองความสำคัญของอาหารในวัฒนธรรมจีน โดยภาพยนตร์ใช้ตัวละครที่เป็นพ่อในการเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของจีน ชูได้กำหนดให้มีอาหารค่ำทุกวันอาทิตย์เป็นวันที่ครอบครัวต้องมากินอาหารพร้อมหน้ากันและเขาก็ได้ทุ่มเทให้กับการปรุงอาหารมื้อนี้อย่างเต็มที่ ครอบครัวนี้ได้ใช้โต๊ะอาหารเป็นสถานที่ในการบอกเล่าประสบการณ์และแผนการในชีวิตของตนให้คนในครอบครัวได้รับทราบเพราะถ้าเป็นเวลาอื่นแล้วทุกคนแทบไม่มีโอกาสได้พูดคุยกัน ด้วยเหตุนี้ สิ่งเดียวที่สามารถผูกพันครอบครัวนี้เอาไว้ด้วยกันได้ ก็คือ มื้ออาหารค่ำวันอาทิตย์ที่ทุกคนมีส่วนร่วมนั่นเอง

ในภาพยนตร์เรื่อง Babette's Feast นั้น นอกจากอาหารจะสามารถใช้สื่อความหมายถึงความเป็นศิลปะและนำไปสู่ภาพลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาแล้ว เมื่อพิจารณาบทบาทของอาหารในเรื่องนี้อย่างลึกซึ้ง จะเห็นได้ว่า อาหารยังมีบทบาทในการรักษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอีกด้วย แต่ครอบครัวในที่นี่มิใช่ครอบครัวในความหมายปรกติธรรมดาซึ่งมีความเกี่ยวพันทางสายเลือด แต่เป็นครอบครัวที่ผูกพันกันทางจิตวิญญาณ และมีเป้าหมายในชีวิตร่วมกันนั่นคือ การได้ไปปรับใช้

พระเยซูภายหลังตายจากโลกนี้ไปแล้ว ความเป็นครอบครัวในที่นี้จึงเกิดจากการร่วมนับถือศาสนาเดียวกันของคนในชุมชน พวกเขาจึงรักใคร่ปรองดองและให้การเอาใจใส่ดูแลกันและกันเหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน มาร์ติน่าและฟิลิปป์ซึ่งเป็นผู้นำทางศาสนาของชุมชนนี้ได้อุทิศตัวเองในการรับใช้เพื่อนร่วมศาสนาด้วยการนำร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า และได้ทำอาหารไปแจกจ่ายให้กับสมาชิกในชุมชนซึ่งเจ็บป่วย ยากไร้ และไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ แต่เมื่อวันเวลาผ่านไปชุมชนชาวคริสต์นี้ได้เสื่อมคลายความสามัคคีลง เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง อิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน แต่ก็ได้ช่วยอาหารอีกเช่นกันที่ทำให้ความสัมพันธ์อันดีเหมือนคนในครอบครัวเดียวกันของชุมชนนี้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง แต่อาหารในที่นี้คือ อาหารฝรั่งเศสแท้ ๆ ที่บาเบตเป็นคนปรุงนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจากการร่วมกินอาหารของคนในชุมชนทำให้พวกเขาระลึกถึงเหตุการณ์อาหารค่ำมื้อสุดท้ายของพระเยซูและคำสั่งสอนของพระองค์ให้รักใคร่ซึ่งกันและกัน ชุมชนชาวคริสต์จึงได้คิดและกลับตัวกลับใจ ดังนั้น ความรัก มิตรภาพ และความสงบสุขจึงได้กลับมาสู่พวกเขาอีกครั้งหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่องได้ใช้อาหารมาสื่อความหมายถึงการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว แต่คำว่า "ครอบครัว" ที่ปรากฏในภาพยนตร์ก็มีความหมายแตกต่างกันออกไป เพราะครอบครัวในภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman นั้นเป็นครอบครัวในความหมายทั่วไป ส่วนครอบครัวในภาพยนตร์เรื่อง Babette's Feast นั้นเป็นครอบครัวชาวคริสต์ที่มีเป้าหมายในชีวิตร่วมกัน

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงกลวิธีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องที่นำมาศึกษา เพื่อเป็นการหาคำตอบว่า ในภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่นำมาศึกษา อาหารสามารถมีบทบาทในการสื่อความหมายได้อย่างไร จากการวิเคราะห์พบว่า ภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องที่นำมาศึกษามีการสื่อความหมายโดยอาศัยกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" ที่กล่าวว่าอาหารรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารสามารถที่จะบ่งบอกถึงลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ความเชื่อบางอย่าง ภูมิหลังทางครอบครัว หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ที่ปรุงและผู้ที่ยากินได้ และตามหลักการของกฎว่าด้วยการสัมผัสซึ่งกล่าวว่า ผู้ที่ปรุงหรือถ่ายทอดสาระบางอย่างไปสู่ผู้ที่ยากินโดยอาศัยอาหารเป็นช่องทาง และผลของการถ่ายทอดนั้นจะเป็นในแง่บวกหรือลบก็ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ ซึ่งการสื่อความหมายสามารถสื่อได้โดยผ่านตัวอาหารโดยตรง ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหาร หรือทั้งสองอย่างร่วมกันก็ได้ และอาหารที่นำมาใช้นั้นเป็นการเลือกมาอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อสื่อความหมายบางอย่างกับผู้ชม เนื่องจากอาหารย่อมมีความหมายทางวัฒนธรรมติดมากับมันอันจะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสารที่ผู้สร้างต้องการสื่อกับผู้ชมในฉากหรือตอนหนึ่ง ๆ ของภาพยนตร์

ในบทที่จะกล่าวต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาถึงองค์ประกอบของภาพยนตร์ที่ใช้อาหาร เพื่อความหมายทั้ง 9 เรื่องเพื่อที่จะพิจารณาว่า นอกเหนือจากการสื่อความหมายโดยอาศัยกรอบแนวคิดร่วมกันแล้ว ในภาพยนตร์ทั้งหมดที่นำมาศึกษามีองค์ประกอบทางด้านรูปแบบและเนื้อหาที่เป็นลักษณะเฉพาะร่วมกันซึ่งจะทำให้สามารถจัดอยู่ในกลุ่มของภาพยนตร์แนวใหม่แนวเดียวกันได้หรือไม่